

Meillä on olemassa tai voi tulla esiin myöskin taloudellisia tilanteita, joissa sama kysymys voi tulla esiin. Ehdotti ponsiksi:

Eduskunnan puhemiehen paikkaa alkoon sosialidemokratinen ryhmä tavotelko; jos kuitenkin erinäisissä tapauksissa näyttää ilmeiseltä että porvarit aikovat asettaa puhemiehen, joka toiminnallaan tulisi vahingoittamaan eduskuntaa tai jarruttamaan työväelle edullisten lakien syntymistä, olkoon sosialidemokratilla ryhmällä oikeus • asettaa oma ehdokkaansa ja koettaa saada se valituksi.

Jos sosialidemokraatti tulee valituksi puhemiehen toimeen ja ryhmä täten saavuttaa tarkoituksensa, on ryhmän velvollisuus harkita onko puhemiehen edelleen pysyttävä toimessaan.

Äänestyksessä hylättiin ensin Rantasen ehdotus suurella enemmistöllä. Nordlundin lisäys vastalauseeseen hylättiin 43 äänellä 16 vastaan. Koskinen ehdotus vastalauseesta vastaan hylättiin 55 äänellä 13 vastaan. Sen jälkeen toimitetussa nimenhuutoäänestyksessä mietinnön ja vastalauseen välillä voitti mietintö 45 äänellä 44 vastaan. Lopullisessa, myös nimenhuudon mukaan toimitetussa, äänestyksessä mietinnön ja Saarikiven ehdotuksen välillä voitti jälleen mietintö 54 äänellä 32 vastaan. Mietintö hyväksyttiin siis muutoksitta.

Eduskuntaryhmän arvostelu.

Esitettiin menettelytapavaliokunnan mietintö n:o 8, joka koski eduskuntaryhmän arvostelua ja kuului:

»Puoluekokouksen lähetekeskustelussa ja erinäisissä piirijärjestöjen edustajakokouksissa on tehty huomautuksia m. m. sos.-dem. eduskuntaryhmän yksityisten jäsenten laiminlyönnestä ja siitä, että puolueen kannalta tärkeät vaatimukset eräissä asioissa ovat eduskunnan valiokunnissa jääneet esittämättä ja valvomatta.

Niinpä on tuotu esiin, että rautatieläisten palkkauskysymyksessä eivät valtiovarain valiokunnan sos.-dem. jäsenet ole jättäneet ryhmälle selostusta, jotta ryhmä olisi voinut harkita ja päättää, mille kannalle ryhmän jäsenten olisi ollut valiokunnassa asiaan nähden asetettava. Näin ollen jäi asia yksinomaan valiokunnan harkintaan. Vieläkin ikävämpänä seikkana on pidetty sitä, kun valiokunnassa sos.-dem. jäsenet eivät ole mietintöön liittäneet vastalauseita, vaikka mietintö sisälsi asioita — kuten esim. palkankorotuksen rautateitten ylemmillekin virkamiehille, vaikka niillä jo ennestäänkin oli kyllin suuret palkat — joita ei voida sosialidemokratilaiselta kannalta selaisinaan hyväksyä. Edelleen on huomattu etteivät pankkivaliokunnan jäsenet Suomen pankin voittovarojen jakamista koskevassa asiassa ole tyydyttävästi velvollisuuttaan täyttäneet.

On myöskin tunnettua ja puolueen keskuudessa outoa huomiota herättänyt erään ryhmän jäsenen esiintyminen adressikeskustelussa vuoden 1912 valtiopäivillä, jolloin mainittu ryhmän jäsen sopimattomalla tavalla hyökkäsi muutamia ryhmän kannan puolesta samassa tilaisuudessa esiintyneitä sos.-dem. edustajia vastaan.

Useat yksityiset ryhmän jäsenet ovat ilman päteviä esteitä olleet poissa eduskunnassa toimitetuista äänestyksistä sekä valiokuntatyöstä ja ryhmän kokouksista. Onpa vielä huomattu ryhmässä olleen eräitä puolueeseen kuuluttomia.

Edellä esitetyn nojalla valiokunta katsoo tarpeelliseksi eduskuntaryhmän vastaiseen toimintaan nähden puoluekokouksen päätettäväksi ehdottaa,

että eduskuntaryhmän yksityisten jäsenten ehdottomasti on vältettävä antamasta aihetta ylempänä mainitunlaisiinkaan muistutuksiin ja että sos.-dem. eduskuntaryhmän velvollisuus on pitää huolta, että ryhmän jäsenet ja sos.-dem. valiokuntaryhmät säännöllisesti ja työväenluokalle edullisella tavalla täyttävät heille kuuluvat edustajatehtävät sekä että valtiopäiväasiat ovat riittävästi ja huolellisesti harkittavat ja valmisteltavat ryhmän kokouksissa.

Tampereella 1 p:nä marrask. 1913.

J. Vatanen. N. Valavaara. K. Hämäläinen. E. Murto.
K. Lehtimäki. K. Ahmala. J. V. Häkkinen. E. Huttunen.
T. Hiekkaranta."

Anton Huotari ehdotti mietinnön hyväksyttäväksi muuten paitsi toisen kappaleen viimeinen lause olisi poistettava. Pankkivaliokunnan jäseniä on aiheettomasti syytetty. Muutenkin on sanottu Suomen Pankin voittovarain käyttämistä koskeva asia tulkinnan alainen.

K. Hämäläinen oli sitä mieltä, että asia on niin selvä, että pankkivaliokunnan jäsenien olisi pitänyt ottaa asiassa oma kantansa.

M. Lammi kannatti Huotarin ehdotusta.

J. A. Komun mielestä olisi pitänyt tehdä selvemäksi toisen kappaleen kolmas lause, jossa ei ole selvyyttä siitä, pitääkö sosialistien vastustaa työläisten palkkoja silloin, kun samalla täytyisi ylentää myöskin virkamiesten palkkoja.

Julius Nurminen ehdotti, että mietintö hyväksyttäisiin *Komun* huomautuksen perusteella.

N. Valavaara ehdotti, että mietintö hyväksyttäisiin sellaisenaan.

Äänestyksessä hylättiin *Komun* muutosehdotus 43 äänellä 18 vastaan ja samoin hylättiin Huotarin ehdotus äänten enemmistöllä.

Puoluetoimitsijain palkat.

K. Manner ilmoitti, että puolueuuvosto oli ehdottanut puoluesihteerin ja rahastonhoitajan palkat korotettavaksi 300 mk:aan kuukaudessa. Ehdotti puolueuuvoston esityksen hyväksyttäväksi. Elantotarpeitten kallistumisen vuoksi olisi palkka siihen korotettava.

V. Kainlauri ilmoitti että raha-Asianvaliokunta on puoltanut 300 mk. palkkaa.

M. Paasivuori kannatti puoluetoimikunnan ehdotusta.

A. Halonen yhtyi Manneriin.

Anton Huotari piti 300 mk. liian alhaisena, katsoen Helsingin kallistuneisiin elantosuhteisiin. Ehdotti palkaksi 325 mk. kuussa.

Puolueuuvoston ehdotus hyväksyttiin 49 äänellä, Huotarin ehdotuksen saadessa 16 ääntä.

Puoluesihteerin ehdokkaat.

Puoluesihteeriksi esitettiin *Matti Turkia*, *Yrjö Sirola* ja *Nestori Valavaara*.

N. Valavaara kieltäytyi.

Samassa yhteydessä arvosteltiin toimen entistä hoitajaa. Sirolan valitsemista pitivät useat mahdottomana sen vuoksi, ettei hän ole nyt Suomesakaan, eikä ole tietoa siitä, onko hän halukas ottamaan tointa vastaan.

Vaali toimitettiin suljetuilla lipuilla nimenhuudon mukaan. Äänestyslippujen laskemista varten asetettiin kolmihenkinen komitea.

Puoluetoimikunnan puheenjohtajain ehdokkaiksi

esitettiin M. Paasivuori, K. Manner, O. Tokoi, O. V. Kuusinen, E. Gylling, A. Halme, K. Hämäläinen, Artturi Aalto ja J. Pietikäinen. Näistä kieltäytyivät K. Manner, O. Tokoi, K. Hämäläinen, A. Halme, A. Aalto, M. Paasivuori ja J. Pietikäinen.

Äänestyslippujen laskeminen jätettiin edellävalitulle komitealle.

Istunto loppui klo 1 i.p.

Iltapäivän istunto.

Puhetta johti M. Paasivuori.

Tulo- ja menoarvio.

Esitettiin raha-asiaiden valiokunnan mietintö n:o 2 tulo- ja menoarviosta, ja sisälsi se seuraavaa:

»Valiokunta on, ottaen huomioon puolueuuvoston ehdotuksen tulo- ja menoarvioksi v. 1914-15, tullut siihen tulokseen, että kaikki tulonerät ovat siinä arvioitu niin korkeiksi, ettei valiokunta ole voinut katsoa mahdolliseksi niiden korottamista.

Menopuolella on valiokunta tehnyt muutamia pieniä muutoksia. — Huomattavin niistä johtuu valistustyön uudelleen järjestämisestä kokonaispuolueen taholta. Valiokunta pitää kuitenkin tärkeänä, että edelleen puoluetoimikunnalla on oikeus käyttää tilapäiseen valistustyöhön varoja. Valiokunta on sitä varten ehdottanut Smk. 1,000: -. Sen lisäksi on valiokunnan mielestä luultavaa, että Puoluetoimikunnan käyttörahaston varat Smk. 2,000 eivät riitä, joten on luultavaa, että Puoluetoimikunta on pakotettu käyttämään enemmän kuin sitä varten on varattu, joten todennäköisyyden mukaan säästövarojen käyttö tulee suuremmaksi kuin tulo- ja menoarvio edellyttää.

Tästä syystä pyydettyihin ja puoluetoimikunnan ehdottamiin avustuksiin on valiokunta tehnyt pieniä muutoksia.

Sos.-dem. nuorisoliitolle ehdottaa valiokunta myönnettäväksi sen pyytämän 2,000:—. Valiokunta on kyllä ottanut huomioon sen, että suurin osa nuorisos. jäsenistä on kyllä yhtä hyvin palkattua väkeä kuin mikä työväen ryhmä hyvänsä, joten heidän olisi pyrittävä korottamaan verojansa. Mutta kun nuorisoliike on vielä verraten nuori ja siitä syystä ei ole luultavaa, että äkillinen verojen korottaminen olisi nuorisoliikkeelle eduksi, ehdottaa valiokunta tällä kertaa vielä myönnettäväksi pyydetyn erän.

Sos.-dem. naisliitolle ei valiokunta pidä mahdollisena myöntää ehdotettua 1,500: -, vaan on sen alentanut 1,000: - markkaan.

Sanomal. Osuusk. «Työläisnaiselle» ehdottaa valiokunta annettavaksi, ehdotetun erän 250: -, sijasta 500: - „Ihanne«-lehden sisällön parantamiseen ja lehden säännöllisen ilmestymisen toteuttamiseen.

Valiokunta on joutunut ikävään asemaan, kun kaikki avunpyynnöt ovat sen mielestä olleet niin tärkeitä, että ne olisi ollut myönnettävä neuvoston ehdotuksen mukaan, mutta kun valiokunta on ollut pakoitettu jo näin tekemänsä ehdotuksen mukaan korottamaan säästövaroista otettavan erän 380 markalla, ei ole voitu kaikkia neuvoston ehdotuksia sellaisinaan puoltaa.

Kun on luultavaa, että nykyisten vaikeiden valtiollisten olojen vallitessa ollaan ehkä lähitulevaisuudessa pakoitettu turvautumaan säästövaroihin enemmän ja kuin on otaksuttavaa, että samoista syistä voi olla seurauksena tulojen vähentyminen, valiokunta kehoittaa, että

kokous lausuisi toivomuksen puolue toimikunnalle ja neuvostolle, eikä olisi mahdollisuus puolueen tulojen lisäämiseen kustannustoi-
men avulla.

Edelläolevan nojalla ehdotetaan kokouksen hyväksyttäväksi seuraava:

Tulo- ja menoarvio vuosille 1914—15.

Vuotuiset tulot:

Puolueverojen tili	29,500:
Vappumerkkitali	14,250:
Kevätjulkaisujen tili	3,000:
Kalenterientili	13,500
Korkotili	3,000:
Säästövaroista	5,230:
	Smk. 68,480

Vuotuiset menot:

Piiriavustuksia	11,500: -
Puolueopisto	4,000: —
Vaalirahastoon	2,500: —
Puolueen tilapäinen valistustyö	1,000: — 10000:
Painokannerahastoon	750:
Työv. sihteeristö	2,800:
Aikakauslehteä varten	1,000:

Avustustili A:

Sos.-dem. Nuorisoliitolle	2,000.
Ruotsalaisille	1,500:
Maanvuokraajaliitolle	1,000:
Sos.-dem. naisliitolle	1,000:
O.-K. Työläisnaiselle „Ihanne“-letiteä varten	500:
Työväen arkistolle	750: — 5 750. —
	Siirto 30,300: -

Siirto 30,300:

<i>Avustustili B:</i>			
Piiritoimikunnille vappumerkeistä	4,750: —		
Piiritoimikunnille kevätojulkaisuista	1,500: —		
Ammattijärjestölle vappumerkeistä	⁴¹⁷ ^?Lz	11,000:	
Kansainvälisiä menoja		6,000:	
Puoluekokous		4,000:	
Puolueuuvosto		1,900:	
Puolutoimikunnan käyttövaroja		2,000:	
Kulunkeja		4,400:	
<i>Palkkoja:</i>			
Sihteeri ä 300: -	3,600: -		
Rahastonhoitaja ä 300: -	3,600: -		
Konttoriapulainen ä 140: -	1,680: —	8,880:	
		<u>Smk.</u>	68,4

Mietinnön käsittelyyn on alustavasti ottanut osaa O. V. Turunen.

Tampereella Vn-13.

Artturi Aalto. S. Kannisto. W. Kainlauri. Eemeli Laiho.
A. Gylling. Albert Raitanen. T. Törmälä."

A. Aalto valiokunnan esittelijänä huomautti eräistä kiireessä tehdyistä pikku erehdyksistä. Tulopuolta käsiteltäissä päätteli valiokunta, ettei voi tulopuolta tähän arvioon kohottaa korkeimpaan mahdolliseen määräänsä. Mitä tulee menopuoleen, ovat vakinaiset menoerät pysytetyt ennallaan, paitsi tietysti luennoitsijamenot ovat, kokouksen päätöksen mukaan merkityt piirivastuksen lisäksi. Puolueopistotilistä on vähennetty 1,000 markkaa, mutta on sensijaan sama summa pantu puolueen tilapäispuhujien tiliin. Avustustiliin on otettu koko Nuorisoliiton pyytämä 2000 markan summa, mutta naisliiton avustus sen sijaan vähennetty 1,000 mkaan, koska valiokunta on ollut sitä mieltä, että nuorisoliitto tekee puolueelle enemmän hyötyä kuin naisliitto. Maan vuokraajien liitolta ei voitu kieltää 1,000 markan avustusta katsoen tilanteeseen, missä maanvuokraajien kysymys nykyään on. Ihanne-lehdelle on valiokunta ehdottanut puolta enemmän kuin neuvosto, siis 500. Palkkatili kohoo huomattavasti sihteerin ja rahastonhoitajan palkankorotuksen vuoksi ja esittää valiokunta samalla konttoriapulaisen palkan korotettavaksi. — Esitti mietinnön sellaisenaan hyväksyttäväksi.

Hilma Rahikainen puolusteli palvelijain liiton pyytämää 500 markan avusumäärää. Ellei puolue palvelijain liittoa tue, ei tuosta joukosta koskaan tule luokkataisteluun osaaottavaa väkeä.

Ida Aalle-Teljo oli antanut valiokunnalle perustellun ehdotuksen naisliiton avustuksesta, mutta valiokunta ei ole käsitellyt niitä, Vetosi kokouksen osanottajiin että heillä olisi sydäntä — järkeä ei epäillyt — että kokous hyväksyisi kaikki naisliiton anomukset ja Ihanne-lehdelle 1,000 mk.

Maria Laine ihmetteli että kulunkiarvion ei ole merkitty mitään sunnuntaikouluja varten, vaikka puolue on ottanut asian omakseen. Puoluekokous siis nyt epäisi oman aloitteensa, jos se ei myönnä yhtään varoja sunnuntaikouluja varten. Toivoi että puoluekokous ymmärtää tärkeän asian ja myöntää 1,000 mk. sunnuntaikouluille.

Aura Kaskinen: Jokaiselle läsnäolijalle pitää olla selvillä työväenluokan naisten valistustyön tärkeys. Mutta tämä on vaikea työala, missä ehdottomasti tarvitaan apua. Ehdotettu määrä on kovin pieni. Naisliiton avustus kohotettava 1,500 markkaan ja sunnuntaikouluille 1,000 mk.

K. Ahmala sanoi tekevänsä »hyvän sovun aikaansaamiseksi" ehdotuksen nuorisoliiton ja naisliiton avustusten tasaamisesta niin että molemmat saavat yhtä paljon eli 1,500 mk.

E. Huttunen ehdottaa, että sos. dem. nuorisoliiton avustussumma alennetaan 2,000:sta 1,500 markkaan ja erotus lisätään aikakauslehtitilille.

Fiina Pietikäinen kannatti Kiiskisen ja Laineen ehdotuksia.

N. Aronen ehdotti konttoriapulaisen palkan korotettavaksi 150 mkaan kuussa.

Ivar Hörhammer vastusti korkeita määrärahoja puolueen rahavarojen vähyden vuoksi ja ehdotti 1,500 mk. Nuorisoliitolle, 1,000 mk. Naisliitolle ja sunnuntaikoulutyölle yhteensä sekä „Ihanne»-lehdelle 250 mk.

J. F. Kivikoski ehdotti naisliiton avustuksen poistettavaksi.

S. Saarikivi tahtoi nuorisoliiton avustuksen ehdoksi asetettavaksi, että liitto täyttää puoluetta kohtaan ne velvollisuudet, jotka Helsingin puoluekokouksessa v. 1911 ovat määrättyt.

Päätettiin äänestää erikseen kaikista niistä menoeristä, joihin on muutoksia esitetty. Eri äänestyksissä tulivat hylätyiksi kaikki muutosehdotukset valiokunnan mietintöön. Nuorisoliiton avustuksen ehdoksi hyväksyttiin Saarikiven esitys 35 äänellä 27 vastaan. Muissa suhteissa tuli siis valiokunnan mietintö sellaisenaan hyväksytyksi.

Vaalit.

Puoluetoimikunnan puheenjohtajaksi olivat lippuäänestyksessä tulleet valituiksi *Matti Paasivuori* 81 ja *O. V. Kuusinen* 45 äänellä (viimemainittu toisessa äänestyksessä). Lähinnä oli *K. Manner* 22 äänellä.

Puoluesihteeriksi valittiin *Matti Turkia* 60 äänellä. Lähinnä *Y. Sirola* 24 ääntä.

Puoluetoimikunnan jäseniksi valittiin *Edv. Gylling* 50, *J. Pietikäinen* 44, *K. H. Viik* 43 ja *J. Lumivuokko* 34 äänellä (viimemainittu toisessa äänestyksessä hänen ja *V. Tannerin* välillä). *Varajäseniksi* tulivat *V. Tanner* 34, *Miina Sillanpää* 33, *K. Heinonen* 23, *H. Saxman* 19 ja *A. Halme* 17 äänellä. Lähinnä olivat *M. Ampuja* 13 ja *J. Vatanen* 11 äänellä.

Puolueen tilintarkastajiksi valittiin yksimielisesti taloudenhoitaja *A. Karjalainen* ja konttoripäällikkö *T. Salmi* vakinaisiksi sekä varalta faktori *P. Louhe* ja toimittaja *Artturi Aalto*.

Uusi esitys sunnuntaikouluasiasta.

Kokoukselle jätettiin seuraava uusi esitys:

»Koska puoluekokous on kieltänyt avustuksen sosialidemokratista sunnuntaikoulutyötä varten, ehdotamme,

että puoluekokous asettaa komitean sosialidemokratista sunnuntaikoulutyöstä huolehtimaan.

Tampereella marrask. 1 p:nä 1913.

Maria Laine.	Sandra Lehtinen.	Ida Kantanen.	Fiina Pietikäinen.
Olga Manner.	Aura Kiiskinen.	Idä Aalle-Teljo.	Elviira Vihersalo.
Aino Forsten.	Tilda Kaihosalo.	K. Varteva.	Anni Huotari.
Hanna Karhinen.	K. Andersson.	T. Alavirta.	K. Virtanen.
Emil Toivonen.	J. Kiviniemi.	Mimmi Haapasalo.	Hilma Rahikainen».

Esitys päätettiin ottaa käsiteltäväksi.

Maria Laine: Nyt kun puolue on kieltänyt avustuksen sunnuntai-kouluilta, on naisliiton mahdoton huolehtia siitä, koska liitolla ei ole varoja. Puolue on monessa edellisessä kokouksessa tunnustanut tämän omaksi asiakseen. Siksi tulee sen nyt asettaa komitea asiasta huolehti-maan.

O. Piisinen. Esitys on tullut niin myöhään, että on mahdoton sitä näin äkkiä päättää. Ehdotti asian jätettäväksi puoluetoimikunnan ja -neuvoston harkintaan.

Hyväksyttiin Piisinen ehdotus.

Kokouksen lopettajaiset.

M. Paasivuori puheenjohtajana lausui kiitokset edustajille yhteistyöstä ja toivoi tehdyistä päätöksistä parhaita tuloksia. Samalla hän kuitenkin huomautti, että työ puoluetoimikunnassa voi tulla entistä vaikeammaksi, koska oli luultavaa, että toinen valituista puheenjohtajista tulee kieltäyty-mään. Puhuja sanoi tottuneensa alistumaan puolueen päätöksiin ja niinpä hän tässäkin tapauksessa tulee koettamaan täyttää tehtävän parhaansa mu-kaan. Julisti kokouksen työn loppuneeksi.

.4. Halonen vastasi puheeseen, kiittäen Paasivuorta menestyksellisestä toiminnasta.

S. Saarikivi kiitti tamperelaisia kokouksen hyvästä järjestelystä.

Kokous lopetettiin klo Vs 5 i.p. yhteisesti laulamalla kansainvälinen työväenmarssi.

Edelläoleva pöytäkirja on tarkastettu ja oikeaksi havaittu.

Toimitus- ja tarkastusvaliokunta:

K. M. Evä
Emil Murto

Anton Huotari
M. Lammi

Väinö Wankkoja
Kaarlo Harvala.

LIITE

TOIMINTAKERTOMUKSIA JA ALUSTUKSIA

Kertomus

Suomen sosialidemokratisen Puoluetoimikunnan toiminnasta

10 p:stä syysk. 1911-10 p:vään syysk. 1913.

Laatinut *Matti Turhia.*

(Lyhennetty.)

Puoluetoimikunta.

Helsingissä pidetyssä puolueemme edustajakokouksessa 4-10 p:nä syyskuuta 1911 valittiin puoluetoimikuntaan M. Paasivuori ja O. V. Kuusinen puheenjohtajaksi ja M. Turkia sihteeriksi sekä puoluetoimikunnan muiksi jäseniksi K. Manner, J. Pietikäinen, M. Sillanpää ja A. Ohman (viimemainittu kuitenkin pian erosi). Varajäseniksi valittiin E. Valpas, A. Kiiskinen, S. Lehtinen, J. Lumivuokko ja A. Halme. Rahastonhoitajaksi valitsi puoluetoimikunta edellä mainitun kuun 15 p:nä entisen rahastonhoitajan I. Hörhammerin.

Puoluetoimikunnalla on tämän toimintakauden aikana ollut kaikkiaan 83 kokousta, joissa läsnä ovat puoluetoimikunnan jäsenet olleet seuraavasti: M. Turkia 79 kokouksessa, M. Paasivuori 76, K. Manner 75, J. Pietikäinen 72, O. V. Kuusinen 70 ja M. Sillanpää 55 kokouksessa. Varajäsenistä ovat olleet läsnä: J. Lumivuokko 21, A. Kiiskinen 3 ja A. Halme 3 kokouksessa. Puoluetoimikunnan pöytäkirjat sisältävät yhteensä 496 §:ää, joihin kuuluu 72 liikettä.

Puolueneuvosto.

Puolueneuvoston jäsenenä ovat tämän toimintakauden aikana olleet: Uudenmaan 1. vaalipiiristä Aatto Siren ja varajäsenenä A. Halme. Turun 1. etel. vaalipiiristä J. Merivirta ja varajäs. V. Annala. Kun piirikokous erotti Merivirran toimestaan, valitsi se neuvoston jäseneksi K. Lehtimäen. Turun 1. pohj. vaalip. V. Laine ja varajäs. N. Aronen. Hämeen 1. etel. vaalip. V. Jekinen ja varajäs. T. Alavirta, joka Jokisen siirrettyä toiseen vaalipiiriin on ollut vakinaisena jäsenenä. Hämeen 1. pohj. vaalip. J. Peura ja varajäs. E. Wiljanen. Viipurin 1. länt. vaalip. J. Vuoristo ja varajäs. P. Leppänen. Viipurin 1. it. vaalip. M. Miettinen ja varajäs. M. Virkki. Mikkelin 1. vaalip. A. Valjakka ja varajäs. K. Hakala. Kuopion 1. länt. vaalip. O. Piisinen ja varajäs. V. Vainio. Kuopion 1. it. vaalip. A. Tammio ja varajäs. S. Kurkinen. Vaasan 1. it.

vaalip. O. Tuomi ja varajäs K. Mänty. Vaasan 1. etel. vaalip. J. Ruuskanen ja varajäs. A. Aaltonen. Vaasan 1. pohj. vaalip. K. Suosalen ja varajäs. J. Tuomikoski. Oulun 1. etel. vaalip. Y. Mäkelin ja varajäs. H. Ahmala. Oulun 1. pohj. vaalip. A. Laakkonen ja varajäs. F. Lehtonen. Ruotsalaisen työväen edustajina ovat olleet puolueuuevostossa: Uudelta-maalta W. Lundström ja K. H. Wiik, sekä varajäs. O. V. Johansson. Turun 1. etel. vaalip. J. A. Ojala ja varajäs. Hj. Axberg. Vaasan 1. etel. vaalip. Blomqvist ja varajäs. J. Sundqvist. Puolueuuevosto on pitänyt 4 kokousta. Pöytäkirjat sisältävät 52 §:lää, joihin kuuluu 22 liitettä.

Toiminta.

Puolueopisto. Heti puoluekokouksen jälkeen ryhtyi puoluetoimikunta puolueopiston perustamispuuhiin. Tarkoituksen toteuttamiseksi asetettiin ammattijärjestön toimikunnan kanssa yhteinen opintovaliokunta, johon puoluetoimikunta valitsi O. V. Kuusisen, Edv. Gylling'in ja M. Turkian, ja ammattijärjestön toimikunta M. Paasivuoren, J. Pietikäisen ja K. Vartiaisen. Myöhemmin täydensi valiokunta itseään kutsuen luennoitsijoiksi lupautuneet henkilöt kokouksiinsa. Kun kolmikuukautisen opisto-ajan toteuttaminen näytti käyvän ylivoimaiseksi, ehdotti opistovaliokunta, että koetettaisiin toimia kaksi kuukautta kestävät opintokurssit. Puoluetoimikunta, ja myöhemmin puolueuuevosto hyväksyi ehdotuksen. Samoin hyväksyttiin opistovaliokunnan laatima oppiainesuunnitelma ja kustannus-arvio. Hyväksytty ja sittemmin suoritettu oppiainesuunnitelma oli seuraava:

Talousopista	43 tunt.	Maatal.- ja metsäpoliti. 17 titit.
Suomen yhteiskunta-tä-		Kunnallispolitiikasta . . 11 „
loudellisesta kehityk-		Finanssiopista 17 „
sestä	35 „	Lainopin alalta 13 „
Ammatillisesta työväen-		Suomen valtio-opista . . 4 „
liikkeestä . . *	48 „	Tilasto-opista 4 „
Kansainvälis, valtiollisesta		Puhetaidon opastusta . . 2 „
työväenliikkeestä. . . .	18 „	Kirjanpidossa 30 „
Työväenlainsäädännöstä .	37 „	Laskennossa 19 „

Ainekirjoituksessa etupäässä muodollista opastusta 19 tuntia, jota-paitsi kirjoituksia arvosteltiin ja keskustelukyösymyksiä käsiteltiin 21 kokouk-
sessa, kulloinkin noin 2-4 tuntia.

Kun opistoon pyrkijöitä ilmoittautui 76, siis enemmän kun voitiin niitä ottaa, niin valtuutti puoluetoimikunta opistovaliokunnan toimittama-an oppilaiden valinnan ja hyväksymisen. Hyväksytyiksi tuli 57 oppi-lasta. Useilla niistä oli järjestöltä stipendi, vaikka pienikin. Opisto alkoi toimintansa 1 päivästä joulukuuta 1911 ja päätti toimintansa 2 p. helmikuuta 1912. Opiston opettajistoon kuuluivat O. V. Kuusinen, joka samalla oli opiston johtajana, Edv. Gylling, M. Paasivuori, H. Saxman, K. Heinonen, J. V. Keto, V. Hakkila, E. Pekkala, E. Torniainen ja V. Lehokas. Kirjanpito-opettajana oli N. Vanamo ja laskentoa opetti V. Peltonen. Puolueopiston kustannukset tekivät tältä oppikaudelta 4,800 markkaa, josta puolet suoritti Ammattijärjestö.

Kun näytti siltä, ettei syksyllä 1912 saada opistoa toimeen, esiintui-leiden vaikeuksien vuoksi, niin ehdotti; Puoluetoimikunta jo ajoissa puolueuuevoston kokoukselle, että puolueopiston toiminnan alottaminen

siirrettiäisiin vuosi eteenpäin. Puolueneuvosto hyväksyi ehdotuksen, mutta samalla se päätti, että järjestetään luentokursseja eri vaalipiireihin ja avustetaan luennoitsijain hankinnassa piiritoimikuntia, jotta se valistuksellinen tappio, joka johtuisi siitä kun opistoa ei saatu aikaan, tulisi korvatuksi luentokurssien avulla. Opistovajiotonta jatkoi edelleen toimintansa opiston aikaansaamiseksi. Siinä se onkin nyt onnistunut. Opisto alottaa toimintansa syyskuun 29 p:stä ja kestää se joulukuun 20 p-vään. Oppilaiksi on opistoon hakenut kaikkiaan 62 henkilöä, joista 3 on myöhemmin peruuttanut hakemuksensa syystä, kun eivät ole saaneet toivomiaan avustusrahoja järjestöiltä. Näistä hakijoista on hyväksytty oppilaitse 51. Oppiaineisto pitää jotensakin yhtä edellisen opiston oppiaineisten kanssa.

Luentokurssit Puolueen luentokursseja järjestettäessä syksyllä v. 1911 otettiin huomioon puoluekokouksen asiasta tekemä päätös ja siellä kokouksessa lausutut toivomukset. Kurssit alettiin Kuopion läänin itäisessä vaalipiirissä lokakuun 15 p:stä ja loppuivat marraskuun 20 p:ään. Ne olivat järjestetty 4 iltaa kestäviksi paikassaan. Puolueopiston aikana joului- ja tammikuulla ei kurssia pidetty. Helmikuun 7 p:stä 1912 alkoivat kurssit Kuopion 1. läntisessä piirissä, jossa ne kestivät sanotun kuun loppuun. Maaliskuun 17 p:stä-23 p:ään olivat kurssit Mikkelin 1. vaalipiirissä, ja Vaasan 1. itäisessä vaalipiirissä huhtikuun 5 p:stä-29 p:ään. Puoluetoimikunnan lähettämänä luennoitsijana näillä kurseilla oli V. Lehokas. Piiritoimikunnat kussakin piirissä, joissa kurssit toimeenpantiin, kustansivat puolestaan toisen luennoitsijan. Nämä kaksi luennoitsijaa siirtyivät sitte vuoron perään paikasta toiseen.

Kun Puolueneuvoston kokous heinäkuussa 1912 siirsi puolueopiston alkamisajan vuodeksi eteenpäin, niin samalla se kokous kehoitti Puoluetoimikuntaa panemaan yhä suurempaa painoa luentokurssien järjestämiseen. Kehotusta silmällä pitäen ryhtyi Puoluetoimikunta neuvottelemaan Ammattijärjestön toimikunnan kanssa yhteisten luentokurssien toimeenpanosta. Neuvottelun tuloksena oli, että päätettiin yhdessä toimia kahdeksaan vaalipiiriin luentokurssit, jotka kestäisivät 4 iltaa kussakin paikassa ja joissa puolueen luennoitsija luennoisi kahtena ja ammattijärjestön luennoitsija kahtena seuraavana iltana ja siten perätysten siirtyisivät paikasta toiseen. Kuitenkin jätettiin piiritoimikunnille, kussakin piirissä, jossa kurssit toimeenpantiin täydellinen vapaus paikkakunnan olojen mukaan järjestää kurssit joko 2 tahi 4 eli 8 iltaa kestäviksi. Samoin jätettiin piiritoimikunnille luentopaikkojen määrääminen ja järjestöille siitä ilmoittaminen. Luennoitsijoina olivat: Puoluetoimikunnan lähettämänä V. Lehokas ja Ammattijärjestön toimikunnan lähettämänä S. Leppä, sekä Kuopion 1. länt. piirissä Puoluetoimikunnan lähettämänä K. Hämäläinen ja Ammattijärjestön toimikunnan lähettämänä A. Lindell. Luentokurssit järjestettiin eri vaalipiireihin nähden seuraavasti:

Oulun	1. pohj.	v.p.	lokak.	7 p:stä -	marrask.	7 p-vään	1912
Vaasan	1.	„	„	marrask.	17 „	-jouluk.	4 „
•i	1. et.	„	„	jouluk.	4 „	- „	22
Kuopion	1. länt.	„	„	„	1 „	„	22
V:rin	1. it.	„	„	tammik.	8 „	-tammik.	27 „
V:rin	1. länt.	„	„	helmik.	5 „	-helmik.	24 „
Hämeen	1. et.	„	„	maalisk.	6 „	-maalisk.	27 „
Turun	1. pohj.	„	„	huhtik.	6 „	-huhtik.	30

Tarkoituksena oli järjestää kurssit vieläkin useampaan vaalipiiriin, mutta ei onnistuttu saamaan päteviä luennoitsijoita.

Puolueen puhujina on tämän toimintakauden aikana, kuten edellisenäkin olleet V. Lehokas ja A. Vatanen, joista edellämäinittu on pitänyt yhteensä 557 luentoa ja puhetta. Suurin osa on näistä pidetty puolueen luentokursseilla. Puoluesihteerin kesäloman aikana kesällä 1911 oli V. Lehokas sihteerin sijaisena. A. Vatanen on liikkunut puhujana tämän toimintakauden aikana Viipurin 1. itäisessä, Vaasan 1. eteläisessä, Oulun 1. eteläisessä, Hämeen 1. pohjoisessa, Turun 1. eteläisessä, Turun 1, pohjoisessa, Vaasan 1. itäisessä, Kuopion 1. itäisessä ja Uudenmaan 1. vaalipiirissä pitäen yhteensä 683 puhetta ja luentoa,

Puolueen aikakauslehden perustaminen on ollut useat kerrat puolue-toimikunnassa sekä puolueuuvostossa esillä. Jo toimintakauden alussa asetti puoluetoimikunta komitean valmistamaan asiaa, Tämä komitea, johon jäsenenä ovat kuuluneet O. V. Kuusinen, Edv. Gylling, I. Hörhammer ja M. Turkia, on esittänyt lausuntonsa asiasta puoluekokoukselle, josta lähemmin käy selville, mihin tuloksiin komitea on tullut. Samalla tulee puoluekokoukselle esitettäväksi puolueuuvoston lausunto asiasta.

Työväen Arkiston perustamisesta ja järjestelystä on jo edellisissä kertomuksissa tehty selkoa. Toimintakauden kuluessa on arkisto melkoisesti kasvanut. Kirjojen lukumäärä teki 31 p. jouluk. 1912 luettelon mukaan 4,602 ja 15 p. syysk. 1913 5,273, lukuunottamatta pienempiä painotuotteita, kuten kaavakkeita, ilmoituslippuja y. m. s. Käsikirjoitusten lukua on lisätty hankkimalla arkistoon tärkeimpiä Suomen työväenliikettä koskevia asiakirjoja, joiden joukossa löytyy muutamia sangen arvokkaitakin. Niiden lukumäärää ei voida tarkalleen mainita, koska osaa niistä ei ole vielä ennätetty järjestää, mutta nousevat ne tuhansiin. Tämän lisäksi on vielä pieni kuvakokoelma, joka m. m. sisältää lähes 300 kapp. työväentalojen, edustajakokousten y. m. valokuvia.

Painotuotteiden lisäys on tapahtunut osaksi oston, osaksi lahjoitusten kautta. Useat Suomessa toimivat työväen järjestöt ja kustannuslaitokset ovat lähettäneet kustantamiaan teoksia; jotkut ovat, ikävä kyllä, laiminlyöneet tämän velvollisuutensa, muistutuksistakin huolimatta. Myös eräät porvarilliset seurakunnat (kuten Kansanvalistusseura) ovat lähettäneet kirjoja, samaten jotkut Amerikan suomalaisista sosialistisista kustannuslaitoksista. Ulkomailta on ostettu tärkeimmät työväenliikkeen teoriiä ja historiaa sekä muita yhteiskunnallisia kysymyksiä koskevat kirjat, mikäli niitä ei ole saatu ilmaiseksi, jota jossain määrin on tapahtunut. Hyvin lukuisat Ruotsissa toimivat työväenjärjestöt ovat sikäläisen Työväen Arkiston välityksellä lähettäneet julkaisujaan, samaten on saatu Norjan, Tanskan y. m. maiden keskusjärjestöjen asiakirjoja. Saksan Ammattijärjestön välityksellä on, ja hyvällä tuloksella, kehoitettu Saksan ammatillisia liittoja lähettämään lehtiään sekä muita julkaisujaan, ja Saksan sos.-dem. puoluetoimikunnan kanssa on tehty sopimus, jonka mukaan puolueen kustannuslaitokset luovuttavat meille kustantamiaan teoksia alennetuilla hinnoilla, jotkut muut järjestöt sekä yksityiset henkilöt ovat vielä antaneet lahjoja.

Aineellista kannatusta on arkisto nauttinut, paitsi puolueelta, myös Eduskunnalta, nitn. yht. 3,000 markkaa vuosilta 1910-12. Tämän vuoden valtiopäivillä myönsi taas Eduskunta Längmanin rahaston voittovaroista arkistolle yht. 4,000 markkaa vuosilta 1912-15. Myös S. Ammattijärjestö on päättänyt pienemmällä summalla ottaa osaa arkiston menoihin.

Arkisto, joka on ollut sijoitettu Työväen taloon, huone 25, muutettiin 17 p. heinäk. 1913 «Työmiehen» taloon, Sirkusk. 3. Uusi huoneisto on

kaikissa suhteissa parempi, varsinkin siinä, että se on helpommin saavutettavissa, joten voi toivoa, että arkistoa tullaan tästä läntien enemmän käyttämään kuin tähän saakka. Tämä myös sentähden, että arkistoa nyttemmin voidaan pitää auki samoina aikoina kuin aivan lähellä sijaitsevaa Puoluetoimistoa, siis melkein koko päivät.

Arkistokomitean puheenjohtajana on edelleen toiminut Edv. Gylling, arkiston hoitajana K. H. Wiik.

Työväen lakiasiain neuvonantotoimisto. Viime vuoden heinäkuun alussa teki lakitieteen kandidaatti Einari Laaksovirta Ammattijärjestön toimikunnalle ehdotuksen lakiasiain neuvonantotoimiston perustamisesta. Ammattijärjestön toimikunta käsiteltään asiaa lähetti ehdotuksen puoluetoimikunnalle, joka esitti asian heinäkuun 14 p:nä pidetylle puolueuuvoston kokoukselle ja ehdotti, että neuvoston kokous jättäisi lakiasiain neuvonantotoimiston perustamisen toistaiseksi puoluetoimikunnan harkittavaksi ja että puoluetoimikunta on oikeutettu ottamaan osaa sanotun toimiston perustamiseen, jos Ammattijärjestön toimikunta myös puolestaan sen perustamiseen ryhtyy. Tämän ehdotuksen hyväksyi puolueuuvoston kokous sekä päätti, että puoluetoimikunnan tulee seuraavalle neuvoston kokoukselle antaa seikkaperäinen selostus neuvonantotoimistosta ja sen tarkoituksenmukaisuudesta, jonka selostuksen kuultuaan päättää sitte neuvosto lopullisesti sen toimiston hyväksymisestä ja sen toiminnan jatkamisesta.

Heti tämän neuvoston kokouksen jälkeen ryhtyi puoluetoimikunta neuvotteluihin Ammattijärjestön toimikunnan kanssa Työväen lakiasiain neuvonantotoimiston perustamisesta. Tuloksena neuvotteluista oli, että jo saman vuoden syyskuun alussa avattiin puheenaoleva toimisto. Sen hoitajaksi valittiin lakitieteen kandidaatti Einari Laaksovirta.

Neuvonantotoimisto on ollut avoinna joka maanantai-, keskiviikko- ja lauantai-iltoina klo puoli 6—puoli 8 Puoluetoimistossa, jolla ajalla on annettu puolueemme jäsenille ja Ammattijärjestöön kuuluville henkilöille ilman maksua suullisia neuvoja lakiasioissa. Kirjallisia vastauksia kirjeissä tehtyihin kysymyksiin on laadittu ja lähetetty toimistosta sen mukaan kuin aika on riittänyt. Sen vuoksi on puoluetoimikunta julkaisemassaan tiedonannossa huomauttanut, että järjestöjen omissa erittäin kiireellisissä asioissa kirjallisesti neuvoja kysyessään on paras kääntyä puoluetoimikunnan tai Ammattijärjestön toimikunnan puoleen, jotka hankkivat joutuisasti vastauksen neuvonantotoimistolta. Samoin on myös huomautettu, että yksityisetkin voivat kirjallisilla kysymyksillään kääntyä puoluetoimikunnan tai Ammattijärjestön toimikunnan puoleen, mutta ainoastaan sellaisissa kiireellisissä asioissa, joilla on yleisempi merkitys työväkeen nähden, sillä aivan yksityisluontoisissa ja vähäpätöisissä asioissa lähetetään kirjallisia vastauksia ainoastaan sikäli kuin toimistossa muilta töiltä ennätetään.

Viime tammikuun 25 p:nä pidetylle puolueuuvoston kokoukselle antoi puoluetoimikunta selostuksen Työväen lakiasiain neuvonantotoimistosta. Selostuksen kuultuaan hyväksyi puolueuuvosto puoluetoimikunnan toimimenpiteet asiassa, sekä päätti puoluetoimikunnan ehdotuksesta pitentää toimiston hoitajan työaikaa 2:lla tunnilla viikkoa kohti, kirjeissä tehtyjen kyselyjen vastaamista varten ja samalla päätti korottaa toimistonhoitajan kuukausipalkan 150 markasta 200 markkaan, josta toisen puolen suorittaa Ammattijärjestö.

Viime vuoden syyskuun alusta tämän vuoden tammikuun 15 pään oli neuvonantotoimisto avoinna 56 eri kertaa. Suullisia neuvoja oli niinä aukioloaikoina annettu kaikkiaan 351 henkilölle. Kirjallisia vastauksia kirjeissä tehtyihin kysymyksiin 46. Lainopillisia neuvoja kysymässä neuvon-

antotoimistossa oli siis käynyt keskimäärin 6 henkilöä joka aukioloaikana. Tämän vuoden tammikuun 15 p:stä< syyskuun 10 p.-ään oli neuvonanto-toimisto ollut avoinna 81 eri kertaa. Suullisia neuvoja niinä aukioloaikoina on annettu kaikkiaan 509 eri henkilölle. Kirjallisia vastauksia kirjeissä tehtyihin kysymyksiin 138. Lainopillisia neuvoja tällä puheenaolevana aikana on käynyt neuvonantotoimistossa kysymässä keskimäärin noin 6 henkilöä kunakin aukioloiltana.

Verojen kieltokysymys. Puolueemme eduskuntaryhmän valtiovarainvaliokunnassa olevat jäsenet kääntyivät kirjelmällä huhtikuun alkupäivinä 1912 puoluetoimikunnan puoleen, kysyen, miten puoluekokouksen päätöslauselma on käsiteltävä verojen kiellosta silloin kun ryhmän ehdotus verojen kieltämisestä on äänestetty kumoon ja tulee päätettäväksi kahdesta erisuuruudesta verosta. Asiaa käsiteltyä lausui puoluetoimikunnan enemmistö käsityksensä seuraavaa:

Puoluekokouksen kyseessä olevan päätöslauselman sen paremmin kuin asiasta puoluekokoukselle esitetyn alustuksenkaan tarkoituksena ei ole ollut vastata tähän nyt edelläolevaan kysymykseen, eikä puoluekokous näin ollen ole antanut puolueen jäsenille eikä sos.-dem. eduskuntaryhmälle tässä suhteessa mitään ohjetta.

Samalla on puoluetoimikunta keskustellut mikä menettely olisi sopivin siinä tapauksessa, että ryhmän esittämä veronkieltoehdotus ensin tulee äänestetyksi kumoon: olisiko ennemmin päästettävä voitolle sellainen ehdotus, jonka mukaan viina- ja mallasvero jäisi nykyiselle kannalle, vaiko ennemmin sellainen, jonka mukaan nykyinen vero tulisi alennetuksi, ja on enemmistö, 4 jäsentä, ollut sitä mieltä, että edellinen s. o. korkeampaa veroa tarkoittava ehdotus on vähemmän paha ja olisi siis ennemmin päästettävä voitolle.

Vähemmistökin tosin on ollut sitä mieltä, ettei asiassa ole mitään selvää puoluekokouksen antamaa ohjetta, mutta sitä vastoin katsoo sekä Viipurin puoluekokouksen verotusasiaa koskevan lausunnon, että Helsingin puoluekokouksen verojenkieltokysymystä koskevan alustuksen ja lausunnon hengen sisällön johtavan välillisesti siihen käsitykseen,

että verojen kieltä koskevan ehdotuksen jouduttua äänestyksessä hyljättyksi, tulisi yhtyä kannattamaan, kahden eri suuren veron ollessa kysymyksessä, matalampaa veroa;

samalla vähemmistö kuitenkin ilmoittaa, ettei sillä ole ollut tilaisuutta asiallisesti tutkia ja tarkastaa kummankaan kannan tarkoituksenmukaisuutta eikä siis muodostaa lopullista mielipidettä siitä asiasta etenkin kun ei ole varmaa tietoa, kuinka alhaisien ja korkeiden veromäärien välillä tulee äänestys suoritettavaksi.

Kuten tunnettua, asettui eduskuntaryhmä puoluetoimikunnan enemmistön kannalle.

Työväen henkivakuutusksymys. Kun puolueemme eräiden jäsenten kesken oli ryhdytty työväen henkivakuutuslaitoksen perustamispuuhiin ja asiasta oli pyydetty puoluetoimikunnan lausuntoa sekä käännetty puoluejärjestöjenkin puoleen, niin päätti puolueenuevosto 14 p:nä heinäkuuta 1912 asettaa komitean tutkimaan kysymystä. Komitean jäseniksi valittiin Edv. Valpas, Edy. Gylling ja V. Lehokas sekä varajäseneksi V. Vuolijoki. Samalla päätti puolueenuevosto lausua toivomuksenaan, että Suomen Ammattijärjestön toimikunta täydentäisi komiteaa valitsemalla siihen saman määrän jäseniä puolestaan. Kun E. Valpas kieltäytyi komiteasta ja V. Lehokas oli luentotoimensa vuoksi estetty ottamasta osaa komitean työhön, täydensi puoluetoimikunta komiteaa valitsemalla siihen M. Turkian ja

nimittämällä varajäsen V. Vuolijoen vakinaiseksi jäseneksi. Ammattijärjestön toimikunta valitsi komiteaan myös kolme jäsentä. Tämä komitea on tutkinut asiaa ja jatkaa tutkimuksiaan vielä edelleenkin. Komitean työntuloksista antaa puoluetoimikunta lausuntonsa puoluekokoukselle.

Osuustoimintapäivä. Puoluekokouksen päätöksen tunnetuksi tekemiseksi osuustoimintakysymykseen nähden sekä samalla osuuskappojen merkityksen työvälle selittämistä varten, kehoitti puoluetoimikunta puoluejärjestöjä toimeenpanemaan kokouksia jouluk. 17 p:ksi 1911. Kokouksien toimeenpano ja niihin osanotto näytti useissa vaalipiireissä olleen kovin laimeaa.

Ammatillista liikettä hyödyttääkseen kehoitti puoluetoimikunta viime vuonna puoluejärjestöjä Työnjuhlan viettoon, julkaisemalla kehotuksen puoluelehdissä. Samoin julkaisi puoluetoimikunta viime vuoden syyskuun alkupuolella kehotuksen Helsingin rakennus- ja Kymiyhtiön tehtaiden lakkolaisten avustamiseksi.

Skatidinavilaisen kongressiin, joka pidettiin viime vuoden syyskuun 2 — 4 p:nä Tukholmassa ja johon pyydettiin myös puoluetamme ottamaan osaa ja ryhtymään toimiin edustajain valitsemiseksi, päätti puolue neuvosto kokouksessaan helmik. 4 p:nä 1912, ettei täydellisesti oteta osaa kongressiin, vaan lähetetään ainoastaan yksi edustaja läsnä olemaan ja annetaan kertomus puolueemme toiminnasta/ Puoluetoimikunta toimitti kertomuksen ja lähetti edustajaksi K. Mannerin.

Kansainväliseen sosialistikongressiin, joka pidettiin Baselissa viime marraskuun 24—26 p:nä, lähetti puoluetoimikunta puolueemme edustajiksi O. V. Kuusisen ja K. Mannerin.

Kansainvälisen sihteeristön jäsenenä ovat olleet puoluekokouksen valitsemat Edv. Valpas ja O. V. Kuusinen.

Venäjän toisen duuman sosialidemokraattien kohtalosta päätti puolue neuvosto viime vuoden helmikuun 4 p:nä pitämässä kokouksessaan julaista vastalauseen. Samalla päätti puolue neuvosto lausua yhtyvänsä siihen kolmannessa duumassa olleiden venäläisten sos.-dem. toverien vaatimukseen, jota jo muissakin maissa oli sosialidemokraattinen työväki voimakkaasti kannattanut, nim. että toisen duuman sosialidemokraattisen ryhmän asia olisi uudelleen otettava tuomioistuimen käsiteltäväksi, jotta selvä totuus tulisi täydelleen ilmi, ja että rikollisiin tekoihin syylliset suojelupoliisin asiamiehet saatettaisiin lailliseen edesvastuuseen, sekä yhä viattomasti kärsiville Venäjän työväen valitsemille edustajille palautettaisiin vapautensa ja oikeutensa. Puheenaoleva vastalause julaistiin puoluelehdissä.

Puolueohjelman tarkistuskomiteat.

Maatalousohjelmakomiteaan, jonka puoluekokous päätti asetettavaksi, päätti puoluetoimikunta kokouksessaan 23 p:nä syyskuuta 1911 ehdottaa 5 jäsentä, joista 3 Helsingistä ja 2 maaseudulta. Puolue neuvoston jäsenten kesken toimitetussa äänestyksessä tulivat valituiksi Helsingistä: Edv. Oyl-ling (sihteeriksi) 23, S. Vuolijoki 18 ja M. Paasivuori 14 äänellä; maaseutu-jäseniksi tulivat valituiksi O. Tokoi 22 ja Aatto Siren 19 äänellä (joista S. Vuolijoki ei ole ottanut osaa komitean työhön).

Komitean tehtäväksi oli annettu mahdollisimman pian valmistaa eduskunnassa esitettäviä aloitteita torpparien väkikutpalaiden vapautuksesta sekä maatyöväen suojeluksesta. Komitea ryhtyi ensi työkseen valmistamaan

anomusehdotusta edellämainitusta asiasta, mikä työ valmistui seuraavien vuoden 1912 valtiopäivien alkuun, joten eduskuntaryhmän taholta voitiin asiasta jättää laajanlainen anomusehdotus, jonka sisällys lienee puolueen jäsenille tunnettu. Kun tämän anomusehdotuksen johdosta Eduskunnan maatalousvaliokunnassa oli ryhdytty vain valmistaviin toimenpiteisiin, mutta mitään päätöstä ei sen johdosta edes valiokunnassa tehty, jätettiin anomusehdotus, eräiltä kohdin lyhennettynä ja muutettuna vuoden 1913 valtiopäiville. Näille valtiopäiville myöskin; oli jätetty hallituksen esityksenä tunnettu ehdotus taannehtivan asetuksen jatkamisesta enintään viidellä vuodella. Kun tämä asia komitean mielestä oli välittömässä yhteydessä komitealle annetun tehtävän kanssa, ryhtyi komitea yhdessä maatalousvaliokunnan sos.-dem. jäsenten kanssa toimittamaan laajanpuoleista selostuskirjelmää torppari kysymyksessä, mikä painettiin puoluelehdissä ja sittemmin jaettiin alustuksena Tampereella pidetyssä torpparikokouksessa. Myös torppariasiaa koskevaan maatalousvaliokunnan mietintöön liitettävän vastalauseen valmistamisessa voitiin käyttää hyväksi komitean edellämainittuja töitä.

Komitean toiseen tehtävään, nimittäin eduskunta-alotteen laatimiseen maatyöväen suojeluksesta ei vielä ole ryhdytty.

Vanhuudenvakuutusksymystä käsittelevään komiteaan valitsi puolue-neuvosto heinäkuun 14 p:nä 1912 pitämässä kokouksessaan M. Paasivuoren, Edv. Gyllingin ja O. W. Kuusisen. Samassa kokouksessa asetettiin myös *kunnallislakiuudistusta ja kunnallisverotusta käsittelevä komitea*, johon jäseniksi valittiin Edv. Valpas, K. Hämäläinen ja K. Manner. Vanhuudenvakuutuskomitean työt ovat vielä keskeneräisinä, mutta kunnallislakiuudistusta käsittelevän komitean mietintö on jo valmistunut puoluekokoukselle esitettäväksi.

Mielenosotuskokoakset.

Viipurin läänin silpomissuunnitelmia vastaan. Edellinen puoluetoimikunta oli kehottanut puoluejärjestöjä toimimaan mielenosotuskokouksia syysk. 17 p:ksi 1911 Viipurin 1. silpomissuunnitelmien johdosta. Kun näytti siltä, että venäläisen virkavallan taholta tullaan ryhtymään joihinkin toimenpiteisiin mielenosotuskokousten estämiseksi, tai niiden häiritsemiseksi, niin julkaisi nykyinen puoluetoimikunta 13 p:nä syyskuuta tarpeellisia ohjeita puoluejärjestöille mielenosotuskokousten toimeenpanoon nähden. Kaikista virkavallan varustautumistoimenpiteistä huolimatta pidettiin syyskuun 17 p:nä mielenosotuskokouksia kaikissa vaalipiireissä. Helsingissä ja Turussa estettiin kokousten pito. Turkulaiset kuitenkin pitivät samana päivänä myöhemmin kokouksen siirtyen pois kaupungin maalta. Sortavalassa, Hyvinkäällä ynnä monilla paikoilla täytyi paikallisten viranomaisten väkivaltaa uhatessa, keskeyttää kokous, tai luopua kokouksen pidosta. Suuri joukko maamme viranomaisista alistui venäläisen taantumusvallan kuristus-tarkotusten toimeenpaneviksi käytyreiksi, noudattaen kenraalikuvernöörin antamia perustuslain vastaisia määräyksiä. Useat niistä viranomaisista, jotka eivät alistuneet noudattamaan Seynin määräyksiä, ovat jälkeenpäin erotettu virastaan. Seuraava taulukko osoittaa mielenosotuskokousten luvun ja osanottajamäärän niistä vaalipiireistä, joista tiedot on puoluetoimikunnalle lähetetty:

			Koko- uksia.	Osan- ottajia.			Koko- uksia.	Osan- ottajia.
Turun	1. etel.	vaalip.	6	8,800	Vaasan	1. itäin, vaalip.	18	3,110
”	1. pohj.	a	21	9,750	”	1. pohj. ”	6	2,150
Hämeen	1. etel.	n	10	1,230	Oulun	1. etel. ”	12	7,100
Viipurin	1. länt.	a	35	10,985	”	1. Kajaanin		
”	1. itäin.		21	6,794				1,250
Mikkelin	1.	”	10	1,200	Oulun	1. pohj. vaalip.	16	2,097
Kuopion	1. länt.	”	17	5,617				
						Yhteensä	176	60,083

Sotaa vastaan. Saatuaan kansainvälisen sosialistitoimiston huomautuksen, kehoitti puoluetoimikunta muutamia suurempia puoluejärjestöjä toimimaan mielenosotuskokouksia lokakuun 12 p:ksi 1911 Italian ja Turkin välisen sodan johdosta. Puoluetoimikunta lähetti myös niille järjestöille laatimansa ponsiehdotuksen. Kaikki järjestöt, joille kehoitus annettiin, noudattivat sitä. Samoin kehoitti puoluetoimikunta, kansainväliseltä sihteeristöltä tulleen kirjeen johdosta, Helsingin kunnallistoimikuntaa järjestämään mielenosotuskokouksen marraskuun 17 p:ksi 1912 Balkanin sotaa ja sen laajentamista vastaan. Näistä mielenosotuskokouksista on puoluetoimikunta antanut selvityksen kansainväliselle sihteeristölle.

Luokkatuomiota vastaan. Kun Turun hovioikeus lokakuun 23 p:nä 1911 määräsi 61 Evon lakkolaista linnaan yhteensä 10 vuodeksi 5 kuukaudeksi, niin päätti puoluetoimikunta kehottaa puoluejärjestöjä toimimaan mielenosotuskokouksia lokakuun 29 ja marraskuun 5 päiviksi tätä, sekä yleensä kaikkia luokkatuomioita vastaan. Näiden kokousten ohjelman määritteli puoluetoimikunta seuraavasti:

1) selvitetään yleensä porvarillisten luokkatuomioistuinten luonnetta ja sortotoimintaa;

2) erityisesti selostetaan Evon lakkolaisten juttua ja heidän hohtaloaan, ja

3) kaiken tämän johdosta julkilausutaan työläisten jyrkkä vastalause kaikkia luokkatuomioita ja luokkatuomioistuuksia vastaan sekä kehoitetaan työläisiä innokkaasti levittämään oikeata valaistusta niistä.

Kehotusta noudatettiin kaikissa vaalipiireissä. Niissä vaalipiireissä, joista piiritoimikunnat ovat lähettäneet tietoja, oli kokouksia ja niissä osanottajia seuraavasti:

			Koko- uksia.	Osan- ottajia.
Turun	1. etel.	vaalip.	5	1,370
”	1. pohj.	”	11	915
Hämeen	1. etel.	”	7	820
Viipurin	1. länt.	”	8	3,050
	1. itäin.	”	19	2,349
Vaasan	1. pohj.	”	6	472
Oulun	1. pohj.	”	57	9,151
		Yhteensä	113	19,071

Ainoastaan 7 vaalipiiristä saatiin tiedot, 8 vaalipiiristä ei jolle saatu. Jotkut noista annetuistakin tiedoista ovat kovin puutteellisia.

Evon lakkolaiset valittivat Turun hovioikeuden päätöksestä senaattiin. Valitus jätettiin senaattiin 22 p:nä joulukuuta 1911. Puoluetoimikunta suoritti valituskustannukset.

Viljatuillihankkeiden johdosta toimivat puoluejärjestöt puoluetuimikun-
nan huomautettua viime syksynä jokaisessa vaalipiirissä lukuisia mielen-
osotuskokouksia, joista toiset olivat osanottajien lukuun nähden suuren-
moisia. Kaikissa näissä kokouksissa selosteltiin viljatuillihankkeen turmiol-
lisuutta ja etenkin sen merkitystä työväkeen nähden.

Vappujuhlat ovat muodostuneet vuosi vuodelta yhä valtavimmiksi.
Seuraavasta taulukosta käy selville mielenosotuskokousten sekä osanottajien
luku eri vaalipiireissä vv. 1912 ja 1913:

	1912		1913		Osanottajien
	g s - ii	R O	Sg Sg Sg	"o S m	m , > * - m >
				0	+ 1
Uudenmaan 1. vaalipiirissä	39	33,385	39	31,395	- 1,990
Turun 1. etel. ”	22	11,320	22	11,410	+ 90
Turun 1. pohj. ”	33	11,910	23	10,000	- 1,910
Hämeen 1. etel. ”	39	16,906	26	9,455	- 7,451
Hämeen 1. pohj. ”	26	18,645	37	15,170	- 3,475
Viipurin 1. länt. ”	19	21,820	34	32,800	+ 10,980
Viipurin 1. it. ”	38	8,390	37	14,170	+ 5,780
Mikkelin 1. ”	16	5,057	14	4,380	- 677
Kuopion 1. länt. ”	8	6,927	19	11,285	+ 4,358
Kuopion 1. it. ”	28	3,538	21	4,798	+ 1,260
Vaasan 1. it. ”	23	5,243	32	7,826	+ 2,583
Vaasan 1. etel. ”	10	2,550	5	2,623	- 3,015
Vaasan 1. pohj. ”	6	4,798	13	4,000	+ 1,450
Oulun 1. et. ”	16	2,145	30	2,685	+ 8,210
Oulun 1. pohj. ”	14	4,790	15	13,000	+ 540
Yhteensä	337	158,264	367	174,997	+ 16,133

Muita kehotuksia on julaistu useampia, kuten esim. puoluekokoukselle
tarkotettavien asioiden valmistelusta, Työväenkalenterin, kevätojulkaisujen ja
vappumerkkien levittämistä koskevia. *Tiedonantoja* ja *ohjeita* on taas julaistu
kuten esim. puolueopistosta, luontokursseista ja työväen lakiasian neuvon-
antotoimiston perustamisesta y. m.

Puoluetilaston toimitti puoluetuimikunta vuodelta 1911 supistetussa
koossa. Se sisälsi ainoastaan vaan neljä sivua tilastollisia yhteenvedoja.
Painos oli 2,500 kpl. Vuodelta 1912 ilmestynyt tilasto sen sijaan käsittää
48 sivua. Painos 3,000 kpl.

Tähän viimeksi ilmestyneeseen puoluetilastoon on myös koetettu saada
tietoja puolueemme jäsenten ammattiryhmyksestä. Ne saadut tiedot eivät
kuitenkaan ole aivan tarkkoja. Vallankin näin ensikerralla tulee aina
annettujen tietojen joukkoon osa epävarmojakin. Tilaston mukaan oli nyt
viime vuonna puolueemme eri yhdistysten ja osastojen jäsenissä koko
maassa seuraavat määrät eri ryhmiin kuuluvia:

teollisuustyöv.	16,610	eli	30,9	pros.
rakennustyöv.	7,947	„	14,8	„
maanvilj.-työv.	11,116	„	20,6	„
muuta	13,916	„	25,9	„
perheenjäseniä	4,198	»	7,8	»

Pakkokappaleasia. Vuonna 1911 ryhtyivät läänien kuvernöörit vaatimaan puoluelehtiemme kirjapainojen johtajilta n. s. pakkokappaleita, mielivaltaisesti määräilemällä uhkasakkoja. Kun uhkasakoilla uhatut pyysivät puoluetoimikunnalta lausuntoa asiasta, niin joutui asia puoluetoimikunnassa käsiteltäväksi. Helmikuun 4 p:nä 1912 käsitteli puolueuuevoston kokous asiaa ja päätti,

että kieltäytymistä on vielä toistaiseksi jatkettava. Ottaen kuitenkin huomioon, että joillekin puoluelehtien kustannuslaitoksille on niiden heikon taloudellisen aseman vuoksi piakkoin myönnettävä oikeus pakkokappaleiden jättämiseen, koska yhä korkeammaksi kohotetut uhkasakot voivat saattaa heidät taloudelliseen rappiotilaan, valtuutti puolueuuevosto puoluetoimikunnan myöntämään kussakin sellaisessa tapauksessa, sellaisille lehdistä oikeuden vaadittujen pakkokappaleiden jättämiseen ja että ne lehdet, jotka katsovat taloudellisista syistä olevansa siihen pakoitetut, esittävät asian ensin puoluetoimikunnalle, joka harkittuaan sitä, antaa siitä joko hyväksyvän tai hylkäävän lausuntonsa.

Puolueuuevoston kokouksen jälkeen» otettiin asia esille puoluetoimikunnassa syystä, kun eräs puoluelehti on antanut pakkokappaleet ominpäinsä. Asiaa harkittuaan tuli puoluetoimikunta siihen tulokseen, että puoluetoimikunnalle käy vaikeaksi kussakin yksityistapauksessa päättäminen milloin minkin lehden taloudellinen asema jo ehdottomasti vaatii alistumista pakkovaatimukseen ja milloin ei, ja kun muutenkin näytti puoluetoimikunnan mielestä sopivammalta jättää päätösvalta asiasta lehtien kustannuslaitoksille, niin päätti puoluetoimikunta esittää puolueuuevoston jäsenten päätettäväksi seuraavaa:

että puoluelehtien hallinnoille lähetettäisiin kirjelmä, jossa ilmoitettaisiin, että tästä lähtien, milloin lehden kustannuslaitos (yhtiö, osuuskunta tai sen hallinto) katsovat viranomaisten asettamain uhkasakkojen takia lehden taloudellisen aseman välttämättä vaativan alistumista pakkokappaleita antamaan, niin puolueuuevosto ja puoluetoimikunta eivät siinä tapauksessa sitä vastusta.

Tämä puoluetoimikunnan ehdotus tuli puolueuuevoston jäsenten kesken toimitetussa äänestyksessä hyväksytyksi.

Puoluelehtien kustannuslaitosten johtokunnille lähetetyssä kirjelmässä, jossa tämä neuvoston päätös selostettiin, lausui puoluetoimikunta yleisenä toivomuksenaan,

että puoluelehdistämme mahdollisimman moni voisi yhä edelleen horjumaan kestää tässä vastarinassa, mitä kauvemmin sanomalehdistömme voi kestää, sitä suurempi on sen siveellinen voitto.

Tähän saakka on 8 puoluelehtiemme kustannuslaitosta täytynyt suostua, kuvernöörien mielivaltaisesti yhä huikeampia uhkasakkoja mätkeissä, antamaan ne vaaditut pakkokappaleet. Seitsemän puoluelehtiemme kirjapainoa ei vielä kukaan ole siihen mielivaltaiseen määräykseen suostuneet, eivätkä suurista uhkasakoista huolimatta pakkokappaleita antaneet. Jos edes hovioikeudet olisivat asettuneet ankarammalle kannalle niitä lainvastaista pakkoa käyttäneitä kuvernöörejä vastaan ja tuominneet ne miellivallan käytyreinä toimineet virkarikoksistaan ankariin rangaistuksiin, niin

mahdollisesti useammat puoluelehtiemme kirjapainot olisivat vieläkin pakko-kappaleita antamatta. Kun hovioikeudet sen sijaan ovat kohdelleet niitä laittomia uhkasakkoja mätkeineitä kuvernöörejä kovin hellävaroin, joka luultavasti on johtunut venäläisen taantumuksen painostuksesta, ja kun senaatin oikeusosastosta, joka on suomettarelaiten vallassa, ei ole toivoa, että se asettuisi asiassa ankarammalle kannalle, vaan pikemmin on luultavaa, että se siunaa painokannisten ja kuvernöörien yhteistyön, niin on vastus alkanut näyttää yhä toivottomammalta. Seuraava taulukko osoittaa, paljonko kuvernöörit ovat niitä uhkasakkoja puoluelehtiemme kirjapainojen johtajille mätkeineet ja kuinka paljon niitä on täytynyt jo suorittaa:

	1911					1912					1913				
	2 =		Suoritettu			rt 5)		Suoritettu			4*		Suoritett.		
	4 ^o . O		rt w			M Ö		32 ^o 9 ^o f			8B		H		
	3 S	> H	"S	ra JS	D"~	> S	b f	S S	3*	> s	aJ	"a			
Työmies	1				2	200	200								
Kansan Lehti	1 3	1,600	600.		1	200	—		3	1,800					
Sosialisti	1	200	200		2	900	900								
Tyo					4	400									
Raivaaja															
Kansan Tahto	4	2,200	200		3	2,200	—	**90	4	1,800					
Sosialidemokraatti	2	600	600		5	3,500	533								
Eteenpäin															
Vapaa Sana	1	100			2	600	—		1	1,000					
Sorretun Voima					1	500	500								
Savon Työmies					1	300									
Rajavahti					1	400									
Vapaus					2	1,500	500								
Kansan Ääni					1	1,000									
Työläinen	1	200													
Yhteensä	13	4,900	1,600	—	25	11,700	2,633	90	8	4,600					

Eduskuntavaalit. Jo ajoissa ryhtyi puoluetöimikunta tarpeellisiin valmisteluihin tämän vuoden elokuun 1 ja 2 p:nä toimitettuja eduskuntavaaleja varten. Puolueuuvostoa ei katsottu välttämättömän tarpeelliseksi kutsua kokoon vaalivalmisteluista päättämään kun vähän ajan kuluttua olisi kuitenkin puoluekokousvalmisteluja varten täytynyt kutsua uusi neuvoston kokous. Tämän tähden esitti puoluetöimikunta vaaliasioita koskevat, kuten vaaliavustusvarojen jakamisen y. m. asiat puolueuuvoston jäsenille kirjallisesti äänestettäväksi.

Puolueen vaalijulistusta painettiin 260,000 kpl. Luentokirjasia, kielto-lakiasiaista ja torppariasiaista 150,000 kpl. kumppaakin. Viimeksi mainitusta otettiin myös ruotsinkielinen 15,000 kpl. suuruinen painos. Näitä vaalijulkaisuja lähetettiin sitten eri Piiritoimikunnille riittävät määrät. Vaalien tulokset käyvät selville seuraavista taulukoista:

*y) Syyskuun 14 p:nä tänä vuonna vangittiin Turussa Sosialistin kirjapainon johtaja Perho ja vietiin vankilaan suorittamaan uhkasakkoja.

**) Osittain suoritettu v. 1911 ja 1912.

Hämeen Voima painetaan porvarien painossa, Österbottens Folkblad Vapaa Sanan, Årabetet Sosialistin, Työläisnuorisio Kansan Lehden, Työläisnainen ja Kurikka Työmiehen painossa.

Puolueemme äänestäjät vaalipiirittain vuosina 1911—1913.

Vaalipiirit	Äänestä- jiä 1911	Äänestä- jiä 1913 ¹	+ Lisäys — Vähennys
Uudenmaan 1.	39,475	42,579	+ 3,104
Turun 1. eteläinen	23,458	23,185	— 273
Turun 1. pohjoinen	38,060	35,943	— 2,117
Hämeen 1. eteläinen	29,921	28,928	— 993
Hämeen 1. pohjoinen	27,671	27,830	+ 159
Viipurin 1. läntinen	28,604	26,906	— 1,698
Viipurin 1. itäinen	19,196	16,011	— 3,185
Mikkelin 1.	23,706	20,593	— 3,113
Kuopion 1. läntinen	23,886	25,016	+ 1,130
Kuopion 1. itäinen	15,978	14,675	— 1,297
Vaasan 1. itäinen	20,953	19,423	— 1,524
Vaasan 1. eteläinen	7,588	8,226	+ 638
Vaasan 1. pohjoinen	5,393	5,457	+ 64
Oulun 1. eteläinen	11,838	10,818	— 1,020
Oulun 1. pohjoinen	5,138	4,665	— 473
Lapinmaa	321,201	310,503	— 10,698
Yhteensä	5,138 321,201	4,665 310,503	— 10,698

Porvaripuolueitten äänestäjät vuosina 1911—1913.

Porvaripuolueet	Äänestä- jiä 1911	Äänestä- jiä 1913 ¹	+ Lisäys — Vähennys
Suomettarelaiset	174,177	146,093	— 28,084
Nuorsuomalaiset	119,361	106,064	— 13,297
Ruotsalaiset	106,064	94,458	— 12,352
Maalaisliitto	62,885	56,749	— 6,136
Kristilliset	17,245	5,223	— 12,022
Villit	708	1,613	+ 905
Yhteensä	481,186	410,200	— 70,986

1 Numerot v. 1913 ovat otetut sanomalehdistä.

Puolueemme sai viime vaaleissa 310,503 ääntä; vuonna 1911 vaaleissa 321,201. Äänimäärämme aleni siis 10,698 äänellä. Kun porvaripuolueiden äänimäärät alenivat yhteensä yli 70 tuhannella, niin sai puolueemme 4 edustajapaikkaa lisää.

Katsaus puolueemme kehitykseen.

Jos ryhdymme ottamaan selvää puolueemme kehityksestä ja kasvamisesta, niin silloin on parasta että ensiksikin tarkastamme, missä kunnossa oli puolueemme noin 8 vuotta takaperin ja vertailemme niitä voima-suhteita nykyisiin. Tuolla tavoin vertailemalla selviää puolueemme kehi-

tys ja kasvaminen parhaiten. Se, joka ryhtyy tutkimaan puolueemme kehitystä siten että vertailee esim. puolueemme nykyistä jäsenlukua suurlakon jälkeen lähinnä olleiden vuosien jäsenlukuihin, ei saa todellista selvyyttä puolueemme kehityksestä, vaan joutuu ehdottomasti tekemään väärä johtopäätelmiä. Jo tutkimaan ryhtyessä täytyy muistaa, että suurlakon synnyttämä suunnattoman suuri herätys, joka tulvan lailla työnsi väkeä puolueeseemme, ei voinut niistä samalla kehittää sosialidemokraatteja. Tuskinpa useat niistä, jotka silloin kuohuntavuosina liittyivät puolueeseemme, olivat selvillä edes siitä, minkä vuoksi he puolueeseemme liittyivät, sen vähemmin, *että* olisivat olleet edes vähänkään tietoisia puolueemme periaatteista ja tarkoituksperistä. Niinpä useitten yhdistysten jäsenluettelot noilta kuohuntavuosilta osottavat tavattoman suurta jäsenluvun vaihtelua. Joukottain liittyi uusia jäseniä aina tavan takaa yhdistyksiin, mutta vähäinen määrä niistä suoritti säännöllisesti jäsenmaksunsa ja siten jäi pysyväisiksi jäseniksi puolueeseen. Niinä vuosina näyttää puolueemme olleen ikäänkuin valtavan kansanliikkeen kulkutienä, jota myöten liikkui suunnattoman suuria joukkoja, mutta ainoastaan pienempi määrä pysähtyi siihen pitemmäksi aikaa. Kun vuosittain ei yhdistysten jäsenluetteloja tarkastettu, niin pysyivät nekin ainoastaan nimeksi veroja suorittaneet yhdistyksen nimellisinä jäseninä vuodesta toiseen. Yhdistyksen virkailija kun lähetti puoluetilastoon tarvittavia tietoja, niin se tarkasti jäsenluettelosta kuinka korkea oli viimeksi yhdistykseen liittyneen jäsenen jäsennumero ja sen mukaan ilmoitti sitten jäseniä olevan yhdistyksessä. Tuolla tavoin meneteltiin lähes yleensä v. 1907 ja monessa yhdistyksessä vielä v. 1908. Tosin jo viimeksi mainittuna vuonna useissa yhdistyksissä tarkistettiin jäsenluetteloja ja se tietenkin vaikutti osaltaan, että puoluetilasto näyttää jäsenluvun alentuneen 11 tuhannella, mutta yhä suurempi puhdistus jäsenluetteloiden suhteen tapahtui vasta v. 1909. Viimeksi mainittuna vuonna alettiin karhuta yhdistyksiltä puolueveroja edellisenä vuonna ilmoitetun jäsenmäärän mukaan ja se toimenpide sai yhdistykset puhdistamaan jäsenluettelonsa sellaisista henkilöistä, jotka eivät olleet jäsenmaksujaan maksaneet. Kun suurlakon aikainen innostus oli aikoja sitte jo jäähtynyt ja siis todellista jäsenluvun alenemistakin oli ollut, ja kun jäsenluetteloiden tarkistus tuli yhä yleisemmäksi, niin ei ole ihme, jos jäsenmäärä v. 1909 tilaston mukaan näyttääkin alentuneen lähes 13 tuhannella. Tätä jäsenkontrollia on yhä edelleenkin tiukattu, mutta kylliksi tarkkaa ei se ole vielä näinäkään vuosina ollut. Niinpä esim. Hämeen 1. pohjoisesta vaali-piiristä annettiin puoluetilastoon vielä vuosina 1910 ja 1911 paljon suurempi jäsenluku kuin mitä sieltä olisi puolueverojen suorituksen mukaan voitu ilmoittaa. Seuraavista taulukoista käy selyille puolueemme jäsenluvun vaihtelu vuosien 1904 ja 1912 välisenä aikana:

Puolueen jäsenluku vaalipiirittäin vuosina 1904—1912.

Vaali piirit	1904	1906	1910	1911	1912
<i>Kaupungit:</i>					
Uudenmaan läänin	3,134	6,349	5,583	5,163	5,466
Turun läänin eteläinen	1,153	2,786	1,180	1,276	1,084
o „ pohjoinen	237	1,436	474	424	482
Hämeen läänin eteläinen	360	1,123	414	429	551
ir „ pohjoinen	600	3,860	1,507	1,260	918
Viipurin läänin läntinen	1,905	1,810	1,811	1,917	2,256
„ „ itäinen	96	165	175	68	85
Mikkelin läänin	229	715	232	209	315
Kuopion läänin läntinen	235	454	354	287	212
„ „ itäinen	—	—	87	62	173
Vaasan läänin itäinen	50	144	38	101	122
„ „ eteläinen	590	1,392	1,432	367	1,044
„ „ pohjoinen	161	741	759	791	754
Oulun läänin eteläinen	982	2,085	737	367	896
> „ pohjoinen	176	356	107	104	165
Yhteensä	9,918	23,416	14,872	12,825	14,523
<i>Maaseudut:</i>					
Uudenmaan läänin	975	7,253	4,010	4,212	4,228
Turun läänin eteläinen	182	3,696	2,338	2,246	2,225
o „ pohjoinen	310	5,404	3,594	3,591	3,297
Hämeen läänin eteläinen	856	6,374	4,787	4,684	4,586
„ „ pohjoinen	744	4,286	2,850	2,635	2,722
Viipurin läänin läntinen	1,528	10,380	6,053	5,576	5,492
„ „ itäinen	1,124	3,702	2,346	2,440	3,035
Mikkelin läänin	37	2,303	1,500	1,574	1,936
Kuopion läänin läntinen	247	2,865	1,630	1,586	1,853
„ „ itäinen	—	1,833	1,861	1,361	1,354
Vaasan läänin itäinen	376	3,326	2,030	2,000	2,182
„ „ eteläinen	—	657	777	463	418
„ „ pohjoinen	50	798	555	507	689
Oulun läänin eteläinen	263	2,281	1,862	1,748	1,770
„ „ pohjoinen	—	2,829	1,011	958	1,488
Yhteensä	6,692	57,987	37,204	35,581	37,275

Vaalipiirit		1904	1906	1910	1911	1912
Koko vaalipiirit:						
Uudenmaan läänin	.	4,109	13,602	9,593	9,375	9,694
Turun läänin eteläinen	.	1,335	6,482	3,518	3,522	3,309
” ” pohjoinen	.	547	6,840	4,068	4,015	3,779
Hämeen läänin eteläinen	.	1,216	7,497	5,201	5,113	5,137
” ” pohjoinen	.	1,344	8,146	4,357	3,895	3,640
Viipurin läänin läntinen	.	3,443	12,190	7,864	7,493	7,748
” ” itäinen	.	1,220	3,867	2,503	2,508	3,120
Mikkelin läänin	.	266	3,018	1,732	1,783	2,251
Kuopion läänin läntinen	.	482	3,319	1,984	1,873	2,065
” ” itäinen	.	—	1,833	1,948	1,423	1,527
Vaasan läänin itäinen	.	—	1,833	2,098	2,101	2,304
” ” eteläinen	.	426	3,833	2,209	830	1,462
” ” pohjoinen	.	590	2,049	1,314	1,298	1,443
Oulun läänin eteläinen	.	211	1,539	2,599	2,115	2,666
” ” pohjoinen	.	—	—	1,118	1,062	1,653
Yhteensä		16,610	85,027	52,076	48,406	51,798
Suomen Kirjallisuusliitto	.	—	1,024			
” Rautatieväestöliitto	.	—	2,600			
Puolueen koko jäsenluku		16,610	85,027	52,076	48,406	51,798

Kun edellä olevaa taulukkoa silmäillessämme vertailemme vuoden 1912 jäsenmäärää vuoden 1904 jäsenlukuun, niin huomaamme, että siinä 8 vuoden kuluessa on jäsenluku kasvanut 35,188 jäsenellä. Tuo jäsenluvun lisäys tekee joka vuodelle tasan laskien noin 4,400. Jäsenluvun lisäys on siis noin kutakin vuotta kohden katsoen oikeen tuntuva. Sitä taulukkoa silmäillessämme huomaamme myös, että se jäsenluvun lisäys on tapahtunut pääasiallisesti maaseuduilla. Kaupungeissa on jäsenluku lisääntynyt tuon 8 vuoden aikana ainoastaan 4,605 jäsenellä, kun sen sijaan maaseuduilla tekee jäsenten lisäys 30,583.

Puolueemme kehitys vuosina 1904—1912.

	1904	1912	Lisäys + Vähennys —
Yhdistyksiä . . .	99	1,552	+ 1,453
i Jäsenluku: miehiä .	12,715	40,149	+ 27,434
naisia .	3,895	11,649	+ 7,754
yhteensä	16,610	51,798	+ 35,188
Haaraosastoja . .	—	73	+ 73
’ Torppariosastoja .	—	38	+ 38
Naisosastoja . . .	—	82	+ 82

	1904	1912	Lisäys + vähennys -
Ammattiosastoja	222	550	+ 382
Omia taloja	37	796	+ 759
Lukusalissa sanomalehtiä. . . .	532	1,987	+ 1,455
Kirjastot: Niteitä	14,157	82,009	+ 67,852
Arvo markoissa.	30,452	167,789	+ 137,337
Kokouksia: yhdistyksien	1,174	13,688	+ 12,514
I johtokuntien.	1,174	9,910	+ 8,736
j yleisiä työväen	169	1,542	+ 1,373
'Huveja: Iltamia	890	15,149	+ 14,259
! Arpajaisia	26	3	+ 23
Kansanhuveja	119	949	+ 830
Näytelmäseuroja	—	202	+ 202
Laulukuntia	32	46	+ 14
Soittokuntia	15	70	+ 55
Urheilu- ja voimisteluseuroja .	14	162	+ * 148
Apurahoja kunnilta	20,710	24,703	+ 3,993
Puhdas omaisuus	436,789	6,256,885	+ 5,820,096
Edustajia kunnallishallinnossa .	54	266	+ 212

Puoluetoimikunnan tilikertomus 'h 1911—^mk 1913.

Puoluetoimikunnalla on ollut noudatettavana vuoden 1911 toisella vuosipuoliskolla Kotkan puoluekokouksen hyväksymä tulo- ja menoarvio ja Helsingin puoluekokouksen hyväksymä tulo- ja menoarvio 1.1.1912-30. 6. 1913 välisellä ajalla, joka viime mainittu laadittiin vuosille 1912 ja 1913 ja jossa vuotiset tulot laskettiin Smkksi 50,000 ja menot Smkksi 53,250. Vajaus oli siis laskettu Smkksi 3,250 vuotta kohti.

Puhdas pääoma 1 p:nä heinäk. 1911 oli Smk. 53,962:04, josta ainoastaan noin 33,500 käteisiä varoja. Niinkuin tästä tilikertomuksesta käy selville, ovat puoluekassavarat kuluneella tilikaudella kasvaneet yhteensä Smk:lla 14,779: 69, niin että puhdas omaisuus viimeisessä tilinpäätöksessä 30 p:nä kesäk. 1913 nousi Smkaan 68,741:73. Käteiset varat tekevät noin 60,500. Lisäykset puhtaaseen omaisuuteen tekevät eri tilipäätöskausina seuraavasti:

1.7.-31.12.1911.	"	Smk. 7,906:92
1. 1.-31. 12. 1912	„	6,575:29
1. 1.-30. 6. 1913	„	297:48

Tämä lisääntyminen on osoittanut vähentymistä. Menot ovat lakkauttamatta lisääntyneet, kun taas tulot ovat pysyneet suhteellisesti samoina.

Puolueen tulot ovat sillä ajalla, jonka tämä tilikertomus käsittää nousseet seuraavasti:

Puolueverot	53,944:81
Korkoja y. m.	5,378: 25
Kustannustoiminnasta	62,626:44
	121,949:50

Menot ovat olleet:

Agitatiooni, luentokurs., opisto	17,871:41	
Avustuksia ja voitto-osuuksia	44,240:95	62112:36
Kansainvälisiä menoja		8,737:19
Treen puoluekokousta varten varattu	4,500: -	
H:gin puoluekok. lisämenoja	1,487:95	
Puolueneuvoston menot	2,917:85	
Komitea menoja	858: 30	g 754. jo
Työväen Sihteeristö		1,616:48
Aikakauslehteä varten varattu		750: —
Kalustoa, poistoja, satunn. menoja		2,126:67
Kulunkeja		7,023:01
Palkkoja		19LZ
		107,169:81
Pääoman lisäys.		14,779:69
		121,949:50

Ylläoleviin tuloihin ei ole otettu muutamia lahjoituksia, joita Puolue-toimikunta on saanut vastaanottaa, erinäisiä tarkoituksia varten. Toveri O. Tokoi on lahjoittanut Smk. 1,000: - aikakauslehden hyväksi, joka summa on viety aikakauslehden rahastoon. Työväen Sanomalehti Osakeyhtiö lahjoitti voittovaroistaan v. 1911 Smk. 1,000: - puolueopiston hyväksi ja v. 1912 Smk. 1,000: — agitatsioonin hyväksi ja on nämä summat viety suoraan puolueopistotiliin ja vaalirahastotiliin.

Niinkuin ylläolevasta tulostelostuksesta ilmenee, tekevät puolueverot kysymyksessä olevalla tilikaudella ainoastaan 44 % kaikista tuloista.

Allaoleva pieni taulukko näyttää sisäänkertyneet puolueverot vuodesta, 1909, puolueen jäsenmäärän tilaston mukaan ja sen puolueveromäärän, jonka olisi pitänyt sisään kertyä.

1909.	35,229: 13	58,293	37,748: 50
1910.	26,964:15	52,076	33,474: -
1911.	24,063: 19	48,406	30,615:50
1912.	27,343:60	51,798	33,160:50
1913 6 k. k.	15,456:84		

Kustannustoimi on pääasiassa käsittänyt julkaisemalla Työväen Kalenterin, Folkkalenderin, Kevättervehdyksen ja Värhålsningin; sitäpaitsi on julaistu Puoluekokouksen pöytäkirjat, jäsenkirjat, kirjanpito-oppaan y. m. s.

Työväen Kalenterin painos on vuosittain kohonnut ja on nyt maamme oloihin katsoen ainoa laatuaan, samoin on voitto lisääntynyt. Folkkalenderin painos on hiljalleen, mutta varmasti mennyt eteenpäin ja kahtena vuotena on kalenteri antanut pienemmän voiton. Kalenterin painokset ja voitot ovat olleet:

	Työväen Kalenterin		Folkkalenderin	
	painos	voitto	painos	voitto
1908	35,000 n.	7,500:		
1909	40,000	8,554: 65		
1910	44,000	11,515: 40	3,000	904:68
1911	54,000	13,000: 97	4,500	
1912	68,000	14,018	5,200	750: -

Tänä vuonna on Työväen Kalenterin ensimmäinen painos 75,000 kpl. ja Folkkalenderin 6,000 kpl.

Kevätjulkaisujen menekki ei sitävastoin ole huomattavasti kasvanut. Myydyt kappaleet ovat olleet:

	Kevättervehdys		Varhäsning	
	kpl.	puhdas voitto	kpl.	puhdas voitto
1911	32,500	4,244:58	2,200	
1912	33,000	-	2,400	
1913	34,000	3,345:30	2,700	240: -

Jälellä olevat Puolue-toimikunnan julkaisemat kirjaset ovat yhdessä viedyt kirjoihin kirjatilin kautta. Mainitsemisen arvoista voittoa eivät ne ole antaneet, johtuen siitä, että puoluekokouksen pöytäkirjat tuottavat huomattavan tappion.

Ne melkoiset avustukset, jotka ovat maksetut puoluekassasta, jakaantuvat seuraavasti:

Nuorisoliitolle	2,000: -	
Nais- ja ihanneliitolle	3,500: -	
Ruotsalaisille	2,000: -	
Maanvuokraajaliitolle	1,000: -	
Palvelijain liitolle	790: -	9 ^h 50: 65
Puoluelehdille	1,672	
Ruots. nuorisoliitolle	80: -	
Kymin lakkolaisille	250: -	
H:gin rakennust. lakkolaisille	250: -	500: 28
S. Ammattijärjestölle	10,152: 02	
Piiritoimikunnille	19,211: -	
Työväen Arkistolle	1,500: -	
Laukon lakkolaisille	Yhteensä 44,240:95	

Puoluekassan varat:

	1. 7. 1911	30. 6. 1913
Kassa	790:95	693:31
Pankkitalletuksia	32,715:13	59,732:04
Vieraita velkakirjoja	22,084:64	71,278:35
Osakkeita	1,140: -	1,140: -
Kalustoa	1,358: -	2,500: -
Ulkona olevia saatavia	3,504:17	4,400:14
Kirjavarasto	6,407:18	5,202:65
Sekalaisia	2,981:86	5,844:76
<u>Summa</u>	<u>70,981:93</u>	<u>90,365:90</u>

Puoluekassan velat:

Painokannerahasto	949:45	369:45
Opistoa varten varattu	2,340:23	5,875:23
Kuoli, yhdist. varoja	1,358:62	1,935:44
Vaalirahastoa	7,841:09	3,841:09
Siirto	12,489:39	12,021:21

	Siirto	12,489:39	12,021	21
H:gin puoluekok. varten varattu		4,500: -	-	
T:re en » „ „ • •		-	4,500:	
Aikakauslehteä „ „		-	1,750:	
Työv. Arkiston tili		-	1,500:	96
Varattu eril. pienem. tarpeisiin		530:50	1'852:	17
		17,019:89	21,624	17
Puhdas pääoma • • • • •		53,962:04	68,741:	73
	Summa	70,981:93	90,365	90

Tilintarkastajain lausunnot kuuluvat seuraavasti:

Tilintarkastuskertomus.

Suoritettuamme Suomen Sosialidemokratisen puolueen tilien tarkastuksen ajalta 1 päivästä heinäkuuta 1911-31 päivään joulukuuta 1911, saamme tuloksena mainita:

tulo- ja menoerien olevan suurimmaksi osaksi todisteilla varmennetut, kirjanpito hyvin hoidettu ja kirjanpäätos oikea, kun kassassa löytyy varoja kassakirjan tänäpäivänä osoittama määrä, ehdotamme asianomaisille tilivelvollisille vastuunvapauden myönnettäväksi edellämäinitulta ajalta.

Helsingissä 24 p. Toukok. 1912.

Valman Ponteva.

Toivo Salmi.

„ Tilintarkastus-kertomus.

Allekirjoittaneilla Suomen sos.-dem. Puoluetuomikunnan tilintarkastuksen toimenä olleena, olemme me toimintavuodelta 1912 eri osissa tarkastaneet ja huomanneet tänäpäivänä lasketun kassasaldon olevan kirjojen mukaisen. Kirjanpidon olevan laajasti pidetyn ja asianmukaisessa kunnossa saatavissa olleine liitteineen, pitäen yhtä tulojen, menojen ja lehdissä julkaistujen tiedonantojen kanssa. Edellä olevan perusteella ehdotamme tilivapauden myöntämistä toimintakaudelta 1912.

Kirjanpidon yhä edelleen ollen mielestämme tarpeettoman monimutkaisen ja laajaperäisen, ehdottaisimme me yksinkertaistuttamista ja yhä enemmän kohdistettavaksi juuri puolueen rahastonhoitajalle enempi aikaa suoranaisiin liiketoimiin, niinkuin esimerkiksi ilmoitusten hankkiminen.

Helsingissä 1 päivä helmikuuta 1913.

A. Karjalainen.

V. Ponteva."

Tilintarkastajien lausunto 1. 1. 1913-30. 6. 1913 väliseltä ajalta ei vielä ole valmis, mutta esitetään se myöhemmin.

Viimeisen tilintarkastajain lausunnon johdosta vaati Puoluetuomikunta allekirjoittaneelta selitystä. Allekirjoittaneen selitys oli seuraavanlainen:

„ Rahastonhoitajan selitys.

Tilintarkastajat lausuvat, että kirjanpito on »laajasti pidetty ja »tarpeettoman monimutkainen ja laajaperäinen" sekä ehdottavat sen »yksin-

kertaistuttamista ja yhä enemmän kohdistettavaksi juuri puolueen rahastonhoitoa silmällä pitäen". Kuitenkin on kirjanpito järjestetty täysin rahastonhoitajan ohjesääntöjen mukaan, jotka ohjesäännöt ovat tarkoitusta varten asetetun komitean työn tulos ja jotka sittemmin ovat saavuttaneet Puoluetöimikunnan, Puolueuuvoston ja Kotkan puoluekokouksen hyväksymisen (siv. 228 pöytäkirjassa). Kirjanpitoa ei niin muodoin voida muuttaa noita sääntöjäkin muuttamatta.

Mitä itse asiaan muuten tulee, niin ei tilintarkastajain ehdotuksesta käy selville, missä suhteessa kirjanpito olisi «tarpeettoman monimutkainen ja laajaperäinen". Kuten Puoluetöimikunta tietää, on kysymyksessä oleva kirjanpito tavallista kaksinkertaista italialaista kirjanpitoa, ja tuota kirjanpitojärjestelmää käyttää ehkä 95 % niistä liikkeistä, joissa järjestetty ja kunnollinen kirjanpito on olemassa. Sen nimittämistä «monimutkaiseksi" täytyy siitä syystä pitää mielikuvituksen tuotteena, sillä ei voine olettaa, että herrat tilintarkastajat eivät tuntisi kaksinkertaisen italialaisen kirjanpidon aakkosia. Ei kirjanpito myöskään ole «laaja", koska todella ainoastaan tarpeellisia apukirjoja käytetään. Muuten voidaan sanoa, että nykyään käytännössä oleva kirjanpito erityisesti sopii puoluetöimiston tarpeisiin, minkä myöskin neljävuotinen kokemus täysin on osoittanut. Kirjat ovat tällä aikaa alati olleet kunnossa ja niissä on aina selvästi ja helposti näkynyt puoluetöimikunnan tulot ja menot sekä puoluekassan tila.

Herrat tilintarkastajat perustelevat ehdotustaan sillä, että allekirjoittaneelle olisi valmistettava enemmän aikaa «suoranaisiin liiketoimiin". Ei kuitenkaan liene herroille tilintarkastajille tuntematonta, että kirjanpito juuri sen tarkoituksenmukaisuuden kautta ei suuremmassa määrin ole vienyt allekirjoittaneelta aikaa. Todistukseksi mainittakoon, että allekirjoittanut niinä vuosina, jotka on ollut puolueen rahastonhoitajana, on voinut valmistaa täydellisen tilinpäätöksen jo seuraavana päivänä tilikauden loputtua; «monimutkaista" kirjanpitoa käyttämällä tämä ei olisi ollut mahdollista. Herrat tilintarkastajat tietävät vallan hyvin, että allekirjoittaneen aika etupäässä on juuri mennyt suoranaisiin liiketoimiin, joiksi ei kuitenkaan voida katsoa ilmoitusten keräämistä, mikä työ laadultaan on kokonaan allekirjoittaneen tehtävien ulkopuolella, jotka tehtävät ovat rahastonhoito, kustannusliikkeen valvominen sekä muut toimistotyöt. Kun herrat tilintarkastajat vihjaavat, että tähän toimeen myöskin kuuluisi ilmoitusten hankkiminen, niin ovat he siirtyneet alalle, joka ei heille kuulu, sillä tilintarkastajilla ei ole oikeutta määrätä virkailijoille uusia velvollisuuksia. Sitäpaitsi tietävät herrat tilintarkastajat vallan hyvin, että ne ilmotukset, jotka viime vuoden aikana on hankittu puoluetöimikunnan julkaisuihin, juuri ovat olleet allekirjoittaneen hankkimia. Tämä on tapahtunut vapaaehtoisesti ja asian harrastuksesta, eikä asiaan vaikuta se seikka, että Puoluetöimikunta on katsonut olevan syytä myöntää minulle vähäisen korvauksen niistä vaivoista ja ikävyyksistä, joita tuollaisessa työssä aina saa kokea.

Allekirjoittaneen mielestä voidaan tilintarkastajain tavallista harkitsemattomammat ja yksinkertaiset huomautukset ja ehdotukset ilman muuta jättää omaan arvoonsa.

I. Hörhammer".

Keskustelun jälkeen päätti Puoluetöimikunta yksimielisesti hyväksyä allekirjoittaneen selityksen ja puoluekokoukselle ehdottaa, että tilintarkastajain huomautukset eivät antaisi aihetta mihinkään toimenpiteisiin.

Puolulehdet.

Puolulehtiä on kaikkiaan 21. Niistä on kuusi kertaa viikossa ilmestyviä: Työmies, Kansan Lehti, Sosialisti, Työ, Raivaaja ja Kansan-Tahto. Kolme kertaa viikossa ilmestyviä ovat Sosialidemokraatti, Eteenpäin, Hämeen Voima, Vapaa Sana, Sorretun Voima, Savon Työmies, Rajavahti, Vapaus, Kansan Ääni ja Työläinen. Kaksi kertaa viikossa ilmestyvät Österbottens Folkblad ja Arbetet. Kerta viikossa ilmestyvät Työläisnuorisio ja Työläisnainen. Kaksi kertaa kuukaudessa ilmestyy pilalehti Kurikka.

Puolulehdistä ilmestyy siis 6 lehteä 6 kertaa viikossa, 10 lehteä 3 kertaa viikossa, 2 lehteä kaksi kertaa viikossa, 2 lehteä kerta viikossa ja yksi kaksi kertaa kuukaudessa.

Puolulehtien yhteinen painosmäärä oli v. 1906-82,900, v. 1907-125,000, v. 1908-136,900, v. 1909-137,900, v. 1910-126,400, v. 1911-132,650, v. 1912-132,800 ja v. 1913-142,650.

Puolulehtiemme yhteinen painosmäärä on tämän vuoden ensipuoliskolla kohonnut huomattavasti verraten vuosiin 1911 ja 1912, jopa se on kohonnut suuremmaksi kuin mitä se oli v. 1909, jolloin puolulehtiemme painos oli korkein. Sen painosmäärän nousu, verraten v. 1909, johtuu siitä, että yksi puolulehti on viimeksi mainitun vuoden jälkeen tullut iisää.

Seuraava taulukko osoittaa puolulehtiämme vastaan nostettujen paino-Itanteiden luvun eri vuosilta ja tuomitut sakkomäärät sekä oikeuskulut; samoin myös kuinka pitkät ajat on toimittajien täytynyt istua vankiloissa:

Puoluelehtiä vastaan nostetut painokanteet vuosina 1909—1913.

	1909			1910			1911			1912			s ⁰ / ₆ 1913					
	Sf H-pr PT3	Tuomittu		2* "0 a, s ⁰ 3 o — sr g-s a *	Tuomittu		Sf s-ir	Tuomittu			af s-ir K ³	Tuomittu		p3: «-sr C/I S T3 (S i)	Tuomittu		P	
		a. V's ¹ ; " < n E. a & a	tr		IV g g rs-	C/I B £		«-2 3 S-gf * fi 3	3: ja » " 3 T3	en Pa'		3 E. K- rs. S	C/I **2 3 E-ZT P3 W					
Työmies	6	678		8	1,280	3	325	124	480	3	300	405		2	82	408		
Kansan Lehti	3	550		17	2,332	29	250	1,795		2		870	90	1	50	40		
Sosialisti	5	770	60	4	1,170	4	75	104		4	160	305		2	100	8		
Työ.	1	54		2	2,257	6	150	260		5	450	626	6210	5	500	160		
				2	1,500	5	100			5	300	100		1				
Kansan Tahto	1	640		a1		6	510	180		2	150	467		1				
Sosialidemokraatti	7	625	220	5	1,055	2	300	512	*277	4	450	479				202		
Eteenpäin	4	1,008		4	1,740	2				2	225	180	'40	2	200	20		
Hämeen voima	1	365				2	300	882		1	400	443				'40		
Vapaa Sana						4	300	250		2	600	211						
Sorretun Voima	2	1,250	41	3	800	*180	1	50	150	*210	1			2	30	200		
Savon Työmies	2	175		1						1	400			1				
Rajavahti				1	255	2	100		180	2	50	50						
	3	1,060		1			100			1				4	350	110		
Kansan Ä ä n i	6	352	292	8	350	6283	320	240		1		850		3	250	170		
Työläinen	2	263		1	13	4180	150	100		1		60		2	80	170		
Österbottens Folkblad.				1	40		80	24										
Arbetet				1		*180		200		1			60	2	120			
Työläisnuoriso										2	75	40		1	100	100		
Työläisnainen.	1		60															
Kurikka				2	100	3		194		3	300	139	B180	2	133	25		
Yhteensä	44	7,787	673	52	12,892	823	59	3,110	5,015	847	43	3,860	5,425	580	31	1,995	1,613	59

1 Majesteettirikosjuttu. Nostettu aikaisemmin mutta päättyi vasta 1911. — 2 Neljä maisteettirikosjuttua, jotka ovat vielä päättymättä. - 3 Valtio-petosjuttu. Ei vielä päättynyt. - 4 Majesteettirikosjuttu. Nostettu edellisenä vuotena, mutta päättynyt 1910. — 5 Majesteettirikosjuttu. - 6 Paitsi tuomittuja oikeuskuluja, on lehdelle tullut omia kuluja v. v. 1909—1910 yhteensä 800 mk. 50 p:ää. Tuomitut sakot ovat suurimmaksi osaksi suoritettu istumalla vankilassa ja siksi näyttää sakkomäärät pieniltä. Oikeusjutuista on yksi majesteettirikosjuttu kumpaiseltakin vuodelta, josta kumpaisestakin on 180 päivää istuttu vankilassa. — 7 Valitettu hovioikeuteen.

Sosialidemokratisen Eduskuntaryhmän toiminnasta

on, entistä tapaa noudattaen, julaistu selostuksia myöskin vuosilta 1912 ja 1913 painetussa toimintakertomuksessa. Noita edellämainittuja toimintakertomuksia on lähetetty piiritoimikunnille järjestöille jaettaviksi. Myöskin puoluekokoukseen tuleville edustajille niitä jaetaan. "Sen vuoksi se selostus, mikä järempänä seuraa, onkin katsottava vain eräitä tärkeimpiä seikkoja esittäväksi, samalla kun viitataan noihin edellä mainittuihin vuosien 4912 ja 1913 eduskuntatyötä koskeviin ryhmän toimesta annettuihin laajempiin kertomuksiin.

Lainsäädäntöasioita.

Suomen eduskunnan lainsäädäntövalta on monella tavalla kansaa vahingoittavasti rajoitettu. Niissäkin puitteissa voisi sentään työväellekin edullisia lakeja syntyä, elleivät vallanpitäjät tavalla tai toisella rakentaisi sille esteitä. Useita vuosia on jo kuitenkin eduskunnan lainsäädännöllinen toiminta kohdannut monia vastuksia, varsinkin mitä tulee työväelle vähänkin edullisiin ehdotuksiin ja lakipäätöksiin. Venäläinen virkavalta on jarruttanut ja ehkäissyt ennen hyväksytyjen lakien voimaan astumista. Suomen anastajaryhmät nykyisen hallituksen kanssa ovat siinä työssä mukana olleet. Eduskunnassa ovat porvarilliset antaneet taantumuksellisille vieteilleen vallan lakeja laadittaessa. Ja siten on niihin tullut runsaasti työväkeä kovasti vahingoittavia määräyksiä. Törkeitä köyhälistöä kuristaa ja nylkeä tarkoittavia esityksiä on porvaristaholta tehty. Näissä oloissa on sosialidemokratisen ryhmän toiminta siis ollut vaikea: sen on täytynyt koettaa torjua tehtyjä hyökkäyksiä työväen jo saavuttamia oikeuksia vastaan ja voimainsa mukaan, useastikin vähäisillä toiveilla, koettaa taistella uusien etujen puolesta köyhälistölle.

V:n 1912 valtiopäivillä uudistettiin ryhmämme taholta esitys *tapa-turmavakuutuslain uudistamisesta*. Sitä tarkoittava asetus tulikin eduskunnassa hyväksytyksi. Ei se läheskään vastaa työväen vaatimuksia eikä niin ollen tyydyttänyt ryhmäämme, mutta sisältää sentään eräitä parannuksia ja suo työväelle jonkun verran enemmän turvaa, jos se voimaan astuisi. (Vertaa 1912 kert. siv. 21—32.) Samassa yhteydessä hyväksyttiin myös muutoksia lakiin, joka koskee *laivaisäntäin vastuunalaisuutta merimiestä kohtaavasta ruumiinvammasta*. Tämän suhteen tehdyt muutokset kohdistuvat etupäässä siihen, että tämän lain alaiset pääsevät nauttimaan samallaisia etuja kuin ne, jotka yleisen tapaturmavakuutuslain mukaan ovat vakuutettuja. (Vertaa 1912 kert. siv. 32.) Työväkeä läheisesti koskevia ovat v:n 1913 valtiopäivillä hyväksytyt esitykset *ammattivaltuustoista* ja *elinkeinoliikkeiden työsäännöistä*. Molempia näitä esityksiä koskevan mietinnön mukana seurasi sosialidemokratien vastalause, missä ehdotettiin lukuisia parannuksia. Ne ehdotuksemme kuitenkin hylättiin; mutta eivät porvarit sentään olleet uskaltaneet omiakaan ehdotuksiaan vallan kelvottomiksi työväen edun kannalta tehdä. (Vertaa 1913 kert. siv. 7—16 ja 17-24.) V. 1913 valtiopäivillä tehtiin sosialidemokratien taholta esitys *lasten ja nuorten henkilöitten elinkeinotoiminnan rajottamisesta*. Porvarit kuitenkin hylkäsivät esityksemme ja pyysivät armollista hallitusta ottamaan nämäkin seikat huomioon yleistä lasten suojelusta koskevaa lainsäädäntöä valmisteltaessa. (Vertaa 1913 kert. siv. 24—25.) Kokonaan jättivät porvarit käsittelemättä 1913 sellaisetkin tärkeät työväen suojelemista ja turvaamista riistämislähteenä hädältä tarkoittavat aloitteemme kuin esim. ehdotuksen

asetukseksi työstä *kauppa- ja konttoriliikkeissä* sekä ehdotuksen laiksi *apurahain myöntämisestä työttömyysapukassoille*. Tätä viimeksi mainittua asiaa koskevan aloitteen kieltäytyi v. 1912 eduskunnan porvarillinen puhemies esittämästä valiokuntaan lähettämistä varten. Sosialidemokratit pitivät puhemiehen menettelyä perustuslain vastaisena, mutta yhdistyneet porvarit sen kuitenkin siunasiivat. (Vertaa 1912 kert. siv. 15.) V:n 1913 valtiopäivillä hyväksyttyä asetusta *elinkeinon harjoittamisen oikeudesta* ei saatu hyväksi, ankaroista yrityksistämme huolimatta, mutta sisälsi se eräitä parannuksia voimassa olevaan asetukseen. (Vertaa 1913 kert. siv. 64 — 67.) *Venäläisten oikeuksista elinkeinon harjoittamisessa ja kunnallisessa elä-mässä* hyväksyttiin 1913 valtiopäivillä asetukset. Tässä yhteydessä halusi osa porvarillisia juutalaiset pysytettäväksi entisessä erikoisessa sorsonalaisessa asemassa, mutta tämä yritys toki saatiin torjutuksi. Näitten asetusten yhteydessä vaativat sosialidemokratit myös anottavaksi, että venäläisille turvattaisiin samallaiset kansalaisvapaudet Suomessa kuin Suomen kansalaisilla on, Helsingin puoluekokouksen 1911 tekemän venäläisten oikeuksien laajentamista koskevan päätöksen mukaan. Mutta sitä ehdotusta eivät porvarit päästäneet valiokunnassa edes äänestykseen. (Vertaa 1913 kert. siv. 62-64.) *Jakolaitosta* koskeva laaja laki valmistui v. 1913 valtiopäivillä ilman sanottavia erimielisyyksiä. (Vertaa 1912 kert. siv. 51—53 ja 1913 kert. siv. 69-70.) *Metsän hävityksen ehkäisemistä* koskevassa asiassa tekivät sosialidemokratit aloitteen. V:n 1912 valtiopäivillä tehtiin siitä päätös, joka tuntuvasti poikkesi ryhmän kannasta, mutta lupaa panna eräitä esteitä metsään tunnottomalle raiskaamiselle. (Vertaa 1912 kert. siv. 45—48.) Ehdotus, että *valtio huolehtisi teitten tekemisestä ja kunnossapitämisestä maalla*, on manttaalimiesten luokkaryhmän hartaasti ajama. Sosialidemokratit sen sijaan ovat sitä vastustaneet, koska 1) on kohtuutonta velvoittaa esim. työväestö ottamaan osaa rasiutukseen, joka kuuluu manttaaleille työverona; 2) ei moinen verotus saata tulla kysymykseen ennen perinpohjaista verotusuudistusta. Meidän taistelumme tulokseksi saa lukea, ettei moista uutta rasiutusta ole saatu työväestön kannettavaksi säilytettyä. (Vertaa 1912 kert. siv. 54-57.) Torppareita ja tilatonta maalaistyöväkeä koskevat asiat viime vuosina ovat olleet suuren huomion esineenä sekä eduskunnassa että sen ulkopuolella. Tämän väestöryhmän nykyinen ja läheinen tuleva asema on pakottanut porvaripuolueetkin kiinnittämään siihen huomiota. *Maanhankintaa tilattomalle maalaisväestölle* koskevan »porvarillisen kurjistamishalulle rakentuvan kituviljelyshumpuuki-aloitteen" äänesti ryhmä myöskin 1912 lepäämään yli vaalien, vedoten siten itse torpparien ja tilattoman väen omaan arvosteluun samoin kuin siihen, että ennen tuollaisia hommia olisi ainakin torpparien vapauttaminen saatava aikaan ja torpparien asemaa turvattava. Mutta kuitenkin porvarit v. 1912 myönsivät Suomen Pankin voittovaroista 2 milj. mk. Suomen maalaisväestön asutusrahastoon, sekä v. 1913 saman pankin voittovaroista 4 milj. mk. mahdollisesti perustettavalle »luotto-yhtiölle pientiloja varten» — sosialidemokratien vastustuksesta huolimatta, sosialidemokratit kun eivät halunneet niillä todennäköisesti harjotettavaa maakeinottelua avustaa. (Vertaa 1912 kert. siv. 34-35 ja 64 sekä 1913 kert. siv. 32-34.) V:n 1913 valtiopäiville jätetty esitys torppareita koskevan *takautuvan asetuksen jatkamisesta* hylättiin etupäässä sosialidemokratien äänillä. Katsottiin moisen suunnitelman laiksi tulleenä lisäävän entisestäänkin enemmän häätöuhkaa torppareille sekä lisäksi tulevan laillistuttamaan veronkorotusvapauden isännille ja monet muut vuokramiesten oikeuksien supistukset. Porvarit eivät myöskään suostuneet poistamaan esityksestä tuollaisia torppareita

vahingoittavia määräyksiä. Ennen lopullista päätöstä eduskunnassa kysyi ryhmä julkisesti vuokramiesten mieltä asiassa. Lukuissa kokouksissa ja suuressa torpparien edustajakokouksessa neuvottiinkin ryhmää hylkäämään kysymyksessä oleva esitys[^] (Vertaa 1913 kert. siv. 35-38 ja 109.) Vuonna 1909 hädätetyille torppareille korvauksen antamista koskevan ehdotuksemme porvarit tappoivat (Vertaa 1912 kert. siv. 35-36), samoin myös vv. 1912 ja 1913 tekemämme aloitteet nykyisen torpparilain parantamisesta, niin että torppareita kaikkein enimmän kuristavat pykälät saataisiin torppareille edullisemmiksi. (Vertaa 1912 kert. siv. 35 ja 1913 kert. siv. 39.) Helsingissä 1911 pidetyn puoluekokouksemme päätöksen mukainen alote torpparien vapauttamisesta on ryhmän taholta molemmilla viimeisillä valtiopäivillä tehty. Mutta kummallakin kerralla on se herraspuolueiden keskinäisellä sopimuksella jätetty käsittelemättä. (Vertaa 1912 kert. siv. 37 ja 1913 kert. siv. 39.) — Muista lainsäädäntööhän kuuluvista päätöksistä mainittakoon *asianajo-oikeuden yleistämistä* koskeva oikeudenkäyntikaaren ja *lapsenmurhaa* koskeva rikoslain muutos,, jotka kumpikin sisältävät vähäisiä parannuksia voimassaoleviin lakeihin. (Vertaa 1912 kert. siv. 39-41.) *Aviottomain lasten aseman parantamista* koskevat päätökset 1913 ovat sellaisia, että ne, jos voimaan astuisivat, tuntuvasti korjaisivat vallitsevaa nurjaa järjestelmää aviottomia lapsiraukkoja kohtaan. (Vertaa 1913 kert. siv. 40—53.) Tärkeä päätös v. 1912 valtiopäivillä oli *kansakoulun kaiken jatkuvan opetuksen pohjakouluksi* asettamista koskeva. Siitä oli ryhmän taholta alote tehty ja voimakkaasti sen puolesta taisteltu. (Vertaa 1912 kert. siv. 60) — Tässä yhteydessä on myös mainittava, että ryhmä 1912 valtiopäivillä esitti, että eduskunta anois 1909 hyväksyttyjen *työväensuojelusta* tarkottavien asetusten ja 1908 hyväksyttyjen *kunnallisasetusten voimaan saattamista*. Viimeksi mainittu ehdotus hyväksyttiin niukalla enemmistöllä, mutta ensin mainitun suhteen eivät herrat tahtoneet anoa asetuksia »voimaan saatettaviksi» vaan ainoastaan »Keisarikunnan Majesteetin tutkittaviksi» esittämiksi. Sosialidemokratit eivät tähän tyytyneet. Alote uudistettiin 1913 ja nyt se nipin napin meni maalaisliittolaisten avulla läpi, suurten porvaripuolueitten nytkin vastustaessa. (Vertaa 1912 kert. siv. 12—14 ja 1913 kert. siv. 4—5.)

Vaiikkeivät kuulukaan lainsäädännön alaan, mainittakoon tällä kohdalla kuitenkin seuraavista työväen edun kannalla tärkeistä aloitteistamme. Meidän ehdotuksemme aiheuttamana myönsi eduskunta 1912 ja 1913 Smk. 300,000 *työttömäin avustamiseksi* apurahoina kunnille ja työväen keskinäisille julkisen tarkastuksen alle alistuville työttömyyskassoille. Alotteassamme vaadittiin 500,000 mk. apurahoina annettavaksi työväen ammattijärjestöille, jotka perustamistaan kassoista antavat jäsenilleen työttömyysapua tai sellaisten järjestöjen perustamille avustuskomiteoille, jotka paikkakunnillaan ottavat järjestääkseen ammattijärjestöihin kuulumattomain työttömäin avustamisen. (Vertaa 1912 ja 1913 kert. siv. 33 ja 25.) Sosialidemokratien jättämän ehdotuksen, että *valtio ei saisi missään muodossa avustaa työntantajia lakkotapauksissa*, jommoista on todistettu monasti tapahtuneen, porvarit hylkäsivät valiokunnassa, varaten itselleen tulevissa työtaisteluissa valtion voimien ja varojen antaman avustuksen taistelevien työläisten sortamiseksi ja kuristamiseksi. (Vertaa 1913 kert. siv. 25—29.)

Valtiolliset asiat ovat näinakin kahtena istuntokautena sekä venäläisen kansallisuussorron että sen palveluksessa olevien venäläisten ja suomalaisten vallanpitäjien harjoittaman kuristus- ja laittomuuspolitiikan vuoksi vaatineet osakseen tuntuvaa huomiota. Sosialidemokratinen eduskuntaryhmä on erikoisesti tuntenut velvollisuudekseen eduskunnassa taistella tuota vastaan,

koska Suomen työväenluokka monella tavalla on joutunut sekä noitten virkanyrkkién että kotimaisen taantumusmielisen porvariston hyökkäyksien esineeksi ja koska kansallisen vapauden säilyminen on työväen kalliin luokkataisteluvapauden tärkeimpiä edellytyksiä. Ryhmän taholta onkin tehty tältä alalta lukuisia aloitteita. On tahdottu saada aikaan eduskuntapäätöksiä, joissa vallitseva kuristus- ja sortopoliittikka perinpohjin paljastettaisiin ja tuomittaisiin. Senkin kautta on toivottu voitavan valistaa tietämättömiä tietoisiksi venäläisten ja suomalaisten vallanpitäjien kansalle ja erittäin työväelle turmiollisesta politiikasta ja siten saatavan lisää väkeä kansallisuus- ja luokkasortoa vastustamaan. Sellaisia aloitteita oli v. 1912 1) Venäjän hallituksen jälleen vireille panemista Suomen lakien vastaisista ja Suomen kansalle vahingollisista sortohankkeista; 2) virkavallan harjoittamasta kansalaisvapauksien sortamisesta; 3) Kivennavan ja Uudenkirkon pitäjien erotamishankkeen johdosta; sekä v. 1913 1) venäläisten sortohankkeitten johdosta ja 2) viljatulli-hankkeen johdosta. Nämä aloitteemme oli porvarillinen kokoomuskopla osaksi tappanut, osaksi niitten johdosta on laitettu mientintöjä ja eduskunnan päätöksiä, joita emme ole voineet ilman vastalauseita hyväksyä, ne kun monasti ovat sisältäneet milloin selviä, milloin epäselviä myöntyvyyssyllepauksia ja sovinnontarjouksia venäläisille vallanpitäjille tai vallitsevan kuristuspolitiikan eräitten ilmiöitten hyväksymistä ja vallan lievää vallanpitäjien ja niiden kätyreiden arvostelua. Onpa ollut pakko lopullisessa äänestyksessä kaksi kertaa äänestää herrain adressiehdotus hylättäväksi osaksi sisällön mitättömyyden, osaksi sisällön vahingollisuuden vuoksi, sen jälkeen kuin meidän tekemämme tarpeelliset korjaus-ehdotukset on hylätty. (Vertaa 1912-13 kert. perustuslakivaliokuntaa koskevia osia.)

Valtion raha-asiat. Tälläkin alalla on nykyinen kuristuspolitiikka tavattoman räikeänä esiintynyt. Taipuvaisimmatkkaan porvarit eivät ole voineet välttää joutumasta vakavaan ristiriitaan hallituksen kanssa tässä. Hallituksen ainoana huolena on ollut kiskoa veroa mahdollisimman paljon omiin, kansalle -turmiollisiin ja lainvastaisiin tarkoituksiinsa. Siinä tarkoituksessa on hallitus tahtonut anastaa itselleen rajattoman määräysvallan valtion vakinaisiin tuloihin. Niin on jouduttu siihen, että hallitus on käyttänyt maan varoja vastoin eduskunnan tahtoa, esim. pistinmiljoonien maksamiseen, mutta kieltäytynyt suorittamasta eduskunnan erinäisiin kansalle hyödyllisiin tarkoituksiin päättämistä erinä. Veroja se silti on vaatinut. Sekä entisiä suostuntoja että lisäksi uusia veroja. Kuitenkin olisivat valtion vakinaiset tulot riittäneet valtion menoihin ilman mitään suostuntoja. Näin ollen on ristiriita eduskunnan ja hallituksen välillä yhäkin kärjistynyt. Porvarien suuri enemmistö on kaikin tavoin koettanut lieventää ristiriitaa moisen hallituksen kanssa. Se ei kuitenkaan ole käynyt laatuun luopumatta tavalla tai toisella eduskunnan vähäisistä oikeuksista ja velvollisuuksista valtion raha-asiaiden hoidossa. Eduskunta ei voi estää hallitusta käyttämästä valtion vakinaisia tuloja, mutta se voi kieltäytyä lisätuloja suostuntain muodossa antamasta. Puoluepäätöksen mukaisesti ovat sosialidemokratit vaatineet suostuntakieltoa, mutta porvarillinen enemmistö on suostunut aina myöntänyt, keksimällä tälle rahapolitiikalleen kaikenlaisia läpinäkyviä verukkeita. Sen vuoksi niiden tulo- ja menoarvioehdotukset ovat muodostuneetkin mikä selvemmäksi, mikä epäselvemmäksi hallituksen lainvastaisen ja kansalle vahingollisen valtion rahapolitiikan pelastusyritykseksi. Pääasiallinen taistelu eduskunnassa onkin kohdistunut suostuntakysymykseen ja suostunut myöntämällä on porvaristoedustajisto tukenut edelleen hallituksen rahapolitiikkaa. Meidän taistelumme on siis toistaiseksi tässä suh-

teessä ollut tuloksetonta. Lähes yhtä vähän tuloksia, kuin edellisessä suhteessa, on meillä toiminnastamme ollut, kun olemme vaatineet säälimättömästi arvosteltavaksi ei ainoastaan venäläisiä vallanpitäjiä vaan myöskin suomalaisia virkahoitoja heidän toimiessaan valtion varojen ja laitosten hoitajina. Eräitä huomautuksia on kuitenkin saatu eduskunnan päätöksiksi. (Vertaa v. 1913. kert. siv. 80-109.)

Välilyksymyksiä erinäisistä asioista on ryhmän taholta tehty, mutta hallitus ei ole niihin uskaltanut tulla vastaamaan. (Vertaa toimintakert. 1912 siv. 72 ja 1913 siv. 108-109.)

Menettelytapakysymyksiä on ryhmällä eri asiain yhteydessä ollut useitakin ratkaistavana. Suurinta huomiota herättäneinä lienevät niistä mainittavat: eduskunnan puhemiehen pidettäväksi kuuluva »puhe» »valtaistuin-salissa» sekä itse puhemiespaikkain täyttäminen. Kummallakin valtiopäivillä on ryhmä huomattavalla enemmistöllä asettunut sille kannalle, että puhemiehen »puheen» tulisi sisältää vain sen, mitä valtiopäiväjärjestys säättää nimenomaan. Mitä tulee puhemiespaikkain täyttämiseen, niin päätti ryhmä 1913 tällä kerralla äänestää puhemieheksi ryhmän jäsentä. Tämän päätöksen syistä ynnä sen yhteydessä olevasta kysymyksestä puhemiehen toimestaan luopumisesta viitataan 1913 ryhmäkertomuksen sivuille 106-108.

Kurinpitoasioita on ryhmällä ollut useita käsiteltävänä. Niittenkin suhteen viitataan v. 1912 kertomuksen sivuille 73-83 ja v. 1913 kertomuksen sivuille 109-110.

Loppuhuomautuksena mainittakoon, että sitä mukaa kuin valtiollinen taantumus on edistynyt ja vallassaolijain asema vahvistunut, on luokkataistelu eduskunnassa omistamattomain ja omistavain luokkain edustajain välillä yhäkin kärjistynyt. Se tapa, millä porvarispuolueet ovat suhtautuneet eri lainsäädäntökysymyksiin, nimenomaan työväkeä koskevaan lainsäädäntöön, sekä venäläiseen sortopolitiikkaan ja sen ilmauksiin, osoittaa selvästi, että työväenluokalla ei porvaristolta ole mitään hyvää ollut saatavana ja vielä vähemmän odotettavana. Ei ole riittänyt se, että ne ovat vastustaneet työväelle hyödyllisiä ehdotuksia. Ne ovat enemmistövallallaan ryhtyneet estämään työväen etua tarkoittavien esitysten edes alustavaan käsittelyyn joutumista. V. 1911 alkamaansa menettelyä ne ovat jatkaneet estämällä puhemiesensä kanssa 1912'työttömyysapukassoja koskevan aloitteemme valiokuntaan lähettämisen. Saman laatuinen on niitten 1913 harjoittama sosialidemokratisten edustajain vastalauseenteko-oikeuden lainvastainen sortaminen. Tästä ja muusta porvarillisten puolueitten omistavien luokkaetujen suojelemista ja lisäämistä tarkoittavista toimista huolimatta on ryhmämme parhaansa mukaan koettanut täyttää työväen sille uskomman tärkeän tehtävän.

Sosialidemokratisen Eduskuntaryhmän puolesta:

Kullervo Manner.

Henkivaktsutuskomitean esitys.

(Lyhennetty.)

Henkivakuutuslainsäädäntö on jo vuosikautia ollut pohdinnan alaisena maamme järjestyneen työväestön keskuudessa. Varsinkin siitä lähtien kun Suomessa ryhdyttiin harjoittamaan» n. s. kansanvakuutusta, on maamme

puoluelehdistö usein saanut puuttua tähän kysymykseen, arvostellen maamme henkivakuutusyhtiöitten¹ toimintaa, paljastellen niissä vallitsevia, etenkin juuri työväestöä vahingoittavia epäkohtia ja tehden selvää siitä riistämisestä, jota yhtiöt työväestön keskuudessa harjoittavat. Tämä arvostelu herätti ennen pitkää kysymyksen, onko henkensä vakuuttaminen yleensä työväestölle hyödyllistä vaikeahintaisella ja onko siis työläisten pysyttävä erillään henkivakuutuksesta vai siihen ryhtyvä. Näiden kysymysten ohella nousi kysymys siitä, voitaisiinko sosialidemokratian periaatteita rikkomatta järjestyneen työväestön toimesta perustaa sen hallitsema henkivakuutuslaitos ja sen toiminta siten järjestää, että työväestön kokoomat säästöt tulisivat työväelle edullisesti hoidetuksi ja käytetyksi. Asia joutui viime vuoden helmikuussa käsiteltäväksi Helsingin sosialidemokratisessa Kunnallisjärjestössä, joka asetti sitä tutkimaan komitean. Maaliskuussa pidetyssä uudessa kokouksessa esitti komitea ehdotuksensa Työväen Henkivakuutusyhtiön yhtiöjärjestykseksi ja kannattavuuslaskelman uutta yhtiötä varten. Kunnallisjärjestön enemmistö piti oman henkivakuutusyhtiön perustamista tarpeellisena, vaikkakaan se ei katsonut tehtäväkseen ryhtyä tällaista laitosta perustamaan. Yksityisten puoluetoverien taholta pantiin sitten alulle osakkeitten merkintä, ja tuli asia sen kautta lukuisissa järjestökokouksissa keskustelun alaiseksi. Osakemerkinnän tuloksista ja puoluelehden uutisista päättäen sai suunnitelma laajaa kannatusta osakseen, joskin myös vastustusta. Sitäpaitsi lausuttiin eri mielipiteitä muutamista niistä perusteista, joille yhtiön toiminta oli suunniteltu rakennettavaksi. Puolue-toimikuntakin katsoi tällä välin puolestaan tarpeelliseksi tarttua asiaan, ehdottaen puolue-neuvostolle, että asiata tutkimaan asetettaisiin komitea, minkä johdosta Puolue-neuvosto asettikin heinäkuun 14 p:nä 1912 kolmi-jäsenisen komitean siitä pohtimaan, johon Ammattijärjestö myöhemmin puolestaan valitsi kolme jäsentä. Helmikuun 2 päivänä 1913 annettiin komitean työstä selostus puolue-neuvostolle, ja esitettiin siinä asian periaatteellisesta puolesta lausuttavaksi,

ettei ole sos.-dem. puolueen periaatteen vastaista sellaisen henkivakuutusyhtiö-nimisen laitoksen perustaminen, johon liittyneet työläiset määrättyjä maksuja suorittamalla hankkivat itselleen ja toisilleen määräjän kuluttua, vanhuuden eläkettä, kuoleman tapauksissa määrättyjä summia hautausavuksi, tai jälle jääneiden omaisten turvaamiseksi, ja

jonka osakkeet jo alusta pitäen joutuvat työväenjärjestöjen haltuun joko kaikki tai suurimmaksi osaksi, sekä

jonka asioista päättävät osakkeen omistajat - siis työväen valtiolliset ja ammatilliset järjestöt.

Puolue-neuvosto hyväksyi lausunnon ja kehotti komiteaa edelleen kysymystä valmistelemaan. Näkyväisenä tuloksena komitean työstä on mainittava uuden vakuutuslaitoksen säännöt, jotka Senaatti viime kesäkuun 13 p:nä vahvisti. Ne on laadittu Helsingin Kunnallisjärjestön aikoinaan asettaman komitean valmistaman Työväen Henkivakuutusosake-yhtiön sääntöehdotuksen pohjalta ja on niihin tehty pääasiassa vain ne muutokset, jotka aiheutuvat Puolue-neuvoston päätöksestä, että uusi yhtiö on muodostettava osakeyhtiön muotoon eikä keskinäiseksi yhtiöksi, kuten mainitti Kunnallisjärjestön komitea oli suunnitellut.

Yhtiöjärjestyksen lisäksi laati komitea syyskuun 7—8 p:nä pidetylle puolue-neuvoston kokoukselle mietinnön, jossa tehdään selvää porvarillisten henkivakuutusyhtiöiden toiminnasta, niissä vallitsevista epäkohdista ja niistä perusteista, joille Työväen Henkivakuutusyhtiön toiminta olisi rakennettava. Mietintöön liittyy vielä yksityiskohtainen kannattavuus-

laskelma sekä ensi toimivuoden arvioitu tilinpäätös. - Käsiteltyään mietinnön jätti puolueuueuvosto asian asettamansa komitean edelleen valmiseltavaksi.

Komitea on tehnyt suunnitelman työväen omaa henkivakuutusyhtiötä varten.

Komitean suunnitelmien mukaan voisi työväestön oma vakuutuslaitos tarjota sille monia tärkeitä etuja. Yhtiö voisi ottaa käytäntöön työväestön oloihin paremmin soveltuvia vakuutustapoja kuin nykyiset yhtiöt. Kustannukset voitaisiin saada halvemmiksi kuin nykyisten yhtiöiden ja vakuutusmaksut pienemmiksi. Vakuutusehtojansa voisi yhtiö muodostaa sellaisiksi, että vakuutusten ennakoinen raukeaminen ja siitä johtuva vakuutettujen riistäminen estettäisiin. Työväestön luottamusta nauttivan ja sen edun mukaisesti toimivan asiamieskunnan avulla voisi yhtiö levittää työväestön keskuuteen oikeata käsitystä henkivakuutuksesta ja estää sellaisia työläisiä vakuutukseen ryhtymästä, jotka eivät pysty vakuutuksiinsa voimassa pitämään. Työväen Henkivakuutusyhtiön perustamisella saavutettaisiin sekin etu, että työväestön säästöönpanoja voitaisiin käyttää sen itsensä päättämällä tavalla.

Komitea ehdottaa puoluekokouksen lausuttavaksi,

että edellä esitettyjen näkökohtien" mukaisesti järjestetyn vakuutusyhtiön perustaminen ei ole sos.-dem. puolueen periaatteiden vastaista, sekä päättäisi,

että puoluekokous jättää asiasta puolueen osalta täydellisen päättämisen puolueuueuvostolle ja puoluetoimikunnalle.

Puoluetoimikunta puoltaa edellä olevaa lausunto- ja päätösehdotusta hyväksyttäväksi.

Alustuksia ja ehdotuksia.

1. Kunnallisen lainsäädännön uudistaminen.

Puolueen kunnalliskomitean mietintö.

Kesällä v. 1912 pitämässään kokouksessa päätti puolueuuvosto puolue-toimikunnan ehdotuksesta asettaa komitean käsittelemään kysymystä kunnallisen lainsäädännön uudistamisesta ja valitsi samalla tämän komitean jäseniksi Edvard Valppaan, Kullervo Mannerin ja Kalle Hämäläisen. Viimeksi mainittu on suorittanut komitean sihteerin tehtävät.

Kysymys kunnallisen lainsäädännön uudistamisesta on jo ollut uudessa eduskunnassa käsiteltävänä ja saanut siellä ratkaisunsa. Vuoden 1908 toisilla valtiopäivillä eduskunta hyväksyi uudet kunnallisasetukset. Mutta siitä huolimatta on katsottu tarpeelliseksi, että sosialidemokraatit valmistavat uudet ehdotukset asiasta. Vuoden 1908 valtiopäivillä hyväksytyt asetukset, vaikka ovatkin melkoista paremmat kuin nykyään voimassaolevat, sisältävät nimittäin pitkälle meneviä kansanvaltaisuuden vastaisia säännöksiä, ja lisäksi tulee, ettei näitä asetuksia ole vahvistettu. Jos ne olisivat saaneet vahvistuksen, olisi tietysti sellainenkin uudistus otettu vastaan paremman puutteessa. Mutta on kulunut jo lähes viisi vuotta siitä, kun eduskunta teki päätöksensä, eikä niitä asetuksia vieläkään ole vahvistettu, ja sen mukaan, mitä julkisuuteen on tietoja tullut, ei vaikutusvaltaisilla virkahoeroilla liene aikomusta yrittää niille saada vahvistusta milloinkaan. Kun siis tällä alalla kaivattavaa uudistusta vastassa ovat sekä virkavalta että kotimaiset valtaluoat, tarvitaan uudistuksen toteuttamiseksi vielä lujaa taistelua ja taistelun päämäärä pitää olla niin arvokas, että sen puolesta todella kannattaa taistella. Vuonna 1908 laadittujen asetusten vahvistettavaksi vaatimista ei voida pitää ohjelmalla, joka jaksaisi laajoissa kansankerroksissa herättää tarpeeksi suurta harrastusta. On pidetty oikeimpana asettaa tämän taistelun päämääräksi kunnallishallinnon perusteiden täydellinen kansanvaltaistuttaminen, ja tämän mukaisesti oli myös ryhdyttävä laatimaan uusia lakiehdotuksia.

Nykyistä asiointilaa kunnallisella alalla ja siitä johtuvaa perinpohjaisen uudistamisen tarvetta ei ole välttämätöntä lähteä tässä yhteydessä monisanaisesti kuvaamaan. Kokemuksensa nojalla ovat Suomen kansan työläis-kerrokset selvillä siitä, että nykyisten kunnallisten äänioikeusolojen vallitessa omistavat kuntain asioissa määräämisvaltaa ylipäänsä ainoastaan kapitalistit ja suurituloiset. Palkkatyöläiset, torpparit ja muut köyhälistöläiset saavat turhaan ponnistella, jos tahtovat näissä oloissa jotain vaikuttaa kunnallisten vaalien tuloksiin ja muitten kunnallisten asiain ratkaisuun. Siitä syystä työväestö yleensä onkin ollut pakotettu jättämään kunnallisvaalit yläluokkalaisten yksinoikeudeksi. Sosialidemokraatit varsinkin useimmissa kaupungeissa ja enimmäkseen maaseudullakin ovat kunnallisessa vaalilakossa. Takavuosina tosin siellä täällä yritettiin vaaleihin osanottoa, mutta

kun se homma rahavaltaisten äänioikeusolojen tähden osottautui tuloksettomaksi, on siitä melkein kokonaan luovuttu. Pienet yläluokkalaisryhmät isännöivät nykyään kunnissa aivan samaan tapaan kuin konsaan kapitalistisissa osakeyhtiöissään, kiskovat säälimättä veroja pientuloisilta ja määräävät asioista luokkaetujaan silmälläpitäen. Sellaista kunnallispolitiikkaa, jonka tarkoituksena olisi poistaa edes pahimpia köyhälistöluokan elämää rasittavia epäkohtia, on heiltä turha odottaa; senhän ovat vuosi vuodelta uudistuneet kokemukset selvästi osottaneet.

Eduskunnan 1908 hyväksymäin kunnallisasetusten epäkohdista.

Säännökset äänioikeudesta.

Tärkein uudistus, joka näiden asetusten kautta piti saada toteutetuksi, oli äänioikeusolojen kansanvaltaistuttaminen. Siitä olivat porvarilliset puolueet antaneet ensimmäisissä vaaleissa suurehkoja lupauksia. Mutta kun niitä jouduttiin eduskunnassa pukemaan lakipykäläin muotoon, rupe si herroja jänistämään. Annetut lupaukset olivat kuitenkin vielä niin läheisessä menneisyydessä, että niistä perääntymisen täytyi jäädä osittaiseksi. Herrat siis suostuivat jonkullaiseen äänioikeusuudistukseen, suostuivat poistamaan ääniasteikon. Suostuivatpa vielä siihenkin, että äänioikeus sekä maalais- että kaupunkikuntain valtuuston vaaleissa myönnetään myös kunnallisveroa maksamattomalle, jos tämä ei ole jättänyt veroa maksamatta muista syistä kuin virallisesti todistetun köyhyyden tähden. Mutta samalla tahtoivat porvarilliset saada uusiin asetuksiin monellaisia „takeita”, vähentääkseen sellaisten avulla myönnetyn äänioikeuden käytännöllistä merkitystä siten, ettei se pystyisi käymään vaaralliseksi heidän luokkaeduilleen.

Tuossa tarkoituksessa porvarien toimesta ensinnäkin otettiin asetuksiin yleistä äänioikeutta rajoittavia määräyksiä ja toiseksi luotiin jonkunlainen kunnallinen „ylähuone”-laitos, nim. lisätty valtuusto, jonka jäseniä valittiin ainoastaan tuloveroa maksavilla olisi äänioikeus. Äänioikeuspykälä uudessa maalaiskuntain kunnallisasetuksessa on kaikessa komeudessaan sanasta sanaan näin kuuluva:

»9 §. Oikeus valita kunnanvaltuutettuja ja tilintarkastajia on jokaisella kunnan jäsenellä, sekä miehellä että naisella, jolla on Suomen kansalaisoikeus ja joka ennen vaalivuotta on täyttänyt yksikolmatta vuotta.

Vaali-oikeutta vailla on kuitenkin:

- 1) se, joka ei ole kunnassa hengillekirjoitettuna siellä asuva;
- 2) se, joka on holhouksen alaisena;
- 3) se, joka itsellensä saa apua vaivashoidolta, jollei apu ole ainoastaan satunnaista;
- 4) se, joka muun syyn kuin kunnallislautakunnan puheenjohtajan todistuksella näytetyn varattomuuden tähden on jättänyt suorittamatta hänen maksettavakseen pannut kahden lähinnä edellisen vuoden kunnalliset tuloverot tai henkilömaksut;
- 5) se, joka irtolaisuudesta on tuomittu yleiseen työhön, aina kolmannen vuoden loppuun siitä, kuin hän työlaitoksesta pääsi;
- 6) se, joka lainvoimaisen tuomion nojalla on kansalaisluottamusta vailla taikka on kelvoton maan palvelukseen tai toisen asiaa ajamaan;
- 7) se, joka on todistettu syypääksi siihen, että hän kunnallisessa vaalissa on ostanut tai myynyt ääniä tai sitä yrittänyt tahi äänestänyt useamassa kuin yhdessä paikassa taikka väkivallalla tai uhkauksella häirinnyt

vaalivapautta, aina kolmannen vuoden loppuun siitä lukien kuin lopullinen tuomio asiasta annettiin.

Oikeutettu valitsemaan lisävaltuutettuja on jokainen kunnanvaltuutettu ja valitsemaan oikeutettu, joka on velvollinen maksamaan kunnallista tuloveroa ja joka on suorittanut hänen maksettavakseen pannut kahden lähinnä edellisen vuoden kunnallisverot, sekä hänen aviopuolisonsa, jos tämä on täyttänyt yksikolmatta vuotta".

Vastaava pykälä kaupunkien kunnallisasetuksessa on muuten aivan samallainen, paitsi että 4:ssä kohdassa mainittu varattomuuden todistus on sen mukaan hankittava «kaupungin viranomaiselta», kun se taas maalla, kuten näkyy, on saatava kunnallislautakunnan esimieheltä.

Uusissa asetuksissa on siis säädetty kahdenlainen äänioikeus, nim. 1) kunnanvaltuutettujen ja kaupunginvaltuutettujen vaalia varten ja 2) lisävaltuutettujen vaalia varten. Kunnanvaltuutettujen ja kaupunginvaltuutettujen vaalissa saa äänestää veroa maksamatonkin, jos ei hän ole vikapää[^] edelläjulaistussa pykälässä lueteltuihin seitsemään syntiin. Mutta lisävaltuutettujen vaalissa sitävästoin on oikeutettu äänestämään ainoastaan sellainen «kunnanvaltuutettuja valitsemaan oikeutettu, joka on velvollinen maksamaan kunnallista tuloveroa ja joka on suorittanut hänen maksettavakseen pannut kahden lähinnä edellisen vuoden kunnallisverot, sekä hänen aviopuolisonsa, jos tämä on täyttänyt yksikolmatta vuotta".

Komitea ei pidä tarpeellisena ottaa nyt tarkastettavakseen sitä porvarillisten väitettä; että kunnallisen äänioikeuden asettaminen veronmaksamisesta riippuvaksi on muka aivan paikallaan ja että muka yhteiskunnan etu vaatii ratkaisemaan asian juuri tällä tavalla. Mutta äänioikeusrajotusten käytännölliseen puoleen on tässä kiinnitettävä huomiota. Kun myös kunnanvaltuutettujen ja kaupunginvaltuutettujen valitsemisoikeus on uusissa asetuksissa tehty verohmaksamisesta riippuvaksi, niin selittävät porvarilliset juhlallisesti, ettei tämän määräyksen kautta keltään rehelliseltä ja kunnolliselta Suomen kansalaiselta köyhyyden tähden äänioikeutta riistetä, koska verojen maksamatta jättäminen, jos siihen on syynä ollut yksinomaan todellinen ja viranomaisen todistuksella näytetty varattomuus, ei tuota äänioikeuden menetystä. He viittaavat valtiopäiväjärjestyksen vastaavaan kohtaan: onhan sielläkin äänioikeuden ehtona kruununverojen maksaminen, mutta sosialistien suuri lukumäärä eduskunnassa kyllä muka todistaa, ettei tuo veronmaksuehto suinkaan ole riistänyt köyhälistöltä äänioikeutta. Kunnallisveroa ja kruunulle maksettavaa n. s. henkiveroa ei kuitenkaan sovi verrata toisiinsa. Tuo kruunulle maksettava vero on verrattain pieni ja sen suuruus ennakolta määrätty, jotavastoin kunnallisverotus riippuu vuosittain toimitettavasta taksotuksesta, ollen kunnallisvero joka tapauksessa henkiveroa paljon suurempi. Niinpä erinäisissä kaupungeissa viime vuosina on veroäyrin suuruus ollut toistakymmentä markkaa, jopa toisissa kaupungeissa yli kahdenkymmenen markan; «Kunnallisen keskustoimiston» hankkimien tietojen mukaan vuosilta 1912 ja 1913 on veroäyristä maksettu:

Helsingissä	v. 1912	Smk.	16: 15	v. 1913	Smk.	17:60
Hangossa	”	”	21: —	”	”	22: —
Turussa	”	”	19:50	”	”	19:20
Porissa	”	”	20: —	”	”	19: —
Kotkassa	”	”	19:20	”	”	19:40
Vaasassa	”	”	21:70	”	”	21:90

Eräissä muissa kaupungeissa oli tosin veroäyrin hinta samoina vuosina melkoista alhaisempi. Mutta jokaisen verovelvollisen, kuten tunnettua,

täytyy maksaa vähintäänkin yhdestä äyristä, ja edellä olevain numeroitten perusteella jo voi saada käsityksen, että senkin yhden äyriin maksamisessa usein saattaa olla kysymys köyhälle työläiselle sangen merkitsevistä rahausummasta. Lisäksi on muistettava porvarillisten harjottama pienituloisten liika verottaminen. Työläiselle, jonka tuloista ei voisi ottaa veroa yhtä äyriä enempää, pannaan taksotuksessa kolme, neljä tai viisikin äyriä, joiden yhteinen summa nousee useampiin kymmeniin markkoihin, ehkä yli puolen sadan, ja eräissä tapauksissa pannaan työläisille niinkin monta äyriä, että niiden mukaan on maksettava veroa sadoissa markkoissa. Valittamalla ei monastikaan saa korjausta tehtyyn vääryyteen. Tietysti sattuu lukuisasti tapauksia, jolloin köyhät ihmiset eivät kykene suorittamaan heille määrättyjä veroja, varsinkin jos ne oikeudettomasti ovat määrätty ylettömän suuriksi. Kaikistellen ei niitä heiltä saada ryöstämälläkään.

Samansuuntaista menettelyä, liiallista pienituloisten verottamista j. n. e. tulisivat porvarilliset enemmistövallallaan arvattavasti jatkamaan sittenkin, jos ne 1908 laaditut uudet asetukset astuisivat voimaan. Siten joutuisi suuret määrät työläisiä asemaan, etteivät jaksaisi suorittaa kaikkea heille määrättyä kunnallisveroa. Antaisivatko sitten porvarilliset kunnallisviranomaiset sellaisille kaikille todistuksen, että verot heiltä ovat jääneet maksamatta varattomuuden tähden? Sitä ne eivät tulisi tekemään. Pääinvastoin voidaan olla jo ennakolta vakuutettuja, että tuollaisia todistuksia porvarilliset kunnallisviranomaiset tulisivat antamaan hyvin kitsaasti. He laskisivat: jokainen uusi varattomuuden todistus merkitsee yhden äänen lisää sosialisteille, ja senkin tähden on niitä todistuksia annettava niin vähän kuin suinkin mahdollista. Kaikkein useimmissa tapauksissa he arvatenvin selittäisivät asianomaisten työläisten jättäneen kunnallisveronsa maksamatta laiskuudesta, epärehellisyydestä, hyvän tahdon puutteesta y. m. s. syistä, ja sellaisen »tulokinnan» varjolla olisivat siis tilaisuudessa riistämään suurilta köyhälistöjoukoilta kunnallisen äänioikeuden. — Puheenaolevaa yleisen äänioikeuden rajotusta on niin ollen pidettävä suuressa määrässä vähin gollisena. — Toisilla rajotuksilla ei ole yhtä suurta käytännöllistä merkitystä, mutta hylättäviä nekin ovat.

Toinen porvarillisten keksintö, jolla he pyrkivät samaan päämäärään kuin äänioikeuden rajotuksillakin, on lisätty valtuusto. Otettakoon tässä lyhyesti tarkastettavaksi

lisätyn valtuuston tarkoitus ja tehtävät.

Lisätyn valtuuston päätehtävistä on molemmissa uusissa asetuksissa erikoiset pykälät. Kaupunkien kunnallisasetuksessa on asiasta ensinnäkin seuraava;

«12 §. Lisätyn valtuuston on ratkaistava kysymykset, jotka koskevat:

1) sellaisen kiinteistön tahi oikeuden myymistä, panttaamista tahi vaihtamista, joka lahjan, testamentin tahi muun laillisen saannon kautta on tullut kunnan omaksi, sekä sellaista välipuhetta tahi sovintoa, joka vaikuttaisi sen oikeuden muuttamista tahi supistamista, mikä kunnalla on semmoiseen kiinteistöön;

2) kiinteän omaisuuden ostamista;

3) meno- ja tuloarvion vahvistamista sekä sitä kertomusta, jonka tilintarkastajat ovat antaneet toimittamastaan kaupungin tilien ja hallinnon tarkastuksesta.

4) yritystä tahi menoa, johon varoja ei ole osotettu vahvistetussa

meno- ja tuloarviossa, tahi semmoista asiaa, joka vastaisuudessa voi tuntu-
vasti vaikuttaa kunnalliseen verotukseen;

5) kunnan hoidettavien, pysyväisiksi tarkoitettujen kassojen ja muitten
pääomien sijoitusta ja käyttämistä;

6) lainanottoa kunnalle; sekä

7) kansakoulujen johtokunnan, rahatoimikamarin ja raha-asiain valio-
kunnan sekä muitten kaupungin varoja hoitavien tahi käyttävien lautakun-
tien ja toimihenkilöiden vaalia."

Maalaiskuntain kunnallisasetuksen vastaava pykälä myöskin sisältää 7
samanlaista määräystä, sillä erotuksella, että 3 kohdassa ei ole sanaa »kau-
pungin", vaan on sen tilalla sana »kunnan" ja että pykälän 7 kohta on näin
kuuluva: „7) kunnallislautakunnan, kansakoulujen johtokunnan ja raha-
asiain valiokunnan sekä kunnan lainamakasiinin johtokunnan vaalia."

Sitäpaitsi on molemmissa asetuksissa lisätyn valtuuston tehtävistä vielä
seuraava „13 §. Jos vuoden kuluessa osottautuu, että meno- ja tuloarviossa
johonkin tarkoitukseen osotettu määräraha ei riitä, on määrärahan korot-
taminen alistettava lisätyn valtuuston ratkaistavaksi."

Niinkuin tähän jäljennetyistä pykälistä nähdään, on päätösvalta tär-
keimmissä kunnan omaisuus- ja raha-asioissa riistetty pois varsinaiselta
valtuustolta ja annettu lisätylle valtuustolle, ja samoin on lisätyn valtuuston
oikeudeksi pidätetty 7 kohdassa lueteltujen tärkeiden toimihenkilöiden ja
toimeenpanolaitosten jäsenten valinta. Kun lisävaltuutettuja saivat valita
ainoastaan tuloveroa maksavat kuntalaiset ja kun toisaalta taas on mää-
rätty, että „lisävaltuutettuja tulee olla sama määrä kuin valtuutettuja", niin
on selvää, että lisätyn valtuuston kokouksissa tulisi aina määräysvalta ole-
maan varakkaiden luokkain edustajilla. Varsinaisissakin valtuustoissa tuli-
sivat tietysti porvarilliset saamaan miltei aina enemmistön, mutta lisäval-
tuutettujen vaalissa he saivat vielä paljon suuremman enemmistön, koska
kaikki, tuloveroa maksamattomat työläiset sulettaisiin pois viimeksisano-
tuista vaaleista. Lisävaltuustolaitosta muodostaessaan ovat siis porvarilliset
tahtoneet luoda varallisuuden etuoikeuteen perustuvan kunnallisen jää-
huoneen", jonka kautta voisivat riistää köyhälistöltä melkein kaiken vaiku-
tusvallan tärkeimpään kunnallisten asiain ratkaisuihin. He ovat tosin myön-
tyneet, kunnallista äänioikeutta laajentamalla, antamaan työväenluokallekin
tilaisuuden saada omia edustajiaan kunnallisiin edustuslaitoksiin, mutta
samalla ovat tahtoneet laittaa tämän uuden oikeuden suuressa määrässä
vain näennäiseksi ja siten itse asiassa pelastaa nykyisen luokkavaltansa sitä
uhkaavalta kansanvaltaisuuden vaaralta.

Uusien kunnallisasetusten lisävaltuustolaitos on alkuaan suomettarelais-
ten keksintöä. He ovat itsekä selvästi ilmaisseet tämän keksintönsä todellisen
tarkoituksen. Nuorsuomalaiset ja ruotsikot ovat asettaneet veron maksa-
misen joka tapauksessa kunnallisen äänioikeuden ehdoksi. Yleisestä ääni-
oikeudesta, uskottelevat he, tulisi olemaan seurauksena kuntain asiain jou-
tuminen taitamattomiin käsiin ja varsinkin kerrassaan tavaton suurituloisten
liikaverottaminen. Tällaisia vastaväitteitä perustuslailliset herrat esittivät
m. m. siinä valtion komiteassa, joka v. 1908 valmisti ehdotuksia uusiksi
kunnallisasetuksiksi, ja sen komitean enemmistö asettikin veron maksamisen
äänioikeuden ehdoksi, mutta sitä vastoin ei ehdottanut lisävaltuustolaitosta.
Mutta komitean suomettarelaiset jäsenet tahtoivat olla muka kansanvaltai-
sempia ja esittivät oman ehdotuksensa komitean enemmistöä vastaan. Hei-
dän mielipidettä selostetaan komitean mietinnössä tähän tapaan:

„Vähemmistönkin (suomettarelaisen) mielestä olisi uuteen lakiin otet-
tava määräyksiä, jotka antavat riittävät takeet siitä, että kunnan jäsenten

liiallinen verottaminen tulee estetyksi ja tarpeellista säästäväisyyttä kunnan asiain hoidossa noudatetuksi. Tähän päämäärään päästään kuitenkin vähemmistön mielestä muillakin keinoilla kuin äänioikeuden sitomisella kiinni tuloveron maksamiseen. Tällaiset takeet, joita voisi ajatella monenlaisia, saavutettaisiin siten, että, rajoittamalla valtuuston päätäntövaltaa, annettaisiin tuloveroa maksaville kunnan jäsenille ratkaiseva sananvalta asioissa, jotka koskevat tuloveron kantamista yli laissa säädetyn prosentin veronalaisten vuosituloista tai lainanottamista taikka sellaisiin taloudellisiin yrityksiin ryhtymistä, jotka tulevaisuudessa voivat vaikuttaa kunnalhseen verotukseen. Siinä tarkoituksessa on vähemmistö ehdottanut, että äskenmainitua laatua olevat asiat ovat alistettavat tutkittavaksi ja, päätettäväksi lisättyssä valtuustossa, jonka jäsenistä tuloveroa maksavat kuntalaiset yksinään valitsisivat toisen puolen ja jossa asiain ratkaisemiseen vaadittaisiin määrä-enemmistö. Kun tällaisen järjestelmän mukaan se tuloveron määrä, joka valtuustolla olisi valta kannettavaksi päättää, ei saisi nousta maalaiskunnissa yli 3 % eikä kaupungeissa yli 4 % verotettavasta tulosta ja sitä suuremman tuloveron kantaminen tulisi riippumaan tuloveroa maksavain kuntalaisten valitsemista lisävaltuutetuista, niin vähemmistön mielestä ei ole ollut aihetta pelkoon, että vähemmistön ehdottama äänioikeuden ulottaminen uhkaisi tuloveroa maksavia kuntalaisia liiallisella verottamisella."

Mutta näitäkin „takeita" suomettarelaiset myöhemmin vahvistelivat. Eduskunnassa asiaa päätettäessä heille ei enää riittänyt, että lisävaltuuston jäsenistä «tuloveroa maksavat kuntalaiset yksinään valitsisivat toisen puolen»; vaan, kuten edellä jo on kerrottu, muille kuin tuloveroa maksaville ei ollenkaan myönnetty äänioikeutta koko lisävaltuuston vaaleissa. Eduskunnan porvarillisen enemmistön päätöskirjelmässä näitä „takeita" perustellaan tällä tavalla:

„Kun äänioikeus myönnetään näin laajoille kansankerroksille, on kuitenkin välttämätöntä, että samalla saadaan riittävät takeet siitä, etteivät kunnan yleiset asiat huonosti harkittujen toimenpiteiden kautta joudu epäjärjestykseen ja nimenomaan siitä, että kunnan varoja hoidettaessa noudatetaan tarpeellista säästäväisyyttä ja ettei niitä käytetä muihin kuin sellaisiin tarkoituksiin, jotka ovat sopusoinnussa kunnan tarkoituksien kanssa. Tällaiset takeet ovat Eduskunnan mielestä saavutettavissa siten, että ratkaiseva sanavalta erinäisissä tärkeimmissä asioissa, erittäinkin sellaisissa, jotka koskevat kunnan raha-asiain hoitoa, annetaan kunnan tuloveroa maksaville jäsenille, ja että tätä tarkoitusta varten säädetään, ettei sanottujen asiain ratkaiseminen kuulu kunnan varsinaisille valtuutetuille yksin, vaan näille yhdessä lisävaltuutettujen kanssa, jotka viimeksimainitut, luvultaan yhtä monta kuin varsinaisia valtuutettuja, kunnan verovelvolliset jäsenet keskuudestaan valitsevat. Sitäpaitsi olisi yleensä mainittuja asioita ratkaistaessa vaadittava, että kaksi kolmannelta, muutamissa tapauksissa kolme neljänestäkin lisätyn valtuuston läsnäolevista jäsenistä päätöstä kannattaa."

Porvarillisilla on siis, vastustaessaan yleistä kunnallista äänioikeutta, kaiken aikaa johtavana aatteena kapitalistiluokkain varallisuuden ja suurten tulojen suojeleminen. Heidän puoleltaan onkin eri tilaisuuksissa suoraan lausuttu julki, että yleisen äänioikeuden kautta sosialistit saisivat kunnissa ylivoimaa ja silloin muka porvarillisten elämä kävisi kerrassaan mahdottomaksi. Silloin joutuisivat riistäjät riistettäväksi, kun sosialistiset kunnallishallinnot heitä verottaisivat muka aivan mielivaltaisesti. Nykyään sitävastoin on riistäjillä tilaisuus salata suuret tulonsa ja ilmoittaa niistä ainoastaan osia verotettavaksi, mutta pienituloisilta kyllä kiskotaan varoja yli tulojenkin. On näin ollen helposti käsiteltävissä, että kapitalistiluokka ei

tahtoisivat heillä luopua tuollaisesta sille edullisesta ja rakkaaksi käyneestä valta-asemasta, vaan koettaa sitä kaikin tavoin tukea ja säilyttää.

Asialliselt kannalta katsoen koko lisävaltuustotaitos on tarpeeton, mutta sen ohella on se edelliselostetussa kokoonpanossaan vahingollinenkin; siitä tulisi käytännössä kansanvaltaisen kunnallispolitiikon jarrutuslaitos. Sen syntyminen lienee seurauksena suomettarelaiten vaalitempusta. He tarvitsivat vaaliohjelmansa tuollaisen takaportin, voidakseen uuden eduskunnan vaaleissa uskotella kansalle muka, hekin, taistelevansa yleisen kunnallisen äänioikeuden saavuttamiseksi. — Kaiken edelläesitetyn nojalla voitaneen tulla loppupäätökseen, että kunnallisen kansanvaltaisuuden harrastajain on pidettävä tätä suomettarelaiten keksimää lisävaltuustoa jyrkästi vastustettavana.

Valtion viranomaisten holhousvalta.

Sosialidemokratit eivät tahtoneet myöntää valtion viranomaisille kunnallista itsehallintoa rajoittavaa ja haittaavaa holhoojavaltaa. Porvarilliset ovat tässäkin kohden päinvastaisella kannalla. Eräs huomattava porvarillinen johtomies tulkitsi sillä taholla vallitsevaa mielipidettä m. m. näin:

»Ollen valtioelimistön osa täytyy sen (kunnan) ei ainoastaan olla lakiasäättävän vallan sille asettamien ohjeita antavien määräysten alaisena, vaan laillisesti määrättyjen viranomaisten tulee samalla myöskin pitää silmällä sen toimintaa, jottei kunta käy toimivaltansa rajojen yli.» — Samoin »on myös saatava riittäviä takeita siitä, ettei yksityisen kansalaisen toimintaa ehkäisevästi rajoiteta tai ettei häntä mielivaltaisesti ja liiallisesti veroiteta, mikä eräitten olosuhteitten vallitessa satunnaisten mielipiteiden takia helposti voi tapahtua, missä ei ole riittävää tarkastusta.»

Siinä taas, kuten edellisessäkin kysymyksessä, esiintyy se »liiallisen verottamisen» pelko, joka tässä tapauksessa johtaa turvautumaan virkavallan apuun paksun rahapussin suojaamiseksi. Samalta taholta on kuitenkin lisäksi lausuttu, että »meidän oloissamme saattaa tuskin panna kyseeseen päättämisoikeuden (arvattavasti nykyistä suuremman) antamista kunnallisen hallinnon tärkeimpiin kohtiin nähden valtion hallinto viranomaisille, kruununvoudille ja kuvernööreille.» Mutta tästä ja muista syistä on muka ainoa oikea mahdollisuus se, ettei kunnallisen edustajiston kokoonpanoa meillä perusteta yhtäläiselle äänioikeudelle, vaan että suurempi vaikutusvalta, kuten tähänkin asti, annetaan niille, jotka maksavat enempi kunnallista tuloveroa. Virkavalta ja rahavalta ovat siis herrain mielestä hyviä ja luotettavia molemmatkin, mutta kansanvalta ei kelpaa mihinkään.

Vastoin sosialidemokrateja säilytti eduskunnan enemmistö hallitusviranomaisten »valvontaoikeuden» uusissa asetuksissa yhtä laajana kuin se on nykyäänkin. Niinpä tuli kaupunkien kunnallisasetukseen m. m. säännökset, että kaupunginvaltuuston päätökset ovat, lailliseen voimaan tullaksensa, alistettavat Senaatin Talousosaston tutkittavaksi ja vahvistettavaksi, kun päätökset koskevat: a) semmoisen kaupungille kuuluvan kiinteän omaisuuden myymistä, panttaamista tai vaihtamista, joka lahjan tai testamentin kautta on joutunut sen omaksi ja on määrätty erinäiseen, kaupungin yhteistä hyötyä tarkoittavaan, kuin myös välipuhetta tai sovintoa, joka vaikuttaisi kunnalla sellaiseen kiinteään omaisuuteen olevan oikeuden muuttamista tahi supistamista; b) semmoisen lainan ottamista,

jonka takaisinmaksuaika on pitempi kuin kaksi vuotta; ja c), ehdotuksia uusiin tai lisättyihin maksuihin yleisestä liikkeestä, niinkuin tie-, silta-, satama- ja lautterahoihin y. m.

Kuvernöörin tarkastettavaksi on alistettava ne päätökset, jotka koskevat a) yleisiä määräyksiä siveellisyyden, terveydenhoidon sekä järjestyksen ja turvallisuuden edistämiseksi kaupungissa; ja b) useampana kuin viitenä vuonna erinäistä tarvetta varten suontettavain maksujen määräämistä tai muuttamista.

Maalaiskuntain kunnallisasetukseen tuli osittain samansisältöisiä säännöksiä, m. m. on sen mukaan kunnanvaltuuston päätös lainan ottamisesta kymmentä vuotta pitemmäksi ajaksi alistettava kuvernöörin hyväksyttäväksi. Jos useammilla kunnilla on joko kokonaan tai osittain yhteinen kunnallishallitus tai jos ne haluavat sellaista yhteisyyttä aikaansaada, on sekin luvallista ainoastaan kuvernöörin ja senaatin talousosaston suostumuksella.

On yleensäkin tärkeitä kunnallisen itsehallinnon menestymiselle, ettei virkavallalle varata oikeutta kuntain päätösten hylkäämiseen ja sen kautta kunnallisen itsehallinnon häiritsemiseen, mutta erityisen tärkeää on tämä juuri Suomessa, jossa virkavalta on melkein täydelleen kansan määräysvallasta riippumattomassa asemassa ja sen johdosta myöskin kansan enemmistön tarpeille ja harrastuksille vihamielisellä kannalla. Ei voida siis pitää hyväksyttävänä kunnallisen itsehallinnon asettamista riippuvaksi valtion viranomaisten holhousvallasta siinäkin laajuudessa kuin uusien kunnallisasetusten noudatettavaksi saatettua tulisi tapahtumaan.

Uusien eduskuntaesitysten valmistaminen.

Verotusasia.

Alussa mainitun tarkoituksen mukaisesti on komitea pitänyt tarpeellisenä, että puolueemme toimesta valmistetaan eduskunnalle esitettäväksi uudet, sosialidemokratian vaatimuksia vastaavat asetusehdotukset kunnallisasiasta. Mitä tulee niiden kokoonpanoon, on komitea päättänyt poikkeamalla aikaisemman lainsäädännön kaavasta, kokonaan erottaa verotuspuolen varsinaisista kunnallisasetuksista, joten niiden lisäksi on laadittava erityinen verolakiehdotus. Tietysti tulee sosialidemokraattien toimesta valmistettavan verotuslakiehdotuksen olla sellainen, että se tämän puolueen kannalta katsoen kelpaa pohjaksi täydellisen verotusuudistuksen toteuttamisessa kunnalliseen verotukseen nähden. Sellaisen lakiehdotuksen valmistaminen on kuitenkin melkoisen suuritöinen ja jonkun verran aikaakin vaativa tehtävä, varsinkin kun tarpeelliset esityötkin ovat vielä suorittamatta. Niihin tarpeellisiin esitöihin kuuluu m. m. puolueen vaaliohjelman tarkistaminen. Puolueen keskuudessa on tehty huomautuksia sitä vaaliohjelman kohtaan vastaan, joka koskee alinta verotettavaa tuloa. Komiteakin pitää tämän vaatimuksen tarkistamista tarpeellisenä, jotta saataisiin täysi selvyys, vastaako se nykyisissä oloissa todellisia tulo- ja elinkustannussuhteita. Puheenaolevaa tarkistamista ei kuitenkaan voida suorittaa mieltävaltaisella arviokaupalla. Täytyy ensin hankkia mahdollisimman seikka-peräinen tilastollinen aineisto ja vasta sen perusteella voidaan pätevästi ratkaista, onko alimman verotettavan tulon määrä muutettava ja minkälaiseksi.

Muiden toimiensa tähden ei komitean jäsenillä ole ollut siinä määrässä aikaa, että komitea nyt olisi voinut ottaa suoritettavakseen kaiken

sen työn, minkä verolakiehdotuksen valmistaminen vaatii; komitea ei siis sellaista ehdotusta ole valmistanut.

Komitea kuitenkin olettaa puoluekokouksenkin katsovan välttämättömäksi saada puheenaoleva työ ensi tilassa suoritetuksi ja on sentähden sitä mieltä, että puoluekokouksen tulisi päättää asetettavaksi komitea käsittelemään verotusuudistuskysymystä ja valmistamaan verolakiehdotusta. Edellä sanotun nojalla komitea ehdottaa verotusasiasta päätettäväksi,

että puoluekokous päättää asetettavaksi komitean tarkistamaan puolueen vaaliohjelmassa olevaa vaatimusta alimman verotettavan tulon määrästä sekä valmistamaan lakiehdotuksen kaupunkien ja maalaiskuntien kunnallisesta verotuksesta.

On mahdollista, että valittava komitea tulee tutkimustensa perusteella havaitsemaan tarpeelliseksi ehdottaa muutosta alimman verotettavan tulon määrää koskevaan vaaliohjelman kohtaan. Sellaisesta muutoksesta päättäminen kuuluu puoluekokoukselle, eikä eduskuntaryhmä voi mennä eduskunnassa tekemään puoluepäätösten vastaisia ehdotuksia. Kunnallinen verolakiehdotus on kuitenkin koetettava saada valmiiksi ja eduskunnassa esitettäväksi mahdollisimman pian, eli t. s. jo ennen seuraavaa puoluekokousta. Jos valittava komitea saisi työnsä valmiiksi ensi vuoden kuluessa, joten verolakiehdotus voitaisiin esittää 1915 valtiopäivillä, niin olisi tämän mahdollisuuden varalta puolueenuevostolle annettava valta yhdessä eduskuntaryhmän kanssa sopia sellaisista lakiehdotukseen mahdollisesti tulevista ja oikeiksi huomattavista kohdista, jotka poikkeavat puolueen nykyisestä vaaliohjelmasta. Siten syntyviä ehdotuksia ei eduskuntaryhmä kuitenkaan saisi esittää eduskunnassa ilman puolueen suostumusta, vaan olisi niitten hyväksymisestä tai hylkäämisestä ratkaistava puolueäänestyksellä taikka päätettävä niistä ylimääräisessä puoluekokouksessa, jos sellaisen pitäminen toisista syistä kävisi tarpeelliseksi.

Komitea ehdottaa siis puoluekokouksen hyväksyttäväksi seuraavaa:

Siltä varalta, että asiaa käsittelemään asetettavan komitean toimittama tutkimus tulisi osottamaan tarpeelliseksi ottaa kunnalliseen verolakiehdotukseen puolueen nykyisen vaaliohjelman vaatimuksesta poikkeavia määräyksiä alimmasta verotettavasta tulosta, valtuuttaa puoluekokous puolueenuevoston, yhdessä eduskuntaryhmän kanssa sopimaan sanotunlaisista uusista määräyksistä, jotka kuitenkin ovat jätettävät puolueäänestyksellä ratkaistavaksi siinä tapauksessa, ettei olisi tilaisuutta saada asiaa puoluekokouksen päätettäväksi.

Nyt valmistettavat n asetusehdotusten sisällöstä.

Lukuunottamatta eri asetuksen piiriin erotettavaa verotusasia, tulisi uusia kunnallisasetuksia säädettäessä ainakin seuraavat näkökohdat ottaa huomioon. Ensinnäkin on tietysti koetettava saada hylätyksi sellaisetkin rahavallan pönkittämistä tarkottavat säännökset, joita 1908 laaditut uudet asetukset sisältävät, kuten ylempänä jo on selostettu. Uusien asetusten ensimmäinen ja tärkein tarkoitus on äänioikeusuudistuksen toteuttaminen. Tässä kohti on jyrkästi pidettävä kiinni Oulun kokouksessa määritellystä puolueemme vaatimuksesta, että »kaikissa kunnallisissa vaaleissa ja äänestyksissä jokaisella 20 vuotta täyttäneellä kunnan asukkaalla on oleva yhtäläinen ja välitön äänioikeus sekä sitä seuraava vaalikelpoisuus kunnalliseen eduskuntaan". Varallisuusperuste ei saa tulla kysymykseen missään muodossa.

Kuntakokoukset maalla ja samoin myös raastuvankokoukset kaupungissa, ovat vanhettuneina ja tarkotustaan huonosti vastaavina poistettavat ja niille nykyään kuuluvat tehtävät siirrettävä valtuustoille sekä pormestarin, raatimiehen ja maistraatinsihteerin vaali määrättävä suoritettavaksi äänestysalueittain toimitettavalla äänestyksellä. Kunnanvaltuusto tulee siten pakolliseksi laitokseksi maalaiskunnissakin, kun se sitävastoin nyt voimassa olevan asetuksen mukaan on vapaaehtoinen.

Vaikkapa vanhettuneet muodot kuntakokous ja raastuvankokous jäävätkin pois, ei kuntalaisten suoranaista vaikutusvaltaa tärkeimpäin kunnallisten asiain ratkaisuun silti ole vähennettävä, vaan päinvastoin laajennettava ja kehitettävä se entistään paljon tehokkaammaksi. Tämä tapahtuu yleisen kansanäänestyksen säätämällä.

Kun kunnanvaltuusto maaseudullakin tulee pakolliseksi ja siten muodostumaan edustuslaitokseksi, jonka tehtäviin kunnan asioista päättäminen kuuluu, on lainsäätäjän myöskin pidettävä huolta siitä, ettei tämän edustuslaitoksen työalaa voida päästä käytännössä selittämään liian suppeaksi. Valtuuston tehtävät luetellaan erityisessä pykälässä. Siinä on säädettävä valtuuston velvollisuudeksi myöskin sellaisia tehtäviä, joiden toteuttaminen käy työväen elämälle vuodelta yhä välttämättömämmäksi, kuten työttömyyden vastustaminen, asunto-olojen parantaminen, kunnallinen liiketoiminta j. n. e. Jos ei näistä asioista otettaisi asetukseen nimenomaisia määräyksiä, saattaisivat porvarilliset tulevaisuudessa vastustaa työväelle edullisia kunnallisia toimia ja yrityksiä selityksillä, etteivät jotkut mahdollisesti ehdotettavista tehtävistä sisälly valtuuston toimivaltaan.

Valtion viranomaisten sekaantumisoikeus kuntain asioihin on koettava saada rajoitetuksi vähimpään määräänsä. Kunnat ovat itsehallintolaitoksia. Niille on myönnettävä täydellinen sisällinen itsenäisyys, s. o. täysi oikeus päättää asioistaan ja toteuttaa päätöksiään, mikäli ne eivät sodi voimassa olevia valtion lakeja vastaan. Valtiovallalle on pidettävä oikeus tarkastaa kuntien toiminnan laillisuutta.

Useissa muissakin kohdissa komitean asetusehdotukset poikkeavat nykyisestä lainsäädännöstä. Niinpä on m. m. pidetty tärkeänä kuntien välisen yhteistoiminnan kehittämistä ja siitä syystä pantu asetusehdotuksiin erinäisiä uusia määräyksiä tästä asiasta.

Suhteellisen vaalitavan toimeenpaneminen nykyisten enemmistövaalien tilalle on myöskin tärkeä ja paljon merkitsevä uudistus. Kun sen suotavuudesta, kunnallisellakin alalla, oltanee puolueen keskuudessa yksimielisiä, ei asia kaipaa pitempää perustelua.

Jos puoluekokous hyväksyy järempänä esitetyt ehdotukset, nim. ehdotuksen Maalaiskuntain kunnallisasetukseksi, ehdotuksen Kaupunkien kunnallisasetukseksi ja ehdotuksen asetukseksi kansanäänestyksestä, seuraisi kai tästä, että sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän on eduskunnassa tehtävä niiden pohjalla vastaavat eduskuntaesitykset. Samalla kertaa olisi myös tehtävä eduskuntaesitys, joka sisältäisi ehdotuksen asetukseksi kunnallisista vaaleista. Komitea ei pidä tarpeellisena esittää tässä sellaista asetusehdotusta, koska eduskunnan v. 1908 hyväksymä »Asetus kunnallisista vaaleista», joka sisältää suhteellisen vaalijärjestelmän, komitean mielestä verrattain vähäisillä muutoksilla kelpaa eduskuntaesityksen pohjaksi.

Niinikään käy tarpeelliseksi tehdä eduskuntaesitys taajaväkisten maalaisyhdyskuntain järjestämisestä eräissä tapauksissa 15 päivänä kesäkuuta 1898 annetun asetuksen 5 ja 9 pyk:n muuttamisesta. Tämäkin esitys voi olla asiallisesti Jähes yhtäpitävä eduskunnan samasta asiasta v. 1908 tekemän päätöksen kanssa.

Edelläolevan perusteluihin viitaten komitea ehdottaa puoluekokouksen päätettäväksi,

että sosialidemokratisen eduskuntaryhmän on eduskunnassa tehtävä seuraavien kolmen asetusehdotuksen pohjalla vastaavat eduskuntaesitykset.

(Mietintöä saurasi esitykset kaupunkien kunnallisasetukseksi, maalaiskuntain kunnallisasetukseksi ja asetus kansanäänestyksestä, joita kuitenkin ei ok katsottu tarpeelliseksi tähän liittää.)

2. Puolueen aikakauslehti.

Puoluetoimikunnan asettaman komitean mietintö.

Helsingissä v. 1910 pidetyssä puoluekokouksessa hyväksyttiin seuraava ehdotus: „Että puoluetoimikunta valtuutettaisiin, niin pian kuin se on mahdollista, aloittamaan aikakauslehden julkaisemisen". Tämän päätöksen johdosta asetti puoluetoimikunta komitean, johon tulivat kuulumaan allekirjoittaneet, tutkimaan ja valmistelemaan asiaa, ja saa komitea täten esittää seuraavaa.

Komitean käsityksen mukaan on yllämainittu puoluepäätös tarkoittanut tieteellistä sosialistista aikakauslehteä. Sellaisen aikakauslehden hanke on puolueemme keskuudessa kyllä syntynyt huomiota ansaitsevasta tarpeesta, mutta sitä valmisteltaessa ei näy tähän asti läheskään riittävästi kiinnitetyn huomiota siihen liittyviin vaikeuksiin, varsinkaan sen vaatimiin suuriin kustannuksiin.

Ensi sijassa onkin mielestämme tässä välttämätöntä kiinnittää huomiota juuri kustannuksiin.

Sellainen aikakauslehti ei tietenkään voisi saada muuta kuin verrattain vähälukuisen lukijakunnan. Jotta ei kustannusarvio nousisi sellaisiin summiin, jotka tekisivät aikakauslehden julkaisemisen mahdottomaksi, on komitea ajatellut, että lehti voisi ilmestyä vain kerran kuussa ja käsittäisi kukin numero keskimäärin 32 sivua, tekstipinnalla 17x10 Va cm. Aikakauslehdelle pitäisi ottaa erikoinen toimittaja vakinaisella palkalla, jota paitsi sen julkaisemisessa on otettava huomioon palkkioita avustajille, ehkä noin 80 markkaa numerolta = 960 markkaa vuodelta. Toimitushuoneistona voitaisi käyttää osaksi arkiston huonetta, osaksi puoluetoimistoa. Kirjallisuus, sanomalehdet y. m. s. hankittaisiin lehdelle arkiston tai puoluetoimiston laskuun; jakelun hoitaisi puoluetoimisto, samoin muut aikakauslehden taloudelliset asiat. Tilaushinta olisi ehkä sopivimmin määrättävä 4:ksi markaksi koko vuodelta; ilmoitushinta olisi jätettävä riippumaan erikoisista sopimuksista, ja on kustannusarviossa otettu huomioon tuloa ilmoituksista 750 markkaa vuodelta.

Painoksen suuruutta on luonnollisesti miltei mahdotonta ennakoita oikein arvata. Komitea on arvellut, ettei ensimmäisinä vuosina painos voisi nousta juuri päälle 2,000, eikä tilaajamäärä yli 1,750.

Näistä arvioluvuista lähtien nousisivat aikakauslehden vuotuiset tulot ja menot seuraaviin määriin: tuloja 6,300 mk., menoja 9.460 mk.

Vaillinki vuodessa 3,160 markkaa.

Ensimmäisenä vuonna olisi sitäpaitsi julkaistava pari näytenumeroa, joten silloin olisi otettava huomioon reklaamikuluja lisää 750 markkaa.

Yhteensä tekisi täten nettotappio kolmena ensimmäisenä vuonna

ä 3,160: —	9,480: —
Ensimmäisen vuoden reklaamikustannukset	750: —
	Smk. 10,230: —

Myöhempi tulos riippuisi tietysti siitä, kohoaisiko tilaajamäärä.

Suunnitellun aikakauslehden julkaiseminen tulisi siis puolueen rahastolle erittäin kalliiksi, vaikkakin otetaan huomioon, että nykyään on tähän tarkotukseen varattuna 1,750 markkaa.

Komitean mielestä tosin lehdestä olisi puolueelle hyötyä. Vaikkakin sen tilaajamäärä olisi pieni, voisivat sen kirjoitukset esim. toisten puoluelehtien kautta levitä laajemmallekin, toimitustyö kehittäisi toimittajaa j. n. e. Mutta yksimielinen on komitea ollut siitä, ettei tuo hyöty olisi tyydyttävän suhteellinen katsoen niihin taloudellisiin uhrauksiin, joita lehden julkaiseminen ainakin ensimmäisinä vuosina näyttää välttämättä vaativan.

Komitea tahtoo vielä viitata, että vaikeudet tällaisen lehden toimitustyöstäkin olisivat ilmeisesti varsin suuret, paljon suuremmat kuin vanhoissa sivistysmaissa, missä on olemassa laaja yhteiskuntatieteellinen kirjallisuus.

Komitealla ei ole oikeutta ehdottaa, ettei päätettyä tieteellistä aikakauslehteä perustettaisi. Mutta komitea pitää välttämättömänä, että hankkeen toimeenpaneminen nyt lykätään, ainakin siksi kunnes ensi puoluekokous tarkistaa tehdyn päätöksen, jota ei ennen oltu riittävästi valmisteltu, ja" kunnes puoluekokous on tilaisuudessa käsittelemään myös sellaisia erikoisehdotuksia, joita esim. komitean eri jäsenet yksityisesti pitävät tässä asiassa nykyään sopivimpina, kuten tähän mietintöön kuuluvista liitteistä näkyy. Lykkäämistä voi komitea ehdottaa sitäkin paremmin, kun se ei nykyään viivyttäisi sellaisenkaan aikakauslehden perustamista kuin ennen on päätetty, jos ensi puoluekokous kaikesta huolimatta yhä pitäisi kiinni entisestä päätöksestä.

O. V. Kuusinen. Edv. Gylling. M. Turka. 1. Hörhammer.

3. Puolueen aikakauslehden perustaminen.

Puolueneuvoston ehdotus:

että aikakauslehtihankkeen toteuttaminen vielä muutama vuosi lykättäisiin ja

että aikakauslehtirahasto perustettaisiin ja siihen siirrettäisiin vuosittain 1,000 markkaa.

4. Verotus- ja työväen vakuutuskysymysten tutkiminen.

Puolueneuvoston ehdotus:

että puoluekokous valtuuttaisi puolue toimikunnan ja -neuvoston asettamaan yhden tai useampia komiteoja tutkimaan verotus- ja työväenvakuutuskysymyksiä sekä valmistamaan niistä tarpeelliseksi havaittavia esityksiä eduskuntaa ja puolueohjelmaa varten.

5. Puolueopisto.

Puolueneuvoston ehdotus:

että puoluekokous myöntäisi puolueneuvostolle ja puoluetoimikunnalle täydellisen valtuuden päättää puolueopistosta.

6 Ruotsinkielisten sos.-dem. eduskuntaehdokkaiden asettaminen.

Ruotsinkielisten sos.-dem. järjestöjen edustajakokous on ehdottanut: että ruotsinkieliset puoluetoverit, niissä vaalipiireissä missä heitä on, ovat oikeutetut asettamaan omia ehdokaslistoja eduskuntavaaleissa, sekä että ruotsalaiset ehdokkaat on vaaliliiton listoille asetettava niin edullisesti toisiinsa verraten, kuin ruotsinkielisten edellisissä eduskuntavaaleissa sama äänimäärä edellyttää.

Puolueneuvoston ehdotus edellä esitetystä:

että ruotsinkielisille järjestöille niissä vaalipiireissä, missä niitä on myönnetään erityinen oikeus saada ehdokkaansa sijoitetuksi vaalilistoille vähintään niin edullisesti kuin edellisissä vaaleissa ruotsinkielisten saama äänimäärä tai ruotsinkielisten sos.-dem. valitsijain lukumäärä edellyttää, ja

että piirikokouksen päätettäväksi jää paikallisten olojen mukaan se, ratkaistaanko yleisessä piiriäänestyksessä, sekä ruotsinkielisten toverien ehdokkaat tulevat listoille ja missä keskinäisessä järjestyksessä, vai jätetäänkö näidenkin seikkain päättäminen kokonaan ruotsinkielisten järjestöjen omaksi asiaksi.

7. Kysymys osanotosta n. s. Skandinaviin kongresseihin.

Puoluetoimikunta ja Puolueneuvosto päättäneet ehdottaa puoluekokouksen päätökseksi,

että Suomen sos.-dem. puolue ei liity osanottajaksi Skandjnaviin kongresseihin.

8. Puolueen pää-äänenkannattajan ja puolueen välisten suhteiden järjestäminen.

Puolueneuvoston ehdotus:

Puolueen pää-äänenkannattajakysymys on samalla osittain puolueen luokkataisteluvoimien keskittämiskysymys. Puoluelehistö on tärkeä tekijä köyhälistön luokkataistelussa ja ellei puolueella ole välittömästi puolueen oman johdon alaista pää-äänenkannattajaa, puuttuu tällä alalla keskittävää organia, joka voisi olla yhteisen menettelyn sekä esiintymisen ohjaajana. Tämä tärkeä puoli onkin useimmissa sivistysmaissa otettu huomioon. Niinpä esim. Saksassa on puolueen pää-äänenkannattaja „Vorwärts” puolueen omistama ja täydellisesti puolueen valvonnan ja kontrollin alaisena. Samoin on siellä noin 70 paikallislehteä paikallisten järjestöjen hallussa. Jotakuinkin samoin on myös puolueen ja pää-äänenkannattajan väliset

suhteet järjestetty Ranskassa, Englannissa, Tanskassa, Norjassa ja vieläpä Venäjälläkin. Aika olisi meilläkin jo ryhtyä puolueen ja pää-äänenkannattajan välisten suhteiden järjestämiseen. Kun nyt kuitenkin Uudenmaan 1. vaalipiirin sos.-dem. piirikokous ja Työmiehen kustannuslaitos ovat asettuneet tämän kysymyksen suotuisaa järjestämistä vastaan, ja kun nykyiseen valtiolliseen asemaan katsoen olisi vältettävä keskinäistä kinastelua ja riitaa, jota sanotun piirijärjestön ja puolueen välillä mahdollisesti voisi syntyä jos kysymyksen järjestämiseen päätettäisiin nyt piakkoin ryhtyä, niin olisi tälläkertaa viisainta,

että puoluekokous päättäisi periaatteessa hyväksyä sen suuntaiset toimenpiteet puolueen pää-äänenkannattajan ja puolueen välisten suhteiden järjestämisestä kuin viime puoluekokoukselle sen kokouksen asettama sanomalehtivaliokunta ehdotti, mutta toimenpiteiden käytännössä toteuttaminen jätettäisiin vielä tuonemmaksi.

9. Puoluelehtien ja puoluejärjestöjen välisten suhteiden järjestely.

Uudenmaan läänin piirikokous ehdottaa,

että puoluekokous, tunnustaen puoluelehtiä kustantavain liikkeiden itsehallinto-oikeuden, lausuu pitävänsä hyödyllisenä ja toivottavana, että nuo liikkeet järjestävät suhteensa puoluejärjestöihin pääasiallisesti seuraavan suunnitelman mukaisesti:

1. Lehtiä kustantavain liikkeiden osakkaat

Puolueeseen kuulumattomille ei ole myytävä puoluelehtiä kustantavan yhtiön osakkeita tai osuuskunnan osuuksia ja heiltä on koetettava saada pois ne osakkeet tai osuudet, joita heillä ennestään on.

Puolueeseen kuuluvillekaan yksityisille ei yhtiön ole myytävä osakkeita tai osuuskunnan osuuksia, ja heiltä on koetettava saada heillä jo olevat pois, mikäli tämä on mahdollista ja mikäli täten ei saateta vaaraan puolueeseen kuuluvien jäsenten enemmistöä yhtiössä tai osuuskunnassa.

Puoluejärjestöjä, varsinkin paikkakunnalla ja omassa vaalipiirissä olevia, kehoitetaan ostamaan mahdollisimman paljon osakkeita tai osuuksia puoluelehtiä kustantavissa liikkeissä.

Lehteä kustantavan yhtiön sopii muuttaa sääntönsä siten, että useita osakkeita omistavat osakkaat saavat vaikuttaa yhtiön päätösten tekoon useammalla kuin yhdellä äänellä, kuitenkin vain korkeintaan Vsois-osalla annetuista äänistä, jos sillä tavalla saadaan järjestöille enemmän ääniä. Samalla ehdolla sopii muuttaa lehteä kustantava osuuskunta sellaiseksi yhtiöksi.

2. Hallinto.

Lehtiyhtiö tai -osuuskunta valitsee vapaasti hallintonsa, joka hoitaa liikkeen asioita sääntöjen ja yhtiön! tai osuuskunnan yleisen kokouksen määräysten mukaan.

3. Lehtiek tarkastus.

Piirikokous valitsee vuosittain tarkastuslautakunnan valvomaan piirissä olevain puoluelehtien sisältöä. Tarkastuslautakunnaksi voi piirikokous myös määrätä piiritoimikunnan.

Muistutukset toimitusta vastaan tehdään tarkastuslautakunnalle kirjallisesti. Lautakunta tutkii ne ja tekee niiden johdosta huomautuksia toimitukselle, sikäli kuin näkee pätevästä aiheesta olevan.

Tarkastuslautakunta antaa toiminnastaan selostuksen piirikokoukselle ja kunkin lehden osalta yhtiön tai osuuskunnan yleiselle kokoukselle sekä lausunnon lehden kannasta ja sisällöstä ynnä ehdotuksensa epäkohtien korjaamiseksi.

Jos tarkastuslautakunnan jäsenenä on piirissä olevan lehden toimittaja, älköön hän näissä asioissa ottako osaa päätösten tekoon.

4. Toimittajain ottaminen ja erottaminen.

Lehden johtokunnan ja piirin tarkastuslautakunnan jäsenet valitsevat ja erottavat lehden vakinaiset toimittajat siten, että, milloin vaali tai erottaminen joutuu äänestyksellä ratkaistavaksi, päätöksen tekoon ottaa osaa yhtä monta ääntä tarkastuslautakunnasta ja johtokunnasta, ja johtokunta toimeenpanee siten tehdyn päätöksen.

Jos lehden päätoimittaja ei pidä johtokunnan ja tarkastuslautakunnan kannattamaa hakijaa sopivana tai pätevänä, tai jos hän vastustaa niiden päättämää toimittajan erottamista, voi hän alistaa kysymyksen valitsemisesta tai erottamisesta yhtiön tai osuuskunnan yleisen kokouksen ratkaistavaksi; jos taas tarkastuslautakunta ja päätoimittaja kannattavat hakijan valitsemista tai toimittajan erottamista, tapahtuu valitseminen tai erottaminen väliaikaisesti, kunnes mainittu yleinen kokous kysymyksen lopullisesti ratkaisee.

Vakinaisen päätoimittajan valitsee ja erottaa yhtiön tai osuuskunnan yleinen kokous kuultuaan johtokunnan ja tarkastuslautakunnan ehdotuksen ynnä piirikokouksen lausunnon; jos piirikokouksen enemmistö kannattaa erottamista, voi Vio piirin puolueosastoista tai jäsenistä alistaa piirin puolueäänestyksellä ratkaistavaksi sen erottamista puoltavan päätöksen joko hyväksymisen tai hylkäämisen,

5. Lehdet ja puolueen päätökset.

Sos.-dem. puoluelehdet ovat niiden määräysten alaisia, joita Suomen Sosialidemokratinen puolue antaa puoluelehdiksi hyväksytyille lehdille niiden sisällöstä, mutta samalla piirikokous on sitä mieltä, että puoluekokous älköön antako millekään lehdelle poikkeusmääräyksiä, joita ei sovelleta samalla tavalla kaikkiin puoluelehtiin.

10. Maatyöväen ammatillinen järjestäminen. >

Suomen Ammattijärjestön toimikunta ehdottaa:

että puoluekokous pitää luokkataistelun menestymiselle erittäin tärkeänä ammatillisen järjestäytymisen kaikilla aloilla ja siitä syystä yhtyy kannattamaan tehtyä ehdotusta maatyöväen ammatillisesta järjestäytymisestä;

tätä tarkoitusta edistääkseen velvottaa kokous puolueeseen kuuluvia työväenyhdistyksiä ja muita alaisiaan osastoja sekä kunnallistoimikuntia ottamaan maatyöväen ammatillisen järjestymisen keskustelunalaiseksi ja, missä se suinkin on mahdollista, perustamaan maatyöväen ammattiosastoja sekä antamaan toimenpiteistään tiedon S. Ammattijärjestön toimikunnalle;

että kysymyksen lähempi kehittäminen ja järjestäminen annetaan S. Ammattijärjestön toimikunnan asiaksi.

Puoluetoimikunta puoltaa edellä esitetyn hyväksymistä.

11. Piirien valistustyön tukeminen kokonaispuolueen taholta.

K. Manner on ehdottanut asiasta päätettäväksi seuraavaa:

että Puoluetoimikunta ei vastaisuudessa enää pidä vakinaisia luennoitsijoita; että se määrää, mitä tähän asti on varoja vuosittain kulunut puolueen luennoitsijain palkkoihin ja matkoihin, käytetään tästä lähtien piireille muuten tulevain avustusten korottamiseksi; ja että varojen jakamis-peruste tai jako eri piirien kesken määrätään aina kussakin puoluekokouk-sessa seuraavaan puoluekokoukseen asti.

Puoluetoimikunnan huomautus. Kun edellä oleva ehdotus jätettiin puolueuuevoston kokouksen käsiteltäväksi, niin ei neuvosto ryhtynyt asiasta antamaan puoltavaa eikä vastustavaa lausuntoa, joten tämä ehdotus esite-tään puoluekokoukselle ilman lausuntoa.

12. Piirien luentotoiminnan järjestäminen.

Vaasan sos.-dem. kunnallistoimikunta ehdottaa:

että puoluekokous velvottaisi puoluetoimikunnan tutkimaan, niissä määrin olisi mahdollista järjestää luentotoiminta vaalipiireissä siten, että eri sosialidemokraattiset piirijärjestöt käyttäisivät yhteisiä, erikoisaineisiinsa perehtyneitä luennoitsijoita, joiden toiminnan eri vaalipiirien kesken puolue-toimikunta järjestäisi piiritoimikuntien tekemien ehdotusten perusteella ja joille piirit maksaisivat palkan sen ajan mukaan, jonka he kussakin piirissä toimivat; ja että puoluetoimikunta tutkimuksensa perusteella ensi tilassa ryhtyisi asian aiheuttamiin toimenpiteisiin.

Puoluetoimikunnan huomautus. Kun puolueuuevosto K- Mannerin ehdotuksen johdosta, joka myöskin koski luentotoiminnan järjestämistä kuten tämäkin, ei ryhtynyt antamaan lausuntoaan, niin ei puoluetoimi-kuntakaan edelläesitetyn suhteen tee ehdotusta puoleen eikä toiseen, vaan esittää sen puoluejärjestöjen ja puoluekokouksen harkittavaksi.

13. Ehdotus puolueen valistustyön entisellään pysyttämisestä.

(Vastaehdotus K. Mannerin ehdotuksen johdosta.)

V. Lehokas ehdottaa:

että puoluetoimikunnan tähänsaakka harjoittamaa suullista valistus-työtä on edelleen jatkettava entisellä tavalla.

14. Muutosehdotus sos.-dem. puolueen vaaliohjelmaan.

Alin kunnassa verotettava vuositulo.

V. Kivisalo ehdottaa Hämeenlinnan Maalaiskunnan työväenyhdistyk-sen kannattamana seuraavaa:

että puoluekokous muuttaisi vaaliohjelmamme alinta verotettavaa vuosituloa koskevan kohdan näin kuuluvaksi:

«alimmaksi verotettavaksi tuloksi on asetettava paikallisten olojen mukaan kaupungissa 1,200-J'800 ja maalla 900-1,400 m:kan vuositulo".

Puolueitoimikunnan lausunto: Koska puolueuuevosto ehdottaa puoluekokoukselle, että verotuskysymys otettaisiin tutkittavaksi lähimmässä tulevaisuudessa, jolloin myös puolueen ohjelman ja vaaliohjelman verotusta koskeva kohta on otettava tarkastuksen alaiseksi, ehdottaa puolueitoimikunta,

että V. Kivisalon ehdotusta ei tällä kertaa asiallisen sisällyksensä puolesta otettaisi käsiteltäväksi, vaan että se hylättäisiin.

15. Puolueen toimitsijat ja eduskuntatyö.

Hämeenlinnan sos.-dem. kunnallisjärjestö ehdottaa asiasta seuraavaa: että katsoen siihen suureen merkitykseen, mikä eduskuntatyöllä on köyhälistön vapaustaistelussa, päättää kokous, että siihen on käytettävä kaikki saatavissa olevat koetellut kyvyt, eikä niin ollen puolueeseen kuuluvilla järjestöillä ole oikeutta tehdä mitään mielivaltaisia karsintoja puolueen toimitsijoihinkaan nähden,, ellei ole olemassa muita sellaisia syitä, jotka tekevät heidän valitsemisensa puolueelle vahingolliseksi.

Puolueitoimikunnan lausunto: Koska tästä asiasta on ylen vaikea saada aikaan sellaista yleistä puoluepäätöstä, joka voisi sopia eri paikallisiin oloihin ja yksityisiin tapauksiin, niin ehdottaa puolueitoimikunta:

että ylläoleva ehdotus hylättäisiin.

16. Lasten sosialidemokratisen sunnuntaikoulutyön järjestäminen.

Viipurin 1. läntisen vaalipiirin sos.-dem. vaalipiirijärjestö ehdottaa asiasta:

a) että sos.-dem. sunnuntaikoulutyö järjestetään sos.-dem. kunnallistoimikuntien pääjohtoon alaiseksi;

b) että kunkin kunnallisjärjestön vuosikokouksessa valitaan sunnuntaikoulutoimikunta;

c) että sos.-dem. kumiallustoimikunnan harkinnan mukaan kootaan varat sunnuntaikoulutyötä varten;

d) että sos.-dem. kunnallistoimikunta valvoo sunnuntaikoulutyön kulua ja kehitystä, vaatimalla ajoittaisin selostuksen sunnuntaikoulutoimikunnalta.

Puolueitoimikunnan lausunto: Puolueitoimikunta on sitä mieltä, että puoluekokouksen ei tulisi tehdä tästä asiasta sitovaa päätöstä, vaan tulisi jättää asian pohtiminen ja päättäminen vaalipiirien järjestöille.

17. Työväen kirjastojen kehittäminen.

Lappeen sos.-dem. kunnallisjärjestö ehdottaa asiasta päätettäväksi:

Puoluekokous tunnustaa kunnalliset kirjastot parhaimmiksi valistusvälineiksi ja velvoittaa puolueosastoja tärkeimmäksi tehtäväkseen ottamaan kirjastojensa kehittämisen;

luentotoiminta on saatettava elimelliseen yhteyteen kirjastojen ja kirjojen kanssa soveltamalla luennot alkuherätyksiksi ja opastuksiksi syvempään opiskeluun;

puoluekokous kehottaa Työväen sanomalehtiosakeyhtiötä yhdessä toisten työväen kustannusliikkeiden kanssa muodostamaan kirjasto- ja valistus-

toiminnan ohjaus- ja keskusliikkeen, joka tarpeen mukaan laajentaisi toimintaansa ja työtapansa Kansanvalistusseuran laatuiseksi;

puolueen ja ammattijärjestön varoista pyydetään tähän tarkotukseen ainakin 1,500 mk. vuotuinen kannatus puoluetoimikunnan lähemmin määraamilla ehdoilla;

puolueosastojen on mikäli mahdollista käytettävä kirjastotilauksissaan omia liikkeitä;

kunnallisella alalla kirjastojen kehittämiseen kansan laajoja kerroksia tyydytettäväksi saattamiseksi on otettava tarmokkaasti osaa.

Puoluetoimikunnan lausunto: Koska toistaiseksi vielä olisi aivan valmistelematonta päättää koko maata käsittävän sos.-dem. kirjastoja valistus-toiminnan keskuslaitoksen muodostamisesta, ja koska ei myöskään näytä nykyään mahdolliselta tähän tarkotukseen ottaa puolueen menoarvioon määrärahaa, ei puoluetoimikunta voi puoltaa ylläolevaa ehdotusta.

18. Oma joulujulkaisu puolueelle.

Viipurin työväen sanomalehti- ja kirjapaino-osuuskunta r. 1. hallinto ehdottaa:

että puoluetoimikunta velvoitetaan vuosittain julkaisemaan puolueen joulujulkaisun, jonka puhtaasta voitosta 50 prosenttia jaetaan puoluelehden kesken sen mukaan mikä menekki julkaisulla kunkin lehden alueella on ollut;

että julkaisu painetaan vuorotellen niissä kirjapainoissa, jotka työn kykenevät suorittamaan, ja

että toivomuksena lausutaan paikallisille puolueosastoille, kirjapainoille ja kustannusliikkeille, että ne luopuisivat julkaisemasta tämän jälkeen paikallisia joulujulkaisujaan.

Puoluetoimikunnan lausunto: Ylläoleva ehdotus on käytännössä vaikea toteuttaa tyydyttävällä tavalla, eikä myöskään tarvittane puoluekokouksen päätöstä puoluetoimikunnan tilapäisistä julkaisuista; puoluetoimikunta ei näin ollen puolla tehtyä ehdotusta.

19. Sosialistisen kaunokirjallisuuden ja seuranäytelmien kehityksen edistäminen.

L. P. Kolehmainen ehdottaa seuraavaa:

1:ksi että puoluekokous määräisi jonkun summan annettavaksi palkintoa määrättyä ajanjaksona ilmestyneistä sosialidemokratisia aatteita edistävästä näytelmäkappaleista tai kaunokirjallisista teoksista;

2:ksi että puolueen palkkaa nauttavia luottamushenkilöitä valitessa otettaisiin se huomioon, joka omaa kirjallisia kykyjä jos hakijat muuten on yhtä kykeneviä; jota samaa periaatetta olisi myös ammattijärjestön toimitsijoita valitessa noudatettava;

3:ksi että puolueeseen lukeutuvat kustannusliikkeet velvoitettaisiin järjestämään toimistonsa niin, että teoksista toisen kilpailua pelkäämättä voitaisiin ottaa mahdollisimman suuria painoksia;

4:ksi että jokainen Kunnallisjärjestö velvoitettaisiin kustannettujen teosten tunnetuksi tekemiseksi levittämään niitä suhteellinen määrä jäsenlukuun verrattuna.

Puoluetoimikunta ehdottaa, että ylläoleva esitys hylättäisiin.

20. Laulukirjan kustantaminen.

Antti Räsänen ehdottaa:

että puolueen kustannuksella julaistaan ajanmukainen nuottien kanssa laitettu työväen laulukirja ja puoluetoimikunta velvotetaan ryhtymään asianmukaisiin toimenpiteisiin niin pian kuin mahdollista.

Puoluetoimikunnan huomautus: Puoluetoimikunnan mielestä ei tästä asiasta tarvita puoluekokouksen päätöstä.

21. Kohtuuttoman korkeiden vuokrien alentamisoikeus maanvuokralautakunnille.

Karinaisten Kyrön työväenyhdistys ehdottaa:

että edustajamme Eduskunnassa tekevät voitavansa saadakseen maanvuokralain ensimmäisen luvun 6:n pykälän lrsen momenttiin seuraavan lisäyksen;

että jos vuokralautakunta huomaa vuokraehdot liian kohtuuttomiksi, niin tasapuolisen harkinnan perusteella alentakoon ne kohtuullisiksi.

Puoluetoimikunnan lausunto: Kun voimassaolevaa maanvuokralakia valtiopäivillä säädettiin, vaadittiin lakiin sos.-dem. eduskuntaryhmän puolelta juuri sensisältöistä lisäystä, kuin edellä esitetään. Mutta porvaripuolueiden edustajat yksimielisesti hylkäsivät sitä tarkoittavat ehdotukset. Puheenaolevan lisäyksen täytyisi näet sisältää, ettei maanomistaja pääsisi perääntymään vuokranantoluvastaan, vaikka vuokralautakunta alentaisi vuokramaksua, vaan olisi hänen pakko antaa torppa tai mäkitupa-alue vuokralle siitä alennetusta vuokramaksusta, ja sellaista pakkoa taas porvarit eivät mitenkään tahdo sallia lakiin tulevan. Tätä nykyä ei näin ollen näytä olevan mitään mahdollisuutta saada eduskunnassa hyväksytyksi tuollaista ehdotusta. Mutta varmana voitaneen pitää, että heti kun ylipäänsä nykyisen maanvuokralain uudistaminen saadaan eduskunnassa käsittelyn alaiseksi, tullaan sos.-dem. ryhmän taholta voimain mukaan jälleen kiinnittämään huomiota sellaisen säännöksen tarpeellisuuteen kuin tässä on kysymys. Erityistä puoluepäätöstä ei niin ollen tässä asiassa näytä käytännöllinen tarve vaativan. Ilman pakottavaa käytännöllistä tarvetta taas ei yleensä pitäisi ryhtyä tekemään puoluepäätöstä sellaisen suuren lainsäädäntökysymyksen kuin maanvuokralainsäädännön uudistuksen jostain yksityiskohdasta ennenkuin kysymyksen koko alaa on tutkittu, yhtäaika suunnitellen ja valmistellen muitakin tärkeimpiä tarpeelliseksi havaittavia parannusehdotuksia. Muuten voi helposti syntyä ainakin muodollisia vaikeuksia ja sekaannuksia.

Tällä perusteella on puoluetoimikunta sitä mieltä, että Kyrön t. y:n ehdotus olisi puoluekokouksen puolelta, tekemättä päätöstä itse asiasta, vain annettava sos.-dem. eduskuntaryhmälle tiedoksi.

22. Työväen kirjapainojen liiketoimintakysymys.

Suomen Kirjaltajaliiton hallinto ehdottaa:

1) Työväen kirjapainoja on perustettava vain sikäli kuin puolueetöitä niitä tarvitsevat ja on niitä hoidettava järkipäisesti ja huolellisesti;

2) kaikki puolue- ja ammattiosastojen sekä yksityisten puoluejäsenten työt ovat painettavat näissä painoissa ja töistä perittävän maksun pitää tapahtua kohtuullisen, kiinteän hinnoittelun mukaan;

3) kaikki yhteistoiminta Suomen Graafillisen Teollisuudenharjoittajain liiton kanssa on heti lopetettava, eikä sellaista vastaisuudessa saa missään muodossa harjoittaa;

4) kirjapainoliikkeissä on pidettävä työssä ainoastaan työväenluokkastaistelijärjestöihin kuuluvia työnjohtajia ja työntekijöitä.

Puoluetoimikunta on päättänyt ottaa ehdotuksen yhteydessä esitetyistä asioista tarkempaa selvää ja esittää lausuntonsa puoluekokoukselle.

23. Kuuluuko puolueen kustannuslaitoksia Graafilliseen työnantajaliittoon?

Kaskisten sos.-dem. kunnallistoimikunta ehdottaa:

että sos.-dem. työväen sanomalehtiä ei saa kuulua porvarillisiin työnantajaliittoihin, ja että tällaisesta kaksinaisuudesta on tehtävä varma loppu, sekä näitten kuliisien takana pelaavien joukosta etsittävät syylliset, ja lausuttava heille ansaittu tuomionsa sekä annettava ankara varoitus, että moinen myyräntö ei saa puolueemme keskuudessa jatkua.

Puoluetoimikunnan huomautus: Puolueemme yksikään kustannuslaitos ei ole yhtynyt Oraafilliseen työnantajain liittoon ja tuskin on ollut edes puhetta yhtymisestä. Nähtävästi on koko ehdotus syntynyt sellaisesta luulosta, että Graafillisen teollisuuden harjoittajain liiton ehdottaman hinnoittelutariffin hyväksyminen on samaa kuin sanottuun liittoon yhtyminen.

24. Alle 15 vuotta vanhojen lasten käyttäminen puoluelehtien myymiseen ja jakamiseen.

K. H. Wiik ehdottaa:

katsoen siihen, että lasten ansiotyö on omiaan vaikuttamaan haitallisesti heidän sekä ruumiilliseen että henkiseen kehitykseensä, sekä huomioon ottamalla, että puolueemme vaatii alle 15-vuotisten lasten ansiotyön kieltämistä,

lausuu puoluekokous sen vakavan toivomuksen,

etteivät sos.dem. kustannuslaitokset käyttäisi sanomalehtien myymiseen tai jakamiseen taikka muihin töihin alle 15-vuotisia lapsia.

Puoluetoimikunta on edellä esitetyn johdosta päättänyt tiedustaa puolueen kustannuslaitosten johtokuntien: mieltä asiasta.

25. Humpuukitnaisten lääkeilmoitusten julkaiseminen puoluelehdissä.

K. H. Wiik ehdottaa asiasta seuraavaa:

koska muutamat puoluelehdet edelleen julkaisevat ilmoituksia semmoisista lääkkeistä, joiden tieteelliset tutkimukset ovat osottaneet olevan arvottomia, vieläpä vahingollisia, jonka kautta työväen rahoja joutuu tunnottomille kotimaisille tahi ulkomaisille keinottelijoille, tuottamatta minikäänmoista hyötyä, vaan päinvastoin vahinkoa ostajille.

lausuu puoluekokous sen toivomuksen,

että ne puoluelehdet, jotka julkaisevat semmoisia lääkeilmoituksia, joiden tiedävät olevan humpuukimaisia, joka kerta saman numeron tekstiosastossa julkaisevat varoituksen kyseessä olevain ilmoitusten suhteen.

Puoluetoimikunnan lausunto: Puoluetoimikunnan mielestä on kyllä useissa tapauksissa puoluelehdillä syytä julkaista varoituksia humpuuki-

lääkkeiden suhteen, ehkä yleensä enemmänkin kuin tähän asti. Mutta kuten Kotkan puoluekokous jätti samansuuntaisen asian lehtiä kustantavaan liikkeiden ratkaisusta riippuvaksi luottaen lehtien tässä täyttävän velvollisuutensa, niin samoin on puoluetöimikunnan mielestä parasta tehdä tässäkin tapauksessa.

26. Eräiden puoluelehden lopettaminen.

K. H. Viik ehdottaa:

koska huolimatta Helsingissä v. 1911 pidetyn puoluekokouksen päätöksestä sanomalehtikysymyksessä edelleen on olemassa semmoisia sos.-dem. sanomalehtiä, jotka — huonosti hoidettuina taloudellisessa niinkuin toimituksellisessa suhteessa, sekä ainoastaan pienen lukijakunnan lukemina — ovat olemassaolomahdollisuutta ja oikeutusta vailla, mutta vahingoittavat yhteistä asiaa, vetämällä tilaajia pois muilta, paremmin toimitetuilta ja elinvoimaisilta puoluelehdiltä sekä taloudellisesti kiristymällä järjestöjä, päättää puoluekokous,

että sos.-dem. Puolueneuvosto on oikeutettu, kun se yllämainittuihin syihin nähden katsoo tarpeelliseksi, käskemään vissien puoluelehden lopettamista sekä, jos asianomaiset niskottelevat, ottamaan kyseessä olevilta lehdiltä puoluelehden arvon pois.

Puoluetöimikunta puolestaan katsoo, että viime puoluekokouksen päätös näissä asioissa on riittävä ja ehdottaa,

että edellä tehty esitys hylättäisiin.

27. Koko maata käsittävän lainarahaston perustaminen yhdistysten talojen turvaamista varten.

A. Heikkinen Ikaalisista ehdottaa:

että puoluekokous nyt viipymättä perustaisi tarkoitusta varten koko maata käsittävän rahaston, josta yhdistykset kipeimmän tarpeen tullen voisivat saada luotettavan lainan kohtuullista korkoa ja kiinnitystä vastaan ja

että varat rahastoon kerättäisi siten, että kokous velvoittaisi järjestöt puolueveron yhteydessä suorittamaan vuosittain pienen lisäverotuksen jäsenluvun perusteella siihen saakka kuin sen tarpeelliseksi katsoo, ja että myymällä pieniä osakkeita järjestöille ja yksityisille puolueemme jäsenille koottaisiin varoja mainittuun rahastoon.

Puoluetöimikunnan lausunto: Koko maata käsittävän rahaston perustaminen edellä mainittua tarkotusta varten voipi ehkä näyttää teoriassa helpolta, mutta jos sitä ryhdyttäisi käytännössä toteuttamaan, niin kohtaisi sitä suuret vaikeudet. Kun verot siihen rahastoon olisi hankittava pienellä lisäverotuksella ja pieniä osakkeita myymällä, niin tulisi kulumaan vuosia ennenkuin sillä tavoin saataisi kerätyksi niin suuri rahasto, jotta se vähänkin vastaisi puheenaolevaa tarkotusta. Sitäpaitsi on kokonaan epävarmaa se, suostuisiko puolueen jäsenet sellaiseen pakolliseen lisäverotukseen ja ostaisivatko puolueen jäsenet ja järjestöt niitä pieniä osakkeita siinä määrässä, että sellaisen rahaston perustaminen kävisi mahdolliseksi, etenkin kun täten perustettavan rahaston olisi annettava lainoja etupäässä sellaisille yhdistyksille, jotka eivät saa lainaksi työväensäästöpankeilta eikä muilta rahalaitoksilta - siis kaikkein suurimpaan hätään joutuneille ja siten samalla myös kaikkein huonoimmassa taloudellisessa asemassa oleville, joilta lainattujen varojen takaisin saaminen voisi olla hyvinkin vaikeaa ja epävarmaa. Kun ehdotetun rahaston perustamissuunnitelman toteutta-

minen koskee kymmenien, ehkäpä satojen tuhansien markkojen hankkimista ja kun sellaisten summien hankkiminen puheenaolevaan tarkotukseen näyttää jotensakin mahdolltomalta, niin ehdottaa puoluetoimikunta, että puoluekokous ei hyväksyisi tehtyä ehdotusta.

28. Koko maata käsittävän säästölaitoksen perustaminen puolueemme keskuuteen.

Kaskisten sos.-dem. kunnallistoimikunta ehdottaa:

että puolueemme keskuuteen perustetaan koko maata käsittävä säästölaitos, josta tuleva voitto luovutetaan Sos.-dem. puolueen rahastoon. Laitoksen päätoimisto sijoitettaisiin johonkin hyväksyttyyn paikkaan, esim. Kuopioon tai Lahteen ja kun siinä olisi liike päässyt huomattavaan alkuun, asetettaisiin haaratoimistoja jos mahdollista joka vaalipiiriin. Laitoksessa mahdollisesti voitaisiin seurata suunnilleen postisäästöpankin korkoja, tai jos seurattaisiin toisia pankkeja, niin kuitenkin sillä erotuksella, että ulos lainatessa annettaisiin puoli pros. halvemmalla.

Puoluetoimikunnan lausunto: Työväen säästöpankkeja on nykyään useissa kaupungeissa, m. m. myös Kuopiossakin. Niinin voivat työläiset tallettaa säästönsä. Ne eivät ole puoluelaitoksia eikä sellaisten laitosten perustaminen puolueemme yhteyteen ole tarpeellista. Puoluetoimikunta siis ehdottaa,

että puoluekokous hylkäisi ehdotuksen.

29. Oma henkivakuutuslaitos työväelle.

Kaskisten sos.-dem. kunnallistoimikunta ehdottaa:

että henkivakuutuslaitoksen perustaminen otettaisiin keskustelun alaiseksi, ja että kokous velvoittaisi sos.-dem. puoluetoimikunnan ryhtymään sellaisiin toimenpiteisiin, että saataisiin oma henkivakuutuslaitos, josta tuleva voitto lankeaisi puolueen hyväksi.

Puoluetoimikunnan huomautus: Puolueuuvoston päätöksen mukaan tehdään puoluekokoukselle työväen henkivakuutuslaitosta koskeva esitys.

30. Kruununverojen suoritus.

Kaskisten sos.-dem. kunnallistoimikunta ehdottaa:

että puoluekokous velvoittaisi kunnallistoimikunnat ja missä niitä ei ole, paikalliset puolueosastot valitsemaan kunkin vähintään yhden verojen toimitsijan, jotka valvoisivat, että työläiset suorittavat kruunulle menevät veronsa, ja toimitsivat tarvittaissa maksajain asiamiehinä:

jotta päätös tulisi tarkoin noudatettua olisi piiritoimikunnat velvoitet-tava ottamaan tietoonsa kuka mistäkin järjestöstä on mainittuun toimeen valittu.

Puoluetoimikunnan lausunto. Henkivero on kohtuuton veromuoto, kun se kohtaa niin köyhiä kuin rikkaita yhtäläillä. Puolueohjelmammekin vaatii sen poistamista. Väärin on myöskin ollut, että vallassaolijat ovat kytkeneet sellaisen kansalaisille kuuluvan oikeuden kuin on äänioikeus henkiveron maksamisesta riippuvaksi. Tätä veroa ei kuitenkaan saatane poistetuksi, ennenkuin saadaan aikaan perinpohjainen verotusuudistus, jonka hyväksi puolue taistelee. Ei myöskään liene toivoa lähitulevaisuudessa saada äänioikeusrajatuksista poistetuksi henkiveron maksamista. Näin ollen täytyy pitää luonnollisena, että työväen-järjestöt sopivalla tavalla saat-

tavat mahdollisimman monille työläisille selväksi, että työväen yhteisen luokkataistelun menestykseksi on henkiverojen maksannan laiminlyönti nykyään vahingoksi ja että kunkin työläisen tulisi -huolehtia ettei häneltä riistettäisi äänioikeutta. Mutta erikoista puoluepäätöstä ei tästä tarvitse tehdä, jonka vuoksi Puoluetoimikunta ehdottaa, että esitys hylättäisiin.

31. Puolueen jäsenkirjat.

Kaskisten sos.-dem. kunnaliistoimikunta ehdottaa: että kun nykyisten jäsenkirjain loputtua tulee otettavaksi uusi jäsenkirjain painos, niin niihin järjestetään ja merkitään erikseen seuraavain maksujen sarakkeet:

Kuukausimaksu, kunnallisvero, piirivero, puoluevero, ylimääräinen vero sekä sisäänkirjoitusmaksua ja yhdistyksestä toiseen muuttamista varten paikka kirjan alkulehtiin, ja että maksujen varmentamistapa jossain määrin yhtäläistytettäisiin tarkoitukseen sovelletuilla leimasimilla.

Puoluetoimikunta huomauttaa, että kysymyksessä olevasta asiasta ei tarvittaisi puoluekokouksen päätöstä, vaan voitaisiin se jättää puoluetoimikunnan asiaksi.

32. Puolueverojen suorituksen merkintä ammatillisiin järjestöihin kuuluvien jäsenkirjoihin.

Kaskisten sos.-dem. kunnaliistoimikunta ehdottaa: että puoluekokous velvoittaisi sos.-dem. puoluetoimikunnan Ammattijärjestön toimikunnan kanssa yhdessä järjestämään, että yhdistyksiin kuulumattomain ja sos.-dem. puolueeseen kuuluvain ammattiliikkeen jäsenten jäsenkirjoihin merkitään sopivalla tavalla heidän puoluetoimintaan maksamansa verot, joko liittämällä jäsenkirjoihin niitä varten tila, tai miten toimikunnat parhaaksi näkevät, ja että tuo merkintä saataisiin mahdollisen yhtäläiseksi koko maassa.

Puoluetoimikunnan mielestä ei tästäkään asiasta tarvita puoluekokouksen päätöstä, vaan voidaan asian järjestäminen jättää Ammattijärjestön toimikunnan ja puoluetoimikunnan haltuun.

33. Kunnianloukkauksjutut.

E. H. Lainio ehdottaa päätettäväksi:

Puolueesta erottamisen uhalla ei puolueemme jäsen saa vetää puolueemme ketään toista jäsentä porvarilliseen oikeuteen keskinäisistä kunnianloukkauksista eikä muista pikkuasioista, paitsi puolueosaston luvalla.

Puoluetoimikunta ei puolla tehtyä esitystä.

34. Seuraava puoluekokouksen paikka.

Kaskisten sos.-dem. kunnaliistoimikunta ehdottaa, että seuraava puoluekokous pidettäisiin Jyväskylässä.

35. Ehdotus järjestösääntöjen 19 §:n muuttamiseksi.

Kivennavan-Terijoen sos.-dem. kunnaliistoimikunta ehdottaa: „Jokaisesta kunnasta valitaan yksi edustaja kutakin alkavaa 150 jäsentä kohti.”

Puoluetoimikunnan lausunto: Puoluetoimikunnan mielestä ei se jäsenmääränsänsä, jonka mukaan vaalipiirikokouksiin edustajat valitaan, tarvitseisi olla aivan sama kaikkiin vaalipiireihin nähden. Puoluejärjestösäännöt sisältävät alimman ja ylimmän perusteen. Alin peruste olisi 150 jäsentä ja korkein 250 jäsentä ja piirikokouksen päätöksestä jäisi sitte riippumaan, hyväksyykö se alimman tai korkeimman perusteen vai päättääkö asettua keskivaiheelle, hyväksymällä esim. 200:n jäsenlukuperusteen. Puoluetoimikunta ehdottaa siis, että 19 pykälä muutettaisiin seuraavan sisältöiseksi:

»Jokaisesta kunnasta valitaan vaalipiirikokouksen päätöksen mukaan yksi edustaja kutakin alkavaa 150 tai vähintään kutakin alkavaa 250 jäsentä kohti."

36. Lisäehdotus järjestyssääntöjen 5 pykälään.

Viipurin sos.-dem. kunnallisjärjestö ja piiritoimikunta ehdottavat seuraavaa:

»Puolueosastojen jäsenmaksuista vapautetut ovat vapaat keskusjärjestöjenkin veroista."

Puoluetoimikunta on sitä mieltä, että tätä asiaa koskeva muutos puolueen järjestyssääntöihin olisi hyväksyttävä seuraavassa muodossa:

„Puolueosastojen jäsenmaksuista vapautetut -voidaan vapauttaa myös keskusjärjestöjen veroista."

Samalla olisi puoluekokouksien päättäessään tästä asiasta merkittävä pöytäkirjaan käytännölliseksi ohjeeksi seuraavaa:

„että puolueverojen suorittamisesta suodaan vapautta puolueen jäselle ainoastaan sellaisissa tapauksissa, jolloin jäsen on vapautettu puolueosaston jäsenmaksuista vähintään puolen vuoden ajaksi, ja

että jokaisessa sellaisessa tapauksessa, jolloin osasto tahtoo yhden tai useamman jäsenensä vapauttaa keskusjärjestöille suoritettavista veroista, on osaston tehtävä siitä esitys piiritoimikunnalle, joka, silloin kun kysymys on myöskin puolueveroista, pyytää ennen päätöksen tekoa puoluetoimikunnan lausuntoa."

37. Lisäehdotuksia järjestösääntöjen 6 ja 71 pykälisiin.

Väinö Vankkoja ehdottaa:

1) Että puolueen järjestösääntöjen 6:s pykälä pyhittäisiin kokonaan yli, tai, ellei se jostakin syystä voi tapahtua, muutettaisiin näin kuuluvaksi:

„6:des pykälä. Puolueosastossa saa olla jäsenenä myöskin henkilöitä, jotka eivät kuulu puolueeseen, jos taloudelliset syyt sitovat heidät siihen niin, että he eivät voi siitä erota, eikä heitä voida erottaa. Työnantajajärjestöjen jäsenet eivät missään tapauksessa saa puoluejärjestöihin kuulua."

71 pykälän hän ehdottaa näin kuuluvaksi:

„71 pykälä. Puolueeseen ei saa kuulua:

1) puoluetta vastustava;

2) vastustavaan puolueeseen tai työnantajajärjestöön kuuluva, eikä

3) puoluetta vahingoittava."

Puoluetoimikunnan lausunto: Käsite »työnantajajärjestö" ei ole aivan selvä. Nykyisen elinkeinokin mukaan ovat esim. kaikki ne henkilöt, jotka harjoittavat jotakin liikettä kaupuhgissa velvolliset kuulumaan käsityö- ja tehdasyhdistyksiin, siis työnantajain järjestöön. 6 pykälän lisäehdotuksen mukaan eivät siis elinkeinokin alaiset pikkuliikkeiden harjoittajat saisi

kuulua puolueosastoihin. Epäiltävää on, onko ehdotuksen tekijä ottanut huomioon myös tämän puolen asiasta. Joka tapauksessa täytyy asettaa kysymyksen alaiseksi, olisiko puolueosastoille aina eduksi mainitun lisäehdotuksen hyväksyminen ja olisiko puolueen järjestösäännöt puheena-olevissa kohdissa täydennyksen tarpeessa? Ei suinkaan sellaisella esimerkillä, että • Tampereella annetaan työväenyhdistykseen ja sen kautta myös puolueeseen kuulua sellaisiakin herroja, jotka kirjoittavat työnantajain valtuuttamina työnsulkujulistuksen alle, todisteta järjestösääntöjen puutteellisuutta, vaan sillä todistetaan se, että Tampereella ei sellaisessa tapauksessa ole noudatettu järjestösääntöjä. Eihän sellaisten henkilöiden yhdistyksessä pitämislle voida saada millään keinoin tukea puolueen järjestösäännöistä. Sellaisilta henkilöiltä voidaan yhdistykseen pääsy estää jo yhdistyksen omien sääntöjensäkin perusteella, sekä myös sellaiset jäsenet erottaa. Jos taas yhdistys suosii työnantajain luottamushenkilöitä ja ottaa niitä jäsenikseen ja samalla puolueen jäseniksi, niin heidät voidaan erottaa puolueesta puolueen järjestösääntöjen 71 pykälän perusteella. Puolueeseemme ei saa kuulua puoluettamme vastustava. Voidaanko nyt väittää, että sellaiset henkilöt eivät vastusta puoluettamme eikä sen tarkotusperiä, jotka asettuvat aivan avonaiseen taisteluun järjestynyttä työväkeä ja sen vaatimuksia vastaan?

Kun ehdotuksen tekijä ei ole esittänyt lisäehdotuksensa perusteeksi kylliksi päteviä syitä ja kun puoluettoimikunnan mielestä puheena olevat järjestösääntöjen pykälät ovat tarpeeksi selvät, niin ehdottaa puoluettoimikunta,

että ehdotetut lisäykset hylättäisiin.

38. Ehdotus puolueen järjestösääntöjen 6 pykälän muuttamiseksi.

(Vastaehdotus.)

Tampereen sos.-dem. kunnallisjärjestö ehdottaa:

6 §. »Sellaisessa puolueosastossa, joka samalla on ammatillinen järjestö, saa olla jäseninä myös henkilöitä, jotka eivät kuulu puolueeseen, jos taloudelliset syyt sitovat heitä osastoon. Puolueosaston jäsenen, joka ei halua kuulua puolueeseen, on ennakolta tehtävä siitä ilmoitus puolueosaston johtokunnalle. Ellei sellaista ennakkoilmoitusta tehdä, on jäsenen velvollisuus maksaa puolueelle, piirille ja kunnalliseen toimintaan menevät maksut.»

39. Eduskuntaehdokkaiden asettaminen eduskuntavaaleja varten.

Turun sos.-dem. kunnallisjärjestö ehdottaa, että puolueen järjestösääntöjen 21 pykälän 5s kohta muutettaisiin seuraavan sisältöiseksi:

5) Vaalipiirikokous järjestää valtiollisten vaalien edellisessä kokouksessa piirin sosialidemokratiset valitsijayhdistykset ja järjestöjen ehdottamain sosialidemokratisten ehdokkaiden asettamisen piiriäänestyksen alaiseksi, jolloin äänestetään ehdokaslukua joka saa olla niin suuri kuin piirissä edustajia kaikkiaan valitaan tai vähintään kaksi kertaa se määrä, mikä edellisissä vaaleissa sosialidemokratisia edustajia valittiin, jos se nim. vaalilain mukaan on mahdollista. Järjestöjen antamia ehdokasehdokkaita voidaan piirikokouspäättöksellä jättää piiriäänestyksen ulkopuolelle vain

siinä tapauksessa, että ehdotettu henkilö on syyppää todistettuun puoluerikokseen ja jollakin asianomaisen järjestön, sovinto-oikeuden, tai muun sellaisen antamalla päätöksellä katsottu kelvottomaksi puolueen luottamustoimiin, tai että hän vaalilain mukaan ei ole vaalikelpoinen, tai että hän itse hyväksyttävillä syillä on kieltäytynyt ehdokkuudesta. Jos itse kokouksessa jotain ehdokasta vastaan esitetään seikkoja, jotka tekevät hänen ehdokkuutensa kyseenalaiseksi, voidaan hänet piiriäänestyksestä sulkea äänimäärällä, joka on vähintään $\frac{8}{4}$ kaikista annetuista äänistä. Piirikokous on velvollinen yksityiskohtaisesti kutakin ehdokasta arvostelemaan ja on arvostelusta piiriin puoluelehtiin toimitettava tarkka ja puolueeton selostus hyvissä ajoin ennen piiriäänestystä. Ehdokkaiden varsinainen listoille asettaminen tapahtuu heidän piiriäänestyksessä saamansa kannatuksen mukaan, siten että eniten ääniä saanut tulee todennäköisyyden mukaan ensi sijassa valituksi, toiseksi ääniä saanut toisessa sijassa j. n. e. Ellei piirikokous valitse erityistä toimikuntaa listoille asettamisesta huolehtimaan, jää se piiritoimikunnan yhdessä piirineuvoston kanssa tehtäväksi.

Puoluetoimikunnan lausunto: Puoluetoimikunnan käsityksen mukaan ei ole paikallaan, että puolueen järjestyssääntöihin liitetään yksityiskohtaisia, laajanpuoleisia toimintaohjeita. Puoluekokouksen pitäisi kuitenkin tarkistaa ja täydentää edellisen puoluekokouksen lausuntoa eduskuntaehdokkaiden asettamisesta sekä lisätä siihen lausuntoon osia ylläolevasta ehdotuksesta, ei kuitenkaan aivan sellaisenaan, vaan seuraavassa muodossa:

«Järjestöjen asettamia ehdokasehdokkaita voidaan piirikokouspäätöksellä jättää piiriäänestyksen ulkopuolelle vain siinä tapauksessa, että ehdotettu henkilö on syyppää todistettuun puoluerikokseen ja jollakin asianomaisen järjestön, sovinto-oikeuden, tai muun sellaisen antamalla päätöksellä katsottu kelvottomaksi puolueen luottamustoimiin, tai että hän vaalilain mukaan ei ole vaalikelpoinen, tai että hän itse hyväksyttävillä syillä on kieltäytynyt ehdokkuudesta. Muista syistä voi piirikokous sulkea ehdokasehdokkaan pois piirissä toimitettavasta yleisaanestyksestä ainoastaan äänimäärällä, joka on vähintään $\frac{1}{2}$ annetuista äänistä.»

40. Petäjäveden kunnallisjärjestön valitseman toimikunnan ehdottamat lisäykset ja muutokset järjestyssääntöihin

ovat seuraavat:

15 §:n 1 kohdan loppuun olisi lisättävä sanat:

»sekä myös pitää huolta siitä, että kunnallisjärjestön yhteyteen ja jokaiseen puolueosastoon perustetaan valistusrahasto.»

Saman pykälän 2 kohdan loppuun lisättävä:

„ja toimeenpanee luennoita ja edistää valistus- ja herätystyötä:

19 §. »Jokaisesta kunnasta valitaan yksi edustaja kutakin alkavaa 200 jäsentä kohti.»

»Vaali toimitetaan kunakin vuonna ennen joulukuun loppua.»

20 §. »Edustajiksi valitut kokoontuvat kunakin vuonna tammikuun ensi puoliskolla ja tarvittaessa useamminkin vaalipiirijärjestön edustajakokouksiksi. Nämä kokoukset on pidettävä vuoroin piiriin eri järjestöjen keskuudessa.»

21 §:n 4:s kohta: »Järjestää sosialidemokratista valistustyötä piirissä, pitäen silmällä myös, että kunnallisjärjestökin voimiensa mukaan toimivat valistustyön edistämiseksi.»

Saman pykälän 6 kohdan loppuun lisättävä: »sekä piirisihteerin ja rahastonhoitajan.»

23 §. »Piirisihteeri on ilmoitettava puoluetoimikunnalle."

35 §. »Edustajia valitaan yksi kutakin alkavaa veronsa täysin maksanutta 300 jäsentä kohti."

40 §:ään muutos: »Jos vähintään kymmenen puoluekokouksen äänivaltaista edustajaa" j. n. e.

43 §:n 7 kohta muutettava: »Kaikki ne henkilöt, jotka voivat todeta kuuluvansa sos.-dem. puolueeseen."

50 §:n lopusta poistettavat sanat: »paitsi erikoisissa poikkeustapauksissa."

72 §:n toinen kohta: »Puolueosasto saa joko eroittaa tai hyljätä eroittamisehdotuksen; puolueosaston päätökseen tyytymätön saa vaatia asian sovinto-oikeuteen. Puolueosaston päätöksellä eroitettu pidettäköön jo puolueesta eroitettuna siksi kunnes sovinto-oikeus siitä toisin päättää."

Puoluetoimikunnan lausunto edellä esitetyjen ehdotusten johdosta. Puoluetoimikunta ei pidä tarpeellisena 15 pykälän 1 kohdan loppuun ehdotettua lisäystä valistusrahaston perustamisesta, siitä yksinkertaisesta syystä, että kunnallistoimintaan suoritettavat maksut ovat jo sinään tarkotetut käytettäväksi valistustyön edistämiseksi, joten kunnallistoimikunnan huostassa olevat varat ovat itse asiassa valistusrahoja. Lähes samoin on myös työväenyhdistyksen laita. Jos jollakin paikkakunnalla tahdotaan paikallinen valistustyö tehdä voimaperäiseksi, niin ei siinä mitään uusia rahastoja tarvitse perustaa. Näin ollen on myös puheenaolevan pykälän 2:een kohtaan ehdotettu lisäys tarpeeton, joten puoluetoimikunta ehdottaa,

että 15 pykälään ehdotetut lisäysehdotukset hylättäisiin.

19 pykälän muuttamisehdotuksen suhteen, mikäli se koskee jäsenluku-perusteen määräämistä, jonka perusteella vaalipiirikokouksen edustajat valitaan, viittaa puoluetoimikunta Kivennavan—Terijoen kunnallistoimikunnan ehdotuksen johdosta antamaansa lausuntoon.

20 §:n ehdottaa puoluetoimikunta muutettavaksi seuraavan sisältöiseksi:

»Edustajiksi valitut kokoontuvat kerran vuodessa ja tarvittaessa useamminkin vaalipiirijärjestön edustajakokoukseksi. Vakinainen piirikokous pidetään huhtikuulla tai esteen sattuessa, puoluetoimikunnan suositumuksella, myöhemmin."

21 §:n 4:teen kohtaan ehdotettu lisäys on myöskin tarpeeton.

Saman pykälän 6:n kohdan loppuun ehdotettu lisäys, että piirikokous valitseisi piirisihteerin ja rahastonhoitajan, on myöskin harkitsematon ehdotus. Se muutosehdotus, joka on tehty 23 §:n suhteen, raukeaa myös tämän edelläsäntöjen yhteydessä.

35 §:n muuttamista koskeva ehdotus, että puoluekokoukseen välittävään edustajain valinta toimitettaisiin alhaisemman jäsenmääräperusteen mukaan, lisäisi kuluja piirijärjestöille, tuottamatta vastaavassa määrässä hyötyä, joten sitäkään ehdotusta ei olisi hyväksyttävä.

40 §:n muutosehdotuksen suhteen on puoluetoimikunta sitä mieltä, että sanotun pykälän loppuosa kokonaan poistettaisiin. Puoluetoimikunta siis ehdottaa, että 40 § hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

40 §. »Puoluekokouksen käsiteltäväksi saa puolueen jäsen esittää asioita."

43 §:n 7:tä kohtaa koskeva muutosehdotus ehdotetaan hylättäväksi.

50 §:n muutosehdotus, että loppusanat, »paitsi erityisissä poikkeustapauksissa", poistettaisiin, on nähtävästi johtunut vain siitä, atteivät ehdotuksen tekijät ole huomanneet järjestösääntöjen 53 §:ää, jossa määrätään miten puoluetoimikunta ja puoluesihteerin valitaan. Ehdotus on siis epäonnistunut.

72 §:n toiseen kohtaan ehdotetulla muutoksella on tarkoitus siirtää

puolueosastolle oikeus, jotta se saisi puolueen yksityisen jäsenen eroittaa puolueesta. Kun puolueesta erottaminen on ankarin rangaistus, sellainen, jonka harkitsematonta käyttämistä vastaan puolueemme keskuudessa täytyy olla olemassa mitä varmimmat takeet, niin onhan aivan luonnollista, että ennenkuin se rangaistus yksilölle tuomitaan, tutkii sovinto-oikeus tarkasti asian. Puoluetoimikunta siis ehdottaa, että 72 §:ään esitetty muutosehdotus hylättäisiin.

Anomusehdotuksia puoluekokoukselle.

41. Suomen sosialidemokratisen Naisliiton hallinto ehdottaa:

1:ksi että puoluekokous myöntäisi sos.-dem. Naisliitolle seuraavaan puoluekokoukseen asti vuosittain 1,500 mk. avustuksen, valistustyönharjoittamista varten naisten keskuudessa.

2:ksi että Sos.-dem. Lasten sunnuntaikoulutoimikunnalle myönnettäisiin vuosittain 1,000 mk. avustus, käytettäväksi lasten kasvatusta koskevien luen-
tojen ja kurssien aikaansaamiseksi.

Puolueneuvosto ehdottaa, että edellämainittua kumpaakin tarkotusta varten myönnettäisi naisliitolle yhteensä 1,500 mk. vuosittain.

42. Työläisnaisen osuuskunnan hallinto ehdottaa:

että s.-d. puoluekokous myöntäisi Työläisnaisen Osuuskunnalle 500 rak. vuotuisen avustuksen *Ihanne-lehden* ylläpitämistä varten.

Puolueneuvosto ehdottaa myönnettäväksi 250 mk. vuosittain edellä esitettyyn tarkotukseen.

43. Suomen sosialidemokratisen Nuorisoliiton toimikunta ehdottaa:

että Sos.-dem. Nuorisoliitolle myönnetään seuraavaan puoluekokoukseen asti 2,000 markkaa vuosittain nuorisogaatatsioonin harjoittamista varten. että puoluekokous edelleenkin hyväksyy Helsingin puoluekokouksen tekemän päätöksen puolueen ja Nuorisoliiton suhtautumisesta toisiinsa.

Puolueneuvosto ehdottaa edellä esitettyyn tarkotukseen 1,250 mk. vuosittain.

44. Suomen Maanvuokraajain liiton toimikunta ehdottaa:

että puoluekokous päättäisi myöntää Maanvuokraajain liitolle 1,000 markan suuruisen avustuksen vuosittain.

Puolueneuvosto on puolestaan hyväksynyt edelläolevan ehdotuksen.

45. Helsingin ruotsalainen työväenyhdistys ehdottaa:

että vuotuinen puolueavustus ruotsinkielisen työväen valistustyön kannattamiseksi korotettaisiin 2,000 markaksi.

Puolueneuvosto ehdottaa myönnettäväksi 1,500 mk. vuosittain edellä esitettyyn tarkotukseen.

46. Suomen Palvelijain liiton liittotoimikunta ehdottaa:

että puoluekokous päättäisi myöntää Suomen Palvelijain liitolle 500 mk. vuotuisen apurahan valistustyön ylläpitämiseksi palvelijain keskuudessa.

Puoluetoimikunta huomauttaa, että yllä esitetty ehdotus ei saanut puolueeneuvoston kannatusta.

Esiintyjäin luettelo.

Aalle-Teljo, Ida 117.
Aalto, A. 38, 83, 117.
Ahmala, K. 61, 82, 99, 102, 118.
Ampuja, M. 31, 34, 42, 67, 83, 104.
Andersson, K. 100.
Annala, V. 71, 101.
A#onen, N. 93, 118.

Eloranta, E. 89, 92, 93.
Eskeli, H. 68, 79, 99.
Evä, K. M. 21, 83.

Gylling, A. 34, 45.

Häkkinen, J. V. 45, 46, 81.
Halme, A. 33, 33, 38.
Halonen, A. 31, 33, 42, 42, 63,
78, 82, 93, 114, 119.
Hiekkaranta, T. 67.
Huotari, Anni 36.
Huotari, Anton 40, 46, 92, 114, 114.
Hurmevaara, H. 33, 36, 36, 41,
42, 56, 83, 89, 93, 102, 104.
Huttunen, E. 41, 44, 66, 83, 99,
104, 118.
Hämäläinen, K. 41, 51, 63, 64,
78, 83, 83, 93, 95, 111, 114.
Hörhammer, I. 32, 106, 118.

Jokeka, Hj. 56, 82.
Jyttilä, A. 35, 64.

Kainlauri, V. 43, 82, 101, 112, 119.
Kannisto, S. 33, 35, 49.
Karhinen, Hanna 97.
Karjalainen, A. 32, 33, 33.
Kiiskinen, Aura 118.
Kirjarinta, J. 82, 97, 99.
Kivikoski, J. F. 45, 71, 118.
Kiviniemi, J. 71.
Komu, J. A. 33, 95, 104, 114.

Koskinen, F. 67, 81, 93, 112.
Kujala, J. 41.
Käkelä, E. 35.

Laine, Maria 72, 117, 119.
Lammi, M. 114.
Lehokas V. 40, 41, 43, 58, 65,
67, 79, 83, 89.
Leinonen, H. 69, 101.
Lehtimäki, K. 38, 79, 106.
Lehtinen, Sandra 79, 93.
Lehtosaari, J. A. 64.
Leppänen, P. 39, 45, 64, 95, 97, 97.
Lindblad, A. 64, 67, 104.
Loukainen, M. 35.

Manner, K. 36, 39, 42, 55, 65,
67, 71, 78, 79, 83, 83, 97, 100,
102, 106, 114.
Manninen, M. 41.
Murros, K. 61.
Murto, E. 33, 38, 41, 62, 63, 67,
69, 71, 78, 101, 106.
Mäkelin, A. 34, 45, 83, 102.
Mäkelä, S. 33.

Nieminen, T. 99.
Nordlund, K. 35, 37, 40, 50, 64,
66, 68, 68, 88, 93, 97, 112.
Nurminen, Julius 31, 34, 35, 40,
68, 102, 114.
Nurminen, J. E. 35, 69, 99.

Paasivuori, M. 21, 34, 49, 54, 100,
114, 119.
Paronen, J. E. 64.
Pensas, O. 35, 43, 61, 71, 79.
Penttinen, R. 34, 35, 40, 65, 71,
71, 78, 89.
Pietikäinen, Fiina 118.
Pietikäinen, J.

Pietikäinen, T. 71, 78.
Piisinen, O. 79, 83, 97, 119.

Rahikainen, Hilma 117.
Raitio, J. 35, 40, 45, 82.
Rantanen, F. 31, 34, 49, 112.
Rantanen, S. 67.
Rovio, K. 72.

Saarikivi, S. 37, 39, 51, 64, 69,
89, 112, 118, 119.
Ström, F. 22, 84.
Suosalo, K. 41, 49, 64.

Tanskanen, E. 43.
Toivonen, E. 34, 61.
Tokoi, O. 36, 37, 42, 58, 63, 70,
71, 84, 92, 92, 92, 104, 106.

Tsheidse 27.

Ä M S 35, 37, 39, 4», 4»,

« S SM M

102, 104.

Turunen, O. V. 89.

Typpö, T. 62.

Törmälä, T. 40.

Valavaara, N. 35, 35 44, 45, 62,
78, 95, 106, 114, 115.

Vatanen, A. 48.

Vatanen, J. 31, 38, 58, 79, 83,
Viik'K°H-69, 70, 75, 92, 97, 106.
Vuoristo]. 68, '79, '95, 97, 79, 102,

104, 106.

Sisällysluettelo.

	Siv.
Suomen sosialidemokratisen puolueen ohjelma . . .	3
Suomen sosialidemokratisen puolueen järjestösäännöt .	9

Pöytäkirja.

Kokouksen järjestelyasioita:

Kokouksen avaus	21
Kokouksen virkailijat . . .	22
Edustajat	25
Järjestävä valiokunta . . .	26
Työjärjestys.	26
Järjestelyasioita	26
Pöytäkirjan muoto	29
Porvarilliset sanomalehtimiehet	29
Asiain käsittelyjärjestys... .	29
Valiokunnat	30
Puhe- ja läsnäolo-oikeus . . .	32, 41 45, 66
Muutos työjärjestykseen . .	32, 67
Uusia edustajia	63
Kokouksen jatkaminen	101
Kokouksen lopettajaiset . . .	119

Tervehdyksiä ja sähkösanomia:

Ruotsin sos.-dem. puolueen edustajan tervehdys	22
Tervehdyssähkösanomia . .	24, 72
Venäläinen toveri Tsheidsekokouksessa	27
Ruotsal. toverin F. Strömin hyvästijätö	84
Tervehdys Taavi Tainiolle .	101

Puoluetoimikunnan toimintakertomus:

Puolueopisto	31
Työväen arkisto.	33

Mielenosotukset	34
Kirjapainojen pakkokappale-sakot	34
Eduskuntavaalit	34
Puolueen kehitys	36, 39
Puoluelehdet	40
Loppukeskustelu toimintakertomuksen johdosta	40
Puoluetoimikunnan toimintakertomus (mietintö)	76
Puoluetoimikunnan toimintakertomuksen valistustyötä . koskevat osat	103

Puolueen raha-asiat:

Tilikertomus.	32, 74
Tulo- ja menoarvio	68, 71, 115

Eduskuntaryhmän toimintakertomus:

Yleiskeskustelu.	42
Puhemieskysymys	42, 45, 56
Kurinpitoasiat	62
Eduskuntaryhmän tuleva toiminta	107
Eduskuntaryhmän arvostelu .	113

Keskustelukysymykset:

Kunnallislakikysymys . . .	63, 93
Ohjelman tarkistaminen . .	64
Puolueen valistustyön järjestäminen	64, 85
Puolueen aikakauslehtikysymys	66, 75
Järjestösääntöjen muutokset .	68, 89
Puolueopisto	68
Erinäisiä valistusasioita . .	68
Maatyöväen ammatillinen järjestäytyminen	69
Puolueen pää-äänenkannattajakysymys	69, 80
Hylättyjä esityksiä	69
Puoluelehistöä koskevat asiat	69

Puolueen toimitsijat ja eduskuntatyö	70
Ruotsinkielisten sosialidem. eduskuntaehdokkaiden asettaminen	70, 105
Työv. henkivakuutusyhtiö	70, 98
Alle 15-vuotisten lasten käyttäminen puoluel. myyntiin	70, 100
Työväen kirjapainojen liiketoiminta	73
Sosialidemokratisen sanomalehdistön viikko	74, 97
Puolueneuvoston jäsenten valintaperusteen muuttaminen	93
Puolue ja puoluelehdet	95
Puoluekokouksen edustajain valinta	101
Luokkatuomiot	102
Toimintakäsikirja	104
Torppariasia	105
Osanotto n. s. skandinavisiin kongresseihin	70, 105
Viljatuilleilla nylkeminen	106
Uusi esitys sunnuntaikouluasiasta	118

Vaaleja ja muita päätöksiä:

Seuraavan puoluekokouksen aika ja paikka	73
Puoluetoimikunnan kotipaikka	73
Puolueen tiedonantolehti	73
Kansainvälisen sos.-dem. sihteeristön edustajat	73
Puolueneuvoston jäsenet	73
Puoluetoimitsijain palkat	114
Puoluesihteerin ehdokkaat	114
Puoluetoimikunnan puheenjohtajaehdokkaat	115
Vaalit	118

Liite.

Kertomus Suomen sosialidemokratisen Puoluetoimikunnan toiminnasta	123
Henkivakuutuskomitean mietintö	150
Alustuksia ja esityksiä	153